

การศึกษาสภาพพื้นที่ศึกษา

การศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้ทำการศึกษาถึงสภาพของชุมชนใหม่ตามโครงการการย้ายชุมชนไปยังที่ใหม่ (Relocation Project) โดยทีมงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาชุมชนที่ได้ย้ายไปอยู่ยังที่ใหม่แล้ว โดยได้เลือกชุมชนกรณีศึกษาขึ้นมา 4 ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนร่มเกล้า 1ชุมชนออเงิน ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 และชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่การเลือกชุมชนเพื่อเป็นกรณีศึกษาทั้ง 4 ชุมชนที่ได้กล่าวมานั้น ได้พิจารณาถึงเหตุผลต่าง ๆ ในการเลือกพื้นที่ศึกษาที่สำคัญ คือ

1. เป็นชุมชนใหม่ที่มีการตั้งขึ้น และเข้าอยู่ประมาณ 1 ปีแล้ว
2. เป็นชุมชนที่สามารถเข้าประสานกับประธานชุมชน หรือกรรมการชุมชนได้
3. เป็นชุมชนที่อยู่ในทิศทางการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้การศึกษาในบทนี้จะครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านความเป็นมาของชุมชน การศึกษาเรื่องที่ตั้งของชุมชน การศึกษาสภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษาถึงทัศนคติ นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาถึงเหตุผลต่อการย้ายที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนออกจากพื้นที่ชุมชนใหม่โดยอาศัยการสัมภาษณ์ ทั้งนี้การนำเสนอในบทนี้ จะประกอบด้วยหัวข้อการศึกษาที่สำคัญดังนี้ คือ

- 4.1 การศึกษาสภาพที่ตั้งและข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
- 4.2 การศึกษาด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ศึกษา
- 4.3 การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการย้ายที่อยู่อาศัย

แสดงที่ตั้งของชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา

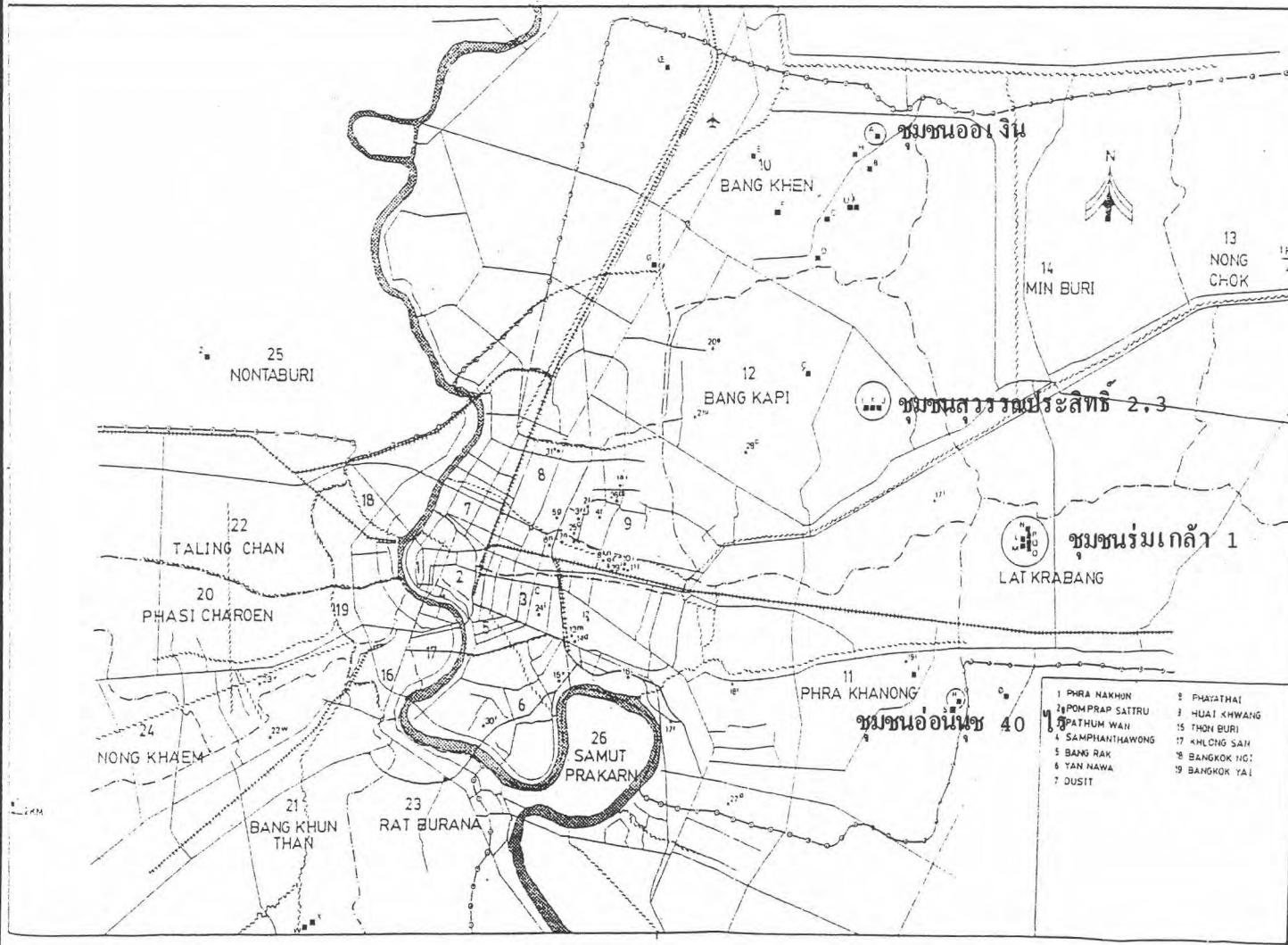
● ชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา

- BMA
- District
- Road
- +—+— Rail road
- +—+— Canal
- ~ Chao Phraya river
- +—+— Expressway

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดพื้นที่
รองรับการรื้อย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อยใน
กรุงเทพมหานคร

แผนที่ 4.1

1 PHRA NAKHON	8 PHAYATHAI
2 POMPRAP SATTRU	9 HUAI KHUANG
3 PATHUM WAI	10 THON BURI
4 SAMPHANTHAWONG	11 KHLONG SAN
5 BANG RAK	12 BANGKOK HIG.
6 YAN NAWA	13 BANGKOK YAI
7 DUSIT	

4.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

4.5 การศึกษาทัศนคติต่อการพักอาศัย เปรียบเทียบระหว่างชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

4.1 การศึกษาสภาพที่ตั้งและข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

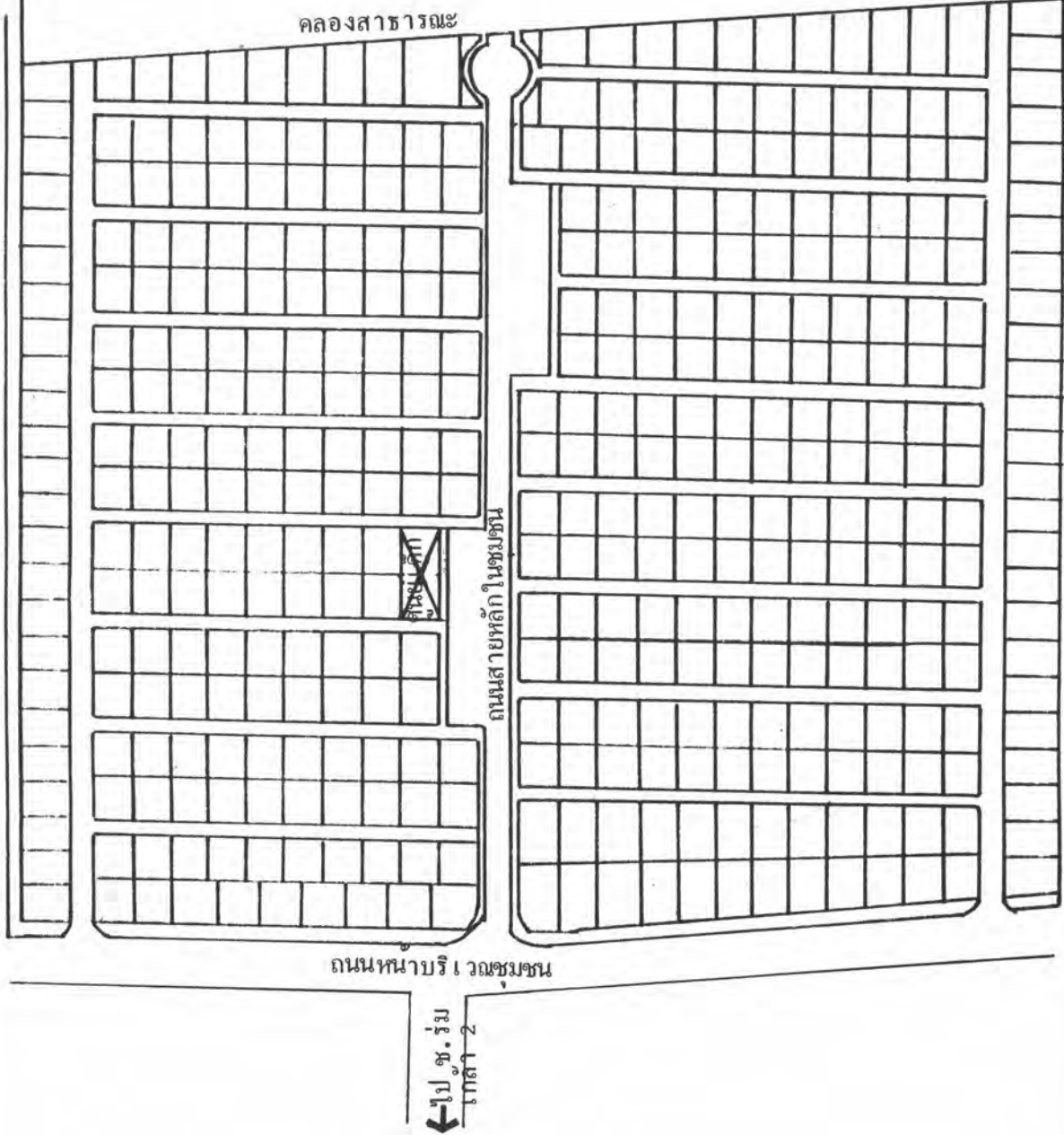
การศึกษานี้จะมีกรณีศึกษา 4 ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนร่มเกล้า 1 ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ชุมชนออเงิน และชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ การศึกษาสภาพที่ตั้งและข้อมูลพื้นฐานนี้ จะทำการศึกษาเป็นรายชุมชน และครอบคลุมเรื่องความเป็นมา สภาพทั่วไป ที่ตั้งของชุมชน ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน ดังมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

4.1.1 กรณีศึกษาในชุมชนร่มเกล้า

ประวัติโดยย่อของชุมชน

สืบเนื่องจากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ในปี.ศ. 2526 รัฐบาลเห็นว่าสาเหตุหลักเรื่องหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม คือการบุกรุกคูคลอง ซึ่งเป็นสาเหตุให้คูคลองตื้นเขิน อุดตัน ไม่สามารถระบายน้ำได้ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขึ้น โดยมีมติเสนอให้มีโครงการรื้อย้ายชาวสลัมที่บุกรุกคูคลองระบายน้ำ โครงการฟื้นนคร่อมเกล้า 1 เป็นโครงการที่เกิดขึ้นรองรับชาวชุมชนแออัดที่บุกรุกคูคลองในยุคนั้น

ชุมชนร่มเกล้า 1 ตั้งอยู่ในเคหะชุมชนร่มเกล้า ถนนร่มเกล้า แขวงคลองขุนน เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ ชุมชนแออัดที่เข้ามาอยู่ในโครงการร่มเกล้า 1 นี้ มีมาจากหลายชุมชน แต่ชุมชนที่เข้ามาอยู่ตั้งแต่แรกที่เป็นชุมชนหลัก คือ ชุมชนริมคลองคลองเตย และชุมชนลุมพินี

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดพื้นที่รองรับการรื้อย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร

แสดงผังบริวารชุมชนร่วมเกล้า 1 เคหะชุมชนร่วมเกล้า

ในตอนแรกชุมชนริมคลองคลองเตยได้ย้ายเข้ามาอยู่ใน เคหะชุมชน
ร่มเกล้าเป็นชุมชนแรกโดยในเดือนสิงหาคม 2527 ได้ย้ายเข้ามาอยู่ ทางการเคหะ
แห่งชาติยังไม่ได้เตรียมพื้นที่สำหรับรองรับ จึงให้ชาวชุมชนริมคลองอาศัยอยู่ในบ้านเรือน
แถวชั้นเดียว รวมเวลาในการอยู่อาศัยในบ้านเรือนแถวชั้นเดียวประมาณ 1 ปี 6 เดือน

ต่อมาประมาณ เดือนมกราคม พ.ศ.2529 จึงได้เริ่มย้ายเข้ามาอยู่ใน
ชุมชนปัจจุบัน ซึ่งเรียกกันในปัจจุบันว่า โชน 7 และหลังจากนั้นประมาณ 1 เดือน คือ
เดือนกุมภาพันธ์ 2529 ชุมชนสวนลุมพินีจึงย้ายเข้ามาอยู่ตาม หลังจากนั้นจึงมีการย้าย
ของชุมชนอื่นมาบ้าง

สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนมีการแบ่งแปลง และมีการจัดระเบียบของที่ดินเป็นตาตาราง
เรียบร้อยส่วนใหญ่บ้านจะจะเป็นการสร้างบ้านไม้ 2 ชั้น เพราะเป็นไปตามแบบที่ทางการ
เคหะแห่งชาติได้ออกแบบและขออนุญาตปลูกสร้างไว้ตั้งแต่ปีพ.ศ.2529 ปัจจุบันบ้านที่สร้าง
ตามแบบนี้มีสภาพทรุดโทรมลง อย่างไรก็ตามจะมีบ้านที่สร้างอย่างสวยงามด้วยวัสดุอย่างดี
ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบ้านของกลุ่มซื้อสิทธิต่อมาจากชาวบ้านที่ถูกไล่รื้อมาในช่วงแรก

สภาพภายในชุมชนโดยทั่วไป พบว่าการวางผังชุมชนให้มีถนนสายหลัก
เป็น Corridor เข้ากลางชุมชน ซึ่งเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กกว้าง ประมาณ 6
เมตร ไม่มีไหล่ทางและมีแบ่งซอยออกทางด้านซ้ายและขวา มีการเชื่อมซอยด้านท้าย
โดยขนานกับถนนสายหลักของชุมชนสำหรับทางเดินเท้าในซอย เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก
กว้างประมาณ 1.5 ม. โดยทางระบายน้ำอยู่ด้านข้าง ในช่วงแรกไม่มีฝาท่อระบายน้ำปิด
ทำให้เกิดอุบัติเหตุกันบ่อยครั้ง ภายหลังประมาณ พ.ศ.2536 การเคหะฯจึงมาจัดทำฝาท่อ
ให้แล้วเสร็จ

สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดี จะมีปัญหาความสะอาดเพียงเล็กน้อย นอกจากนั้นพื้นที่ที่ว่างยังไม่มีการปลูกบ้านหลายแปลงไม่มีการดูแลทำให้สภาพทรุด และมีการนำขยะหรือของมาวางทำให้ดูไม่เป็นระเบียบ

การวิเคราะห์ด้านที่ตั้งชุมชน

ชุมชนร่มเกล้า 1 นี้ ตั้งอยู่ในโครงการเคหะชุมชนร่มเกล้า ซึ่งเป็นโครงการของการเคหะแห่งชาติ ดังนั้นการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการจึงสมบูรณ์แบบกว่าในชุมชนขนาดเล็ก เพราะการวางระบบชุมชนจะวางระบบสาธารณูปโภคของชุมชนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบโครงข่ายสาธารณูปโภคทั้งหมด นอกจากนั้นในเรื่องของสาธารณูปการนั้น ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ การเคหะแห่งชาติได้สร้างสาธารณูปการต่าง ๆ เพื่อรองรับชุมชนในทุก ๆ โครงการหรืออาจกล่าวได้ว่ารองรับเคหะชุมชนทั้งหมด

สำหรับการศึกษาสภาพพื้นที่รอบชุมชนพบว่าในย่านถนนร่มเกล้าต่อเนื่องไปยังด้านเขตมีนบุรี และด้านเขตลาดกระบัง ปัจจุบันมีการพัฒนาในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรรกันอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตมีนบุรีนั้น มีการพัฒนาเป็นหมู่บ้านจัดสรรและย่านพักอาศัยกันอย่างมาก นอกจากนั้นในบริเวณนี้มีการพัฒนาระบบถนนเป็นอย่างมากเพราะพื้นที่ในบริเวณนี้เป็นเชื่อมต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งเป็นจุดเชื่อมเข้ากับภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจุดที่สำคัญจุดหนึ่ง ดังที่เราจะเห็นได้ว่าขณะนี้ได้มีการปรับปรุงถนนสุขวิมลวงศ์เรียบร้อยแล้ว และถนนสายใหม่ที่เชื่อมเข้าสู่จังหวัดชลบุรีและโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

ด้านแหล่งงานที่พบเห็น คือ นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง และนิคมอุตสาหกรรมบางชัน ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนประมาณ 8 และ 11 กม. ตามลำดับ นอกจากนั้นชาวบ้านยังสามารถหาแหล่งงานนอกระบบได้จากตลาดลาดกระบัง ตลาดมีนบุรี และตลาดในเคหะชุมชนอีกประการหนึ่ง

ส่วนการพัฒนาพื้นที่รอบ ๆ ชุมชนร่วมเกล้า 1 นี้ (ในบริเวณเคหะชุมชน) พบว่าปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นพื้นที่พักอาศัยเต็มรูปแบบ ซึ่งแตกต่างกับเมื่อปีพ.ศ. 2527 และ 2529 ที่ชาวบ้านกลุ่มที่ถูกไล่รื้อจากการบุกรุกคลองเข้ามาอยู่ ทั้งนี้ในปัจจุบันมีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลาดสด ร้านค้าสินค้าพื้นฐานต่าง ๆ และสาธารณูปการต่าง ๆ ครบถ้วนชุมชนร่วมเกล้า 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเคหะชุมชนร่วมเกล้า อาจกล่าวได้ว่าสภาพความกันดารได้หมดไป ความสะดวกที่ชาวชุมชนร่วมเกล้า 1 จะได้รับมีอยู่ครบถ้วน จะมีเรื่องที่ยังไม่เหมาะสมก็เป็นเรื่องงาน แต่โดยทำเลปัจจุบันก็นับว่าเป็นทำเลที่ใช้ได้เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานพอสมควร ดังที่เราจะเห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณใกล้เคียงหรือติดกัน ได้รับการพัฒนาเป็นโครงการบ้านจัดสรรแล้ว

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ชุมชนที่ย้ายเข้ามาอยู่	: ช. รีมคลองคลองเตย ช. สวนลุมพินี ช. ดินแดง
เข้ามาอยู่เมื่อ	: สิงหาคม 2527 และ 2529
สาเหตุ/โดย	: ไล่รื้อชุมชนบุกรุกคลอง/กทม.
ที่ตั้งชุมชน	: เคหะชุมชนร่วมเกล้า เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ
อาณาเขต	: ทิศเหนือ ติดต่อ ที่ว่างเปล่า ทิศใต้ " ถนน และชุมชนร่วมเกล้า 2 ทิศตะวันออก " ที่ว่างเปล่า ทิศตะวันตก " ชุมชนในโครงการอื่น
พื้นที่ทั้งหมด	: 29.2 ไร่
ราคาที่ดินขณะที่ย้าย และราคา/ตรว.	: 4,000,000 บาท หรือ 350 บาท/ตรว.
ราคาที่ดินในปัจจุบัน (ราคา/ตรว.)	: ประมาณ 8,000 บาท/ตรว.
จำนวนแปลงที่ดิน	: 410 แปลงเป็นที่อยู่, 2 แปลงเป็นศูนย์เด็กเล็ก
ผ่อนส่งกับ	: กาเคหะแห่งชาติ

สาธารณูปโภคในชุมชน	:	ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ทางระบายน้ำ ทางเท้า
แหล่งงานที่สำคัญ	:	1. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 8 กม. 2. นิคมอุตสาหกรรมบางชัน 11 กม.
ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง	:	32 กม.
"-----"ถนนใหญ่	:	2.2 กม.
"-----"ศูนย์กลางย่อยระดับที่ 1	:	1. ตลาดมีนบุรี 9 กม. 2. ตลาดลาดกระบัง 8.5 กม.
"-----"-----" 2	:	N.A.
"-----"ตลาดสด	:	1 กม.
"-----"สถานีอนามัย	:	0.5 กม.
"-----"โรงพยาบาล	:	โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี 12 กม.
"-----"นิคมอุตสาหกรรม	:	1. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 8 กม. 2. นิคมอุตสาหกรรมบางชัน 11 กม.
"-----"ศาสนสถาน	:	1. วัดปากบึง 1 กม. 2. วัดราชโยธา 2 กม. 3. สุเหร่าลาดบัวขาว 1 กม.
"-----"ศูนย์เด็กเล็ก	:	0 กม.
"-----"ร.ร.ประถม	:	1 กม.
"-----"ร.ร.มัธยม	:	ร.ร.รัตนโกสินทร์ 1 กม.
"-----"ศูนย์การค้า	:	ไม่มีในบริเวณใกล้เคียง
การเข้าออกชุมชน-ถนนใหญ่	:	รถเมล์/รถเมล์เล็ก รถสองแถว มอเตอร์ไซด์
จำนวนรถโดยสารที่ผ่านถนนใหญ่	:	3 สาย

โครงการพืชนคร (ชุมชนร่มเกล้า 1)

สภาพทั่วไปของชุมชนร่มเกล้า 1

สภาพทั่วไปชุมชนร่วมเกล้า 1

ศูนย์พัฒนาเด็กในชุมชนร่วมเกล้า 1

สภาพทั่วไปของชุมชน

สภาพทั่วไปในชุมชน

ชุมชนพื้นคร่อมเกล้า 2

สภาพทั่วไปของเคหะชุมชนร่วมเกล้า

โครงการใหม่ที่กำลังก่อสร้าง

4.1.2 กรณีศึกษาชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 และ 3

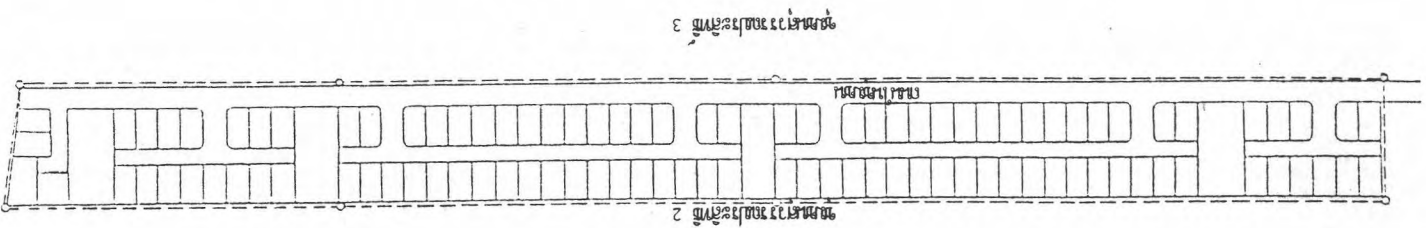
4.1.2.1 ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2

ประวัติโดยย่อของชุมชน

สืบเนื่องจากการไล่ที่ของชุมชน 3 แห่ง ในพื้นที่ระหว่างถนนพระรามที่ 9 และถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนหน้าสำนักผังเมือง ชุมชนทุ่งบางกะปิ และชุมชน ส.พัทธา ซึ่งเป็นชุมชนที่บุกรุกที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย

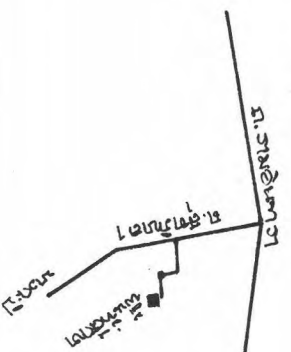
ปัญหาการไล่ที่ของทั้ง 3 ชุมชน เนื่องมาจากการที่การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ให้สัมปทานการลงทุนในที่ดินบริเวณนี้แก่ บริษัท นารายณ์ร่วมพัฒนา จำกัด ในการลงทุนดำเนินโครงการ Royal City Avenue โดยจะจัดสร้างเป็น โรงแรม อาคารสำนักงาน ห้างสรรพสินค้า ภัตตาคาร ฯลฯ บนพื้นที่ประมาณ 87.5 ไร่ โดยมีมูลค่าโครงการ 5,000 ล้านบาท โครงการนี้เป็นผลโดยตรงจากการที่มีการเปิดถนนพระรามที่ 9 ซึ่งส่งผลให้ที่ดินในบริเวณนี้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และมีผู้เข้ามาพัฒนาที่ดินในบริเวณนี้จำนวนมาก

สำหรับเหตุการณ์การไล่ที่ของชาวชุมชนแออัดในกลุ่มนี้ เกิดขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ.2531 โดยในเดือนตุลาคม 2531 การรถไฟฯและบริษัทที่ทำการพัฒนาที่ดินได้เสนอค่ารื้อถอนให้ 8,500 บาท แต่ชาวบ้านปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2532 จึงได้เสนอค่ารื้อถอนให้เป็น 10,000 บาท พร้อมสถานที่ใหม่ ซึ่งอยู่ริมทางรถไฟคลองตัน ห่างจากสถานีเดิม 8 กม. แต่ให้สิทธิอยู่ได้เพียง 15 ปีเท่านั้น ชาวบ้านก็ปฏิเสธข้อเสนออีก โดยยืนยันขอเสนอที่ขอค่ารื้อถอนจำนวน 40,000 บาท และเรียกร้องให้การเคหะซื้อที่ดินในแขวงคลองกุ่ม เขตบางกะปิ ซึ่งเป็นที่ดินที่ตั้งชุมชนในปัจจุบัน

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดพื้นที่รองรับการย้ายชุมชนผู้ไร้รายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร

แสดงผังบริวารของชุมชนสุวรรณภูมิระสิทธิ์ 2

แผนที่ 4.3

ภายหลังในช่วงปลายปี พ.ศ.2532 ทางการรถไฟและบริษัทพัฒนาที่ดินได้ตกลงประนีประนอมให้ชาวบ้านรับค่ารอลอน 18,000 บาท และจัดซื้อที่ดินดังกล่าวให้ ซึ่งมีพื้นที่ 6 ไร่ 3 งาน 35 ตรว. ในบริเวณที่อยู่ปัจจุบัน แต่ภายหลังที่ย้ายเข้าชุมชนใหม่ คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 มีเพียง 2 ชุมชนเท่านั้นที่เข้าอยู่ คือ ชุมชนทุ่งบางกะปิ และชุมชน ส.พัตยา

นอกจากชุมชนทั้ง 2 นี้แล้ว ภายหลังมีชุมชนที่เดือดร้อนจากการไล่ที่อีก 2 ชุมชนเข้าร่วมอยู่ในชุมชนแห่งนี้ คือ ชุมชนสุขใจ ตั้งอยู่ถนนประชาสงเคราะห์ เขตห้วยขวาง ซึ่งบุกรุกที่ดินเอกชน และชุมชนวิมลวงศ์ ตั้งอยู่ที่บริเวณประตูน้ำ ซึ่งเป็นการอยู่แบบบุกรุกที่ดินของสภาพอากาศไทย เมื่อทั้ง 2 ชุมชนนี้มีปัญหาในช่วงเวลาเดียวกันทางการเคหะฯจึงได้นำชาวบ้านกลุ่มนี้เข้าร่วมโครงการชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 ด้วย

ดังนั้นชุมชนที่มีปัญหาการไล่ที่ที่เข้าอยู่ในชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 มีทั้งสิ้น 5 ชุมชน ชุมชนทุ่งบางกะปิ ชุมชน ส.พัตยา ชุมชนวิมลวงศ์ ชุมชนสุขใจ นอกจากนี้ยังมีมาจากชุมชนอื่นอีกรวมกันทั้งสิ้น 100 หน่วยพอดี

สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 นี้ความจริงเป็นพื้นที่ตาบอด เพราะไม่มีถนนสาธารณะเข้าถึง แต่ยังมีทางของเอกชนเข้าถึง ซึ่งเป็นของเอกชนถึง 4 ราย โดยได้จดทะเบียนจำยอมไว้แล้วดังนั้นราคาจึงไม่แพงมากนัก เนื่องจากที่ไม่มีทางสาธารณะเข้าถึงจึงทำให้การพัฒนาในบางด้านจึงมีปัญหา

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของชุมชนเป็นที่ต้ำมีน้ำท่วมถึง ทำให้สภาพการปลูกบ้าน ส่วนใหญ่เป็นบ้านมีใต้ถุนใต้บ้านเล็กน้อย การสร้างชุมชนนั้นมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว โดยมีถนนสายหลักอยู่ด้านข้าง (ทิศตะวันตกของชุมชน) โดยเป็นถนนที่ใช้

ร่วมกันกับชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3 โดยมีถนนสายย่อยช่วยเชื่อมเข้าไปในชุมชน สภาพถนนในชุมชนช่วงแรกมีสภาพเป็นถนนลูกรัง ต่อมาการเคหะได้ทำการปรับปรุงให้เป็นถนนลาดยางมะตอย เมื่อประมาณ ปีพ.ศ. 2535 แต่ภายหลังเนื่องจากการขนทรายและดินมาถมในพื้นที่สุวรรณประสิทธิ์ 3 ทำให้สภาพถนนทรุดโทรมลงเป็นอย่างมาก

สภาพบ้านเรือนโดยทั่วไป พบว่ามีการสร้างผสมผสานกันระหว่างบ้านที่มีสภาพดี และบ้านที่มีสภาพไม่ดี เนื่องจากที่ชาวบ้านแต่ละคนมีฐานะไม่เท่ากัน และบ้านที่มีฐานะดีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ซื้อสิทธิต่อจากกลุ่มชาวบ้านที่มีปัญหาไล่ที่ อย่างไรก็ตามบ้านที่มีสภาพที่ไม่ดี คือเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว และใช้วัสดุที่ใช้แล้ว ยังมีอยู่อีกไม่น้อยสำหรับแปลงที่ดินยังมีไม่มีการปลูกสร้างบ้าน และปล่อยให้รกร้างยังมีอยู่อีกประมาณร้อยละ 20 แต่ในปัจจุบันมีบางส่วนเข้ามาปลูกสร้างบ้านบ้างแล้ว กลุ่มคนที่ไม่เข้ามาปลูกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้ละทิ้งที่ทำงานเดิม โดยเช่าบ้านราคาถูกรอบบริเวณที่เดิมทำการค้าขาย หรือประกอบอาชีพเดิมเพื่อให้ได้เงินมาผ่อนส่งค่าที่ดิน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ชุมชนที่ย้ายเข้ามาอยู่	: ช.ทุ่งบางกะปิ ช.ส.พัทธา ช.วัฒนวงศ์ ช.สุขใจ
เข้ามาอยู่เมื่อ	: พฤศจิกายน 2532
สาเหตุ/โดย	: ไล่รื้อเพื่อสร้างศูนย์การค้า โรงแรม/ โดยการรถไฟ
ที่ตั้งชุมชน	: หลังหมู่บ้านปฐวิกรณ์ ถ.สุขาภิบาล บึงกุ่ม กรุงเทพฯ
อาณาเขต	: ทิศเหนือ ติดต่อ ที่ดินเอกชน ทิศใต้ " ที่ดินเอกชน ทิศตะวันออก " ที่ดินเอกชน ทิศตะวันตก " ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3

พื้นที่ทั้งหมด	: 6 ไร่ 3 งาน 35 ตรว.
ราคาที่ดินขณะที่ยื้อ และราคา/ตรว.	: 4,100,000 บาท หรือ 1,500 บาท/ตรว. แต่การเคหะขายให้ในราคา 2,500 บาท /ตรว. ซึ่งรวมค่าปรับปรุงสาธารณูปโภคแล้ว
ราคาที่ดินในปัจจุบัน (ราคา/ตรว.)	: ประมาณ 12,000 บาท/ตรว.
จำนวนแปลงที่ดิน	: 100 แปลง
ขนาดของแปลงที่ดิน	: ประมาณ 20 ตรว.
ม้อนส่งกับ	: การเคหะแห่งชาติ
สาธารณูปโภคในชุมชน	: ไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ ทางระบายน้ำ ทางเท้า
แหล่งงานที่สำคัญ	: 1. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 15 กม. 2. นิคมอุตสาหกรรมบางชัน 10 กม.
ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง	: 20 กม.
"-----"ถนนใหญ่	: 1.5 กม.
"-----"ศูนย์กลางย่อยระดับที่ 1	: 1. ตลาดบางกะปิ 7 กม. 2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง 9 กม.
"-----"-----" 2	: 1. ตลาดกม.8 5 กม.
"-----"ตลาดสด	: 1. ตลาดบางกะปิ 7 กม. 2. ตลาดอินทรารักษ์ 3.5 3. ตลาดกม.8 5 กม. 4. ตลาดปัฐวิกรณ์ 1.5 กม.
"-----"สถานีอนามัย	: 7 กม.
"-----"โรงพยาบาล	: โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี 7 กม.
"-----"นิคมอุตสาหกรรม	: 1. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 15 กม. 2. นิคมอุตสาหกรรมบางชัน 10 กม.
"-----"ศาสนสถาน	: วัดสุวรรณประสิทธิ์ 0.5 กม.
"-----"ศูนย์เด็กเล็ก	: 0.3 กม.

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ ๒

สภาพบ้านเรือนในชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ ๒

สภาพทั่วไปในชุมชนลุมพินี 2

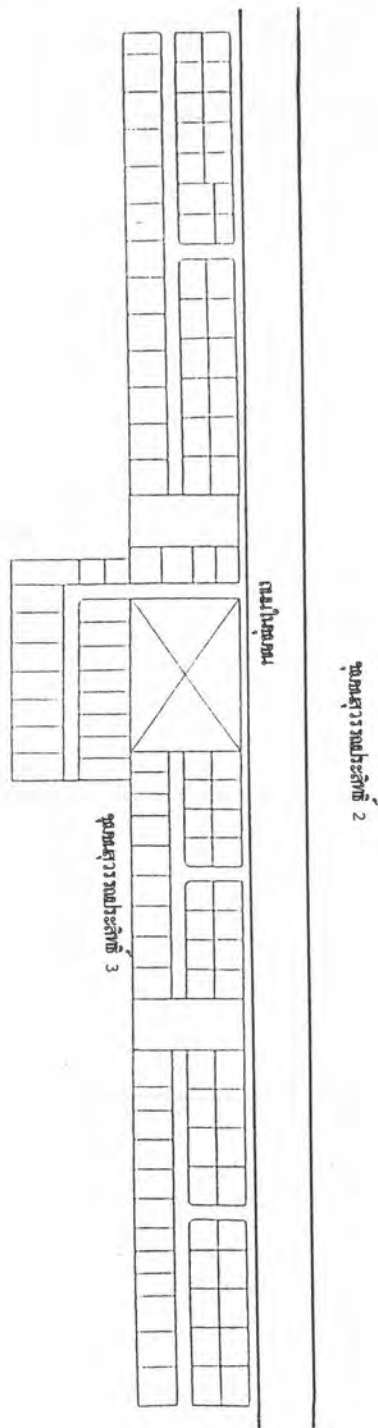
"-----"ร.ร. ประถม	: 0.5 กม.
"-----"ร.ร. มัธยม	: 1. ร.ร. บดินทร์เดชา 2 1.5 กม. 2. ร.ร. บางกะปิ 7 กม.
"-----"ศูนย์การค้า	: 1. ย่านบางกะปิ 7 กม. 2. ย่านแอปเปิ้ลแลนด์ 8 กม. 3. จัสโก้ 2 กม.
การเข้าออกชุมชน-ถนนใหญ่	: มอเตอร์ไฮค์ จักรยาน และเดินเท้า
จำนวนรถโดยสารที่ผ่านถนนใหญ่	: 5 สาย

4.2.2 ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3

ประวัติโดยย่อของชุมชน

สืบเนื่องจากการที่การทางพิเศษแห่งประเทศไทยได้มี โครงการสร้างทางด่วนขั้นที่สองขึ้น และมีการออกพระราชกฤษฎีกาเวนคืนพื้นที่เพื่อใช้ในการสร้างทางด่วนขั้นที่ 2 พื้นที่ทำการเวนคืนนี้มีส่วนหนึ่งซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชุมชนแออัดตั้งอยู่ ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนเพชรอุทัย ชุมชนทับแก้ว(บางส่วน) และชุมชนรัชฎาภิเษก นอกจากนี้ยังมีชุมชนอื่นที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาการไล่ที่จากเอกชนอีกคือ ชุมชดอนอีกา

ในเดือนมีนาคม 2532 ชาวบ้านชุมชนเพชรอุทัยทราบข่าวว่า จะมีการเวนคืนที่ดินในการสร้างทางด่วนขั้นที่ 2 แต่ยังเป็นข่าวที่ไม่แน่นอน ภายหลังชาวบ้านจึงได้รับหนังสือขอเข้าสำรวจสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งหมายถึงว่าชุมชนถูกเวนคืนที่บริเวณนั้น ทางการทางพิเศษแห่งประเทศไทย และการเคหะแห่งชาติได้จัดเตรียมพื้นที่ในบริเวณเคหะชุมชนร่วมเกล้า แต่หลังจากที่ชาวบ้านได้เข้าไปดูพื้นที่ ชาวบ้านชุมชนเพชรอุทัยก็ปฏิเสธที่จะย้ายเข้าไปอยู่ที่ร่วมเกล้า ด้วยเหตุผลที่ชุมชนร่วมเกล้าไกลเกินไป แต่ทางชาวบ้าน

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดพื้นที่รองรับการรื้อย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร

แสดงผังบริเวณชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3

แผนที่ 4.4

ได้เสนอให้ซื้อที่บริเวณใกล้เคียงชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 1 และชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 (ซึ่งอยู่ใกล้กับชุมชนที่ตั้งอยู่ในปัจจุบัน แต่บอร์ดการเคหะไม่อนุมัติเงินในการจัดซื้อที่ดินนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าราคาที่ดินแพงกว่าที่ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 เคยซื้อเมื่อประมาณ 1 ปีมาแล้ว (ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 ซื้อในราคาประมาณ 1,500 บาท/ตรว. แต่ที่ดินที่ชาวบ้านเสนอมีราคา 2,500 บาท/ตรว.) หลังจากที่ไม่ได้ที่ดินผืนนี้ชาวบ้านเริ่มไม่แน่ใจและส่วนใหญ่จึงตัดสินใจเข้าไปอยู่ที่ชุมชนร่มเกล้า ซึ่งมีประมาณ 200 กว่าครัวเรือน แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งประมาณ 65 ครัวเรือน ยังไม่ยอมเข้าอยู่ในชุมชนร่มเกล้า ชุมชนเพชรอุทัยจึงได้รวมตัวกับชุมชนทับแก้ว และรชฎภัณฑ์ ที่ประสบปัญหาการเวนคืนจากทางด่วนเช่นเดียวกัน และรวมตัวกับชุมชนคอนอิกา ที่ได้ประสบปัญหาจากการไล่ที่จากภาคเอกชน โดยการสนับสนุนโครงการสหกรณ์เคหะสถาน โดย ผศ.ประภาภัทรนิยมจัดตั้งเป็นสหกรณ์เคหะสถานขึ้นเพื่อรับโอนเงินที่การเคหะฯ ได้รับจากการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครอบครัวยล 19,000 บาท เพื่อนำเงินมาซื้อที่ดินในบริเวณที่เป็นที่ตั้งชุมชนในปัจจุบัน โดยในช่วงแรกจะนำเอาที่ดินเข้าจดจำนองกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน แต่ทางชาวบ้านส่วนใหญ่กลัวว่าหากมีคนใดคนหนึ่งไม่ส่งค่าที่ดินแล้ว อาจจะทำให้ถกยึดที่ดินทั้งผืน จึงเข้าขอความร่วมมือกับกรมประชาสัมพันธ์ ให้ช่วยจัดซื้อที่ดินผืนนี้ให้ และจะจัดการผ่อนส่งต่อกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งขณะนั้นได้รับเงินงบประมาณในการช่วยเหลือชุมชนจำนวน 250 ล้านบาท เจ้าของที่ดินซึ่งได้ตกลงทำสัญญาจะซื้อจะขายกับ ผศ.ประภาภัทร นิยม จึงตกลงใจที่จะทำการโอนที่ดินนี้ให้แก่กรมประชาสัมพันธ์โดยผู้รับโอนคือ กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังซึ่งส่งผลต่อเรื่องการโอนสิทธิ์ ซึ่งทำให้ปัญหาค้างคามาจนกระทั่งปัจจุบันที่ยังไม่มีการผ่อนส่งให้แก่การเคหะแต่อย่างไร

ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2533 ชุมชนคอนอิกาประมาณ 16 ครอบครัวย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชน ในวันที่ 2 - 3 เมษายน พ.ศ.2533 ชุมชนทับแก้ว และชุมชนรชฎภัณฑ์ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชน และวันที่ 4 - 6 เมษายน พ.ศ.2533 ชุมชนเพชรอุทัยจึงได้ย้ายเข้ามาจนครบทั้งสิ้น 112 ครอบครั้ว ซึ่งการเคหะได้ทำการสร้างระบบสาธารณูปโภคไว้ในส่วนที่จำเป็นแล้ว

สภาพโดยทั่วไปของชุมชน

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3 มีสภาพเช่นเดียวกับชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 คือมีสภาพเป็นพื้นที่ตาบอด เพราะไม่มีถนนสาธารณะเข้าถึง มีแต่ทางซึ่งอยู่บนที่ดินเอกชน 4 ราย แต่ได้จตุภวจะจ่ายอมในการใช้ถนนดังกล่าวแล้วเรียบร้อย ดังนั้นชาวชุมชนจึงสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ต่ำน้ำท่วมถึง การสร้างบ้านส่วนใหญ่จึงมีใต้ถุนบ้าน อย่างไรก็ตามขณะนี้หลายบ้านได้ถมดินและทรายในใต้ถุนของตนเองเป็นส่วนใหญ่แล้ว โดยอาศัยงบประมาณที่ได้จากการเคหะแห่งชาติ อย่างไรก็ตามการถมดินไม่สามารถถมได้ทุกหลังคาเรือน เพราะงบประมาณที่ได้รับจากการเคหะแห่งชาติหมดลง และกำลังดำเนินการของบประมาณเพิ่มเติมอยู่ในขณะนี้

สภาพชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3 มีสภาพเช่นเดียวกับชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 ที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวไม่เป็นผืนไม้ต่อกัน เนื่องจากมีที่ดินเอกชนรายย่อยแทรกอยู่ในบางส่วน ถนนสายหลักของชุมชนอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของชุมชนติดกับชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 โดยเป็นถนนที่ใช้ร่วมกัน

ในช่วงแรกบ้านที่สร้างส่วนใหญ่ เป็นการสร้างแบบชั่วคราวเป็นส่วนใหญ่ เพราะรองบประมาณถมดินที่ทางการเคหะฯ ได้จัดไว้ให้ ในปัจจุบันเมื่อมีการถมดินแล้วพบว่ามีการสร้างแบบถาวร และใช้วัสดุที่ดีหลายหลัง แต่สำหรับบ้านที่มีสภาพที่ตีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เข้ามาซื้อสิทธิ์ในชุมชนต่อจากชาวบ้าน อย่างไรก็ตามคนที่มาซื้อสิทธิ์บางรายก็เป็นคนยากจนไม่สามารถปลูกบ้านในสภาพที่ดีได้ จากการสังเกตเราจะพบได้ว่าสภาพบ้านโดยทั่วไปมีการผสมผสานกันระหว่างบ้านที่มีสภาพดี และบ้านที่มีสภาพไม่ดีอยู่ทั่วชุมชน และยังมีที่ดินว่างเปล่าแต่มีเจ้าของอยู่อีกหลายแปลงคาดว่าจะมีอยู่ประมาณร้อยละ 20 ส่วนคนที่ขายสิทธิ์ไปแล้วในชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3 คาดว่าจะมีประมาณร้อยละ 15-20 ของทั้งชุมชน

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนพบว่า สภาพโดยทั่วไปอยู่ในลักษณะที่
เรียบร้อย สะอาด ทางเดินในชุมชนเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กและมีระบบระบายน้ำ ทำให้มี
ความเหมาะสมต่อการเป็นพื้นที่พักอาศัย

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ชุมชนที่ย้ายเข้ามาอยู่	: ช.เพชรอุทัย ช.ทับแก้ว ช.ดอนอีกา
เข้ามาอยู่เมื่อ	: พฤศจิกายน 2532
สาเหตุ/โดย	: ไล้รื้อเพื่อสร้างทางด่วนขั้นที่ 2 / โดยการทางพิเศษ
ที่ตั้งชุมชน	: ช.ปัฐวิกรณ์ หลังหมู่บ้านปัฐวิกรณ์ ถ.สุขาภิบาล บึงกุ่ม กรุงเทพฯ
อาณาเขต	: ทิศเหนือ ติดต่อกับที่ดินเอกชน ทิศใต้ " " "ที่ดินเอกชน ทิศตะวันออก " " ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 ทิศตะวันตก " " "ที่ดินเอกชน ชุมชนสุวรรณ- ประสิทธิ์ 1 และวัดสุวรรณประสิทธิ์
พื้นที่ทั้งหมด	: 6 ไร่ 3 งาน 55 ตรว.
ราคาที่ดินขณะที่ย้าย และราคา/ตรว.	: ประมาณ 6,887,500 บาท หรือ 2,500 บาท/ตรว.
ราคาที่ดินในปัจจุบัน (ราคา/ตรว.)	: ประมาณ 12,000 บาท/ตรว.
จำนวนแปลงที่ดิน	: 117 แปลง
ขนาดของแปลงที่ดิน	: ประมาณ 20 ตรว.
ผ่อนส่งกับ	: การเคหะแห่งชาติ
สาธารณูปโภคในชุมชน	: ไฟฟ้า ประปา โทรทัศน์ ทางระบายน้ำ ทางเท้า

แหล่งงานที่สำคัญ	:	1. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 15 กม.
ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง	:	2. นิคมอุตสาหกรรมบางชัน 10 กม.
"-----"ถนนใหญ่	:	20 กม.
"-----"ศูนย์กลางย่อยระดับที่ 1	:	1.5 กม.
"-----"-----" 1	:	1. ตลาดบางกะปิ 7 กม.
"-----"-----" 2	:	2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง 8.5 กม.
"-----"ตลาดสด	:	1. ตลาดกม.8 5 กม.
"-----"สถานีอนามัย	:	1. ตลาดบางกะปิ 7 กม.
"-----"โรงพยาบาล	:	2. ตลาดอินทราภิรักษ์ 3.5
"-----"นิคมอุตสาหกรรม	:	3. ตลาดกม.8 5 กม.
"-----"ศาลาสถาน	:	4. ตลาดปัฐวิกรณ์ 1.5 กม.
"-----"ศูนย์เด็กเล็ก	:	7 กม.
"-----"ร.ร.ประถม	:	โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี 7 กม.
"-----"ร.ร.มัธยม	:	1. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กม.
"-----"ศูนย์การค้า	:	2. นิคมอุตสาหกรรมบางชัน กม.
การเข้าออกชุมชน-ถนนใหญ่	:	1. วัดวัดสุวรรณประสิทธิ์ 0.5 กม.
จำนวนรถโดยสารที่ผ่านถนนใหญ่	:	0.3 กม.
	:	0.5 กม.
	:	1. ร.ร.บดินทร์เดชา 2 1.5 กม.
	:	2. ร.ร.บางกะปิ 7 กม.
	:	1. ย่านบางกะปิ 7 กม.
	:	2. ย่านแอปปีแลนด์ 8 กม.
	:	3. จัสโก้ 2 กม.
	:	มอเตอร์ไซค์ จักรยาน และเดินเท้า
	:	5 ลาย

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3

สภาพบ้านเรือนในชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3

สภาพทั่วไปของชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 3

การวิเคราะห์ด้านที่ตั้งของชุมชน

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 และ 3 มีที่ตั้งซึ่งห่างจากศูนย์กลางย่อยของกรุงเทพฯ คือย่านบางกะปิเพียง 7 กิโลเมตรจากชุมชน และห่างจากบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหงประมาณ 9 กิโลเมตร ซึ่งเป็นย่านที่เป็นศูนย์กลางที่สำคัญที่สุดของกรุงเทพฯ จุดหนึ่ง สำหรับตลาดสดนั้นที่ใกล้ที่สุดจะอยู่บริเวณหน้าปากซอยชุมชน คือ ตลาดปัฐวิกรณ์ ห่างจากชุมชนเพียง 1.5 ก.ม. เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีตลาดให้เลือกจับจ่ายซื้อของได้อีก 3 ตลาดใหญ่ ๆ คือ ตลาดบางกะปิ ซึ่งอยู่ห่างไปประมาณ 7 ก.ม. ตลาดรามอินทรา ก.ม. 8 ห่างประมาณ 5 ก.ม. และตลาดที่ใกล้ชุมชนพอสมควรและเป็นตลาดที่เคยไปซื้อของเมื่อครั้งยังไม่มีตลาดปัฐวิกรณ์ คือ ตลาดอินทราภิรักษ์ ซึ่งอยู่ห่างประมาณ 3.5 ก.ม. จากชุมชน นอกจากนี้ยังมีแผงค้าอยู่บริเวณปากซอยเป็นจำนวนมาก

ในเรื่องของแหล่งงานนั้น พบว่าแหล่งงานที่ใกล้ที่สุดคือ นิคมอุตสาหกรรมบางชันซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนประมาณ 10 ก.ม. และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังซึ่งอยู่ห่างประมาณ 15 ก.ม. นอกจากนี้เราอาจกล่าวได้ว่า ตลาดสดที่กล่าวมาแล้วนี้ ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นแหล่งงานเช่นกัน อีกประการหนึ่งเมื่อชุมชนอยู่ไม่ไกลจากจากศูนย์กลางย่อย เราอาจกล่าวได้ว่าชาวบ้านอาจจะมียุติชีวิตที่ไม่ต้องเดินทางเข้าเมืองเพื่อหางานทำ แต่อาจจะเพียงเดินทางเข้าศูนย์กลางย่อยเพื่อหางานทำแทน

สำหรับสาธารณูปการต่าง ๆ เราอาจกล่าวได้ว่าชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 และ 3 เป็นชุมชนที่มีความพร้อมอย่างยิ่งในด้านสาธารณูปการ ดังที่เราจะเห็นได้ว่าในบริเวณชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 1 มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งสนับสนุนโดยมูลนิธิดวงประทีป และอยู่ใกล้ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 และ 3 เด็กก่อนวัยเรียนของชุมชนทั้ง 2 แห่งนี้จะเข้ามาใช้บริการที่นี้ นอกจากนี้โรงเรียนประถมสามารถเข้าเรียนที่โรงเรียนประพาส ที่วัดสุวรรณประสิทธิ์ได้ ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนเพียง 500 เมตรเท่านั้น และหากจะเข้ามัธยมก็สามารถสอบเข้าเรียนที่โรงเรียนบดินทร์เดชา 2 ซึ่งอยู่บริเวณ

ปากซอยชุมชนห่างจากชุมชนเพียงประมาณ 1.5 ก.ม. เท่านั้น นอกจากนั้นยังมีโรงเรียนในระดับมัธยมอีกแห่งหนึ่งคือ โรงเรียนบางกะปิ ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 7 ก.ม. จากชุมชน โรงเรียนที่สามสามารถเข้าใช้บริการได้ ถ้าเป็นของรัฐ คือ โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนประมาณ 7 ก.ม. และโรงพยาบาลของเอกชน คือ โรงพยาบาลบางกะปิ ซึ่งอยู่ห่างเพียง 7 ก.ม. และโรงพยาบาลรามคำแหง ห่างจากชุมชนประมาณ 8 ก.ม.

สำหรับการพัฒนาในบริเวณใกล้เคียงนั้น ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัย แต่รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยของเอกชน จะเป็นรูปแบบจะออกมาเป็นอาคารชุดราคาปานกลาง ดังจะเห็นได้ว่ามีโครงการอาคารชุดที่เกิดขึ้น 2 โครงการด้วยกัน คือ โครงการศรีธนาทองคอนโดทาวน์ และโครงการเทพกิตต์ คอนโดบริเวณก่อนเข้าถึงชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 1 2 และ 3 นอกจากนั้นยังมีโครงการทาวน์เฮ้าส์บ้าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต่อไปในอนาคต ย่านนี้จะเป็นย่านชุมชนที่หนาแน่นขึ้นอย่างมาก ในปัจจุบันนี้บริเวณปากซอยชุมชนมีชุมชนที่เข้าบุกรุกตั้งบ้านเรือนในที่ดินเอกชนเป็นชุมชนใหญ่อีกด้วย

หากเราพิจารณา สภาพการพัฒนาของพื้นที่รอบข้างไกลออกไปอีก เราจะพบว่าบริเวณถนนสุขาภิบาล 1 ซึ่งชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 และ 3 ตั้งอยู่ในที่ที่มีการพัฒนาเป็นย่านชุมชนพักอาศัยอย่างสมบูรณ์แบบ และต่อไปก็จะมีความหนาแน่นประชากรมากขึ้นเป็นอย่างมาก

ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่าชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีการพัฒนาแล้ว โดยสภาพการพัฒนาบริเวณใกล้เคียงมีการพัฒนามาก นับได้ว่าเป็นชุมชนที่มีทำเลดีเยี่ยมชุมชนหนึ่ง ตลอดจนมีสาธารณูปโภค และสาธารณูปการครบครัน

วัดสุวรรณประสิทธิ์

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 1

ศูนย์พัฒนาเด็กชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 1

ที่ว่างเปล่ารอบชุมชนสุวรรณประสิทธิ์

ครัวณาทองคอนโดทาวน์ (ห่างจากชุมชนเพียง 500 เมตร)

สถานที่สร้าง เทพกิตติคอนโดฯ

สภาพทางเข้าชุมชน

ชุมชนบุรุก บริเวณปากซอยรัฐวิกรณ์

การบุกรุกขนาดเล็กในบริเวณทางเข้าชุมชน

สภาพตลาดสดปัฐวิกรณ์

ร.ร. บดินทรเดชา ๒

4.1.3 กรณีศึกษาชุมชนออเงิน

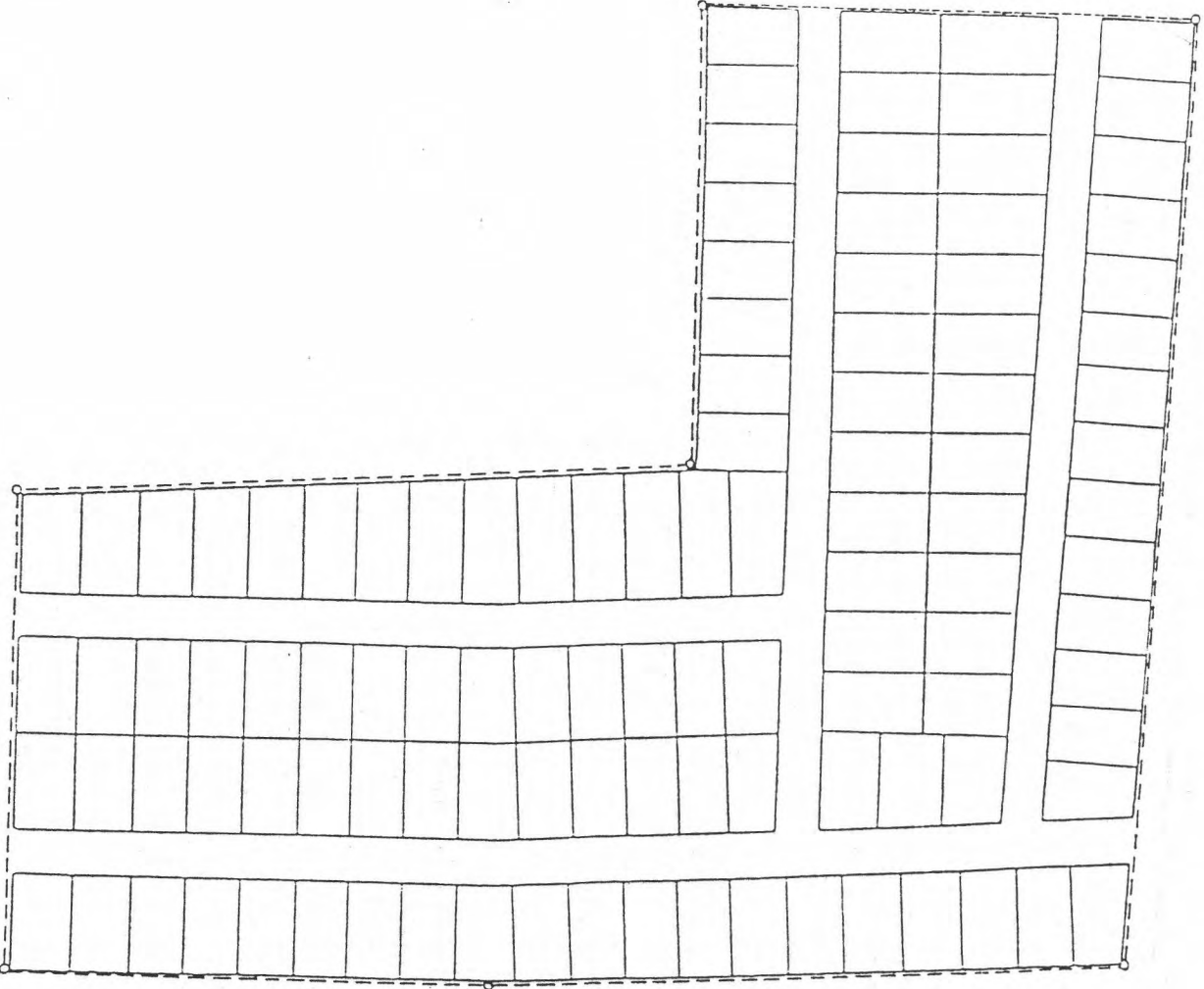
ประวัติโดยย่อของชุมชน

ในปี.ศ.2529 ได้ตกลงใจในการให้เอกชนรับสัมประทานในการพัฒนาที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษก ซึ่งเป็นที่ตั้งของชาวชุมชนรัชดาภิเษก โดยสัญญาได้ระบุให้บริษัทที่รับสัมประทานรับผิดชอบในการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่รองรับชาวชุมชนรัชดาภิเษกนี้ การเจรจาต่อรองใช้เวลาที่นาน และมีการต่อสู้ของชาวชุมชนรัชดาภิเษกในรูปแบบการประท้วง การเดินขบวน ฯลฯ

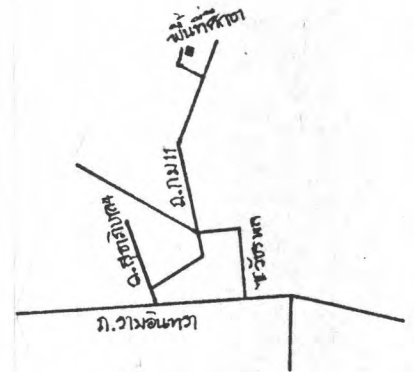
การต่อสู้ดำเนินมาถึงในปี.ศ.2531 จึงมีการตกลงกันได้ว่าจะให้เงินชดเชยเป็นค่ารื้อถอนทั้งสิ้น 4,900,000 บาท โดยมูลนิธิดวงประทีปจะทำการแบ่งเงินออกให้แก่ซึ่งแตกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ย้ายไปอยู่ที่ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 1 และกลุ่มที่ย้ายเข้าไปอยู่ที่ชุมชนออเงิน โดยกลุ่มที่ย้ายไปอยู่ที่ชุมชนออเงิน มีจำนวน 85 ครอบครัว ซึ่งได้ครอบครัวละประมาณ 15,000 บาท รวมเป็นเงินประมาณ 1,275,000 บาท และย้ายเข้าชุมชนในเดือน พฤษภาคม 2532

ทั้งนี้ชาวบ้านกลุ่มออเงิน ได้ตัดสินใจซื้อที่ดินบริเวณใกล้ว้อออเงิน แขวงออเงิน เขตบางเขน พื้นที่ 9 ไร่ 3 งาน เป็นเงินประมาณ 1,350,000 บาท โดยทางการเคหะฯเป็นผู้จัดซื้อที่ดินที่ซื้อนี้เป็นที่ดินตาบอด ไม่มีทางสาธารณะเข้าออกการเข้าออกต้องใช้ที่ดินของคนอื่น สภาพการพัฒนาในปี 2531 นั้นยังเป็นพื้นที่นา และเป็นที่ต้ำน้ำท่วมถึง ขณะที่ย้ายเข้าไปอยู่นั้นการเคหะฯยังไม่มีปรับปรุง และวางระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ และยังไม่ม้มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ในช่วงแรก เนื่องจากไม่มีทะเบียนบ้าน เมื่อชาวบ้านย้ายเข้าไปอยู่ในตอนแรกต้องสร้างบ้านชั่วคราวในที่ดินข้างเคียง เพื่อให้การเคหะฯทำการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่นั้นเสียก่อน ต่อมาอีกประมาณ 1 ปี หลังจากที่ได้มีการสร้างระบบสาธารณูปโภคแล้ว ชาวบ้านจึงเริ่มย้ายเข้ามาปลูกสร้างบ้านในที่ดิน

ชุมชนหนองงูเห่า

แสดงผังบริเวรชุมชนออเงิน

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดพื้นที่
รองรับการรื้อย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อยใน
กรุงเทพมหานคร

แผนที่ 4.5

ของตนเองในชุมชน และทำการขอขานทะเบียนบ้าน จนสามารถขอไฟฟ้าและประปาได้ ประมาณ 1 ปีเศษที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความไม่พร้อมของพื้นที่รองรับนี้ทำให้หลายครอบครัวย้ายออกมาอยู่ข้างนอก และอีกหลายครอบครัวขายสิทธิ์ในที่ดินของตนเองและย้ายเข้ามาอยู่ในเขตเมืองอีกครั้งหนึ่ง

สภาพทั่วไปของชุมชน

สภาพการพัฒนาในปัจจุบันเราอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนนี้มีการเดินทางเข้าออกที่ลำบากที่สุดชุมชนหนึ่ง ดังที่เราจะเห็นได้ว่าชุมชนออกเงินถึงแม้จะมีทางเข้าถึงชุมชนได้ถึง 3 ทาง คือ จากทางรามอินทรา กม.5 (ซอยวัชรพล) เป็นระยะทาง 9.5 ก.ม. จากสะพานใหม่ ระยะทาง 7.5 ก.ม. และจากถนนสายใหม่ ระยะทางประมาณ 5 ก.ม. ก็ตาม ด้านการเข้าถึงชุมชน พบว่าเส้นทางเหล่านี้ไม่มีรถประจำทางเข้าถึง มีแต่เพียงรถสองแถวเล็กวิ่งจากสะพานใหม่ถึงชุมชนเท่านั้น

สภาพการพัฒนาในชุมชน พบว่าทางเข้าออกชุมชนมีการพัฒนาเป็นถนนลูกรัง แต่เป็นถนนเอกชนที่ยินยอมให้ใช้เป็นทางเข้าออก ส่วนสภาพถนนในชุมชนเป็นถนนลาดยางมะตอย ลักษณะชุมชนเป็นรูปตัว E (แอล) การวางระบบถนนในชุมชน จะวางคู่ขนานกัน 2 เส้นไปตามลักษณะของที่ดิน

การพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากสภาพที่ดินในชุมชนมีลักษณะเป็นที่นาเดิม และมีลักษณะเป็นที่ต่ำน้ำท่วมถึง การปลูกสร้างบ้านส่วนใหญ่จึงสร้างออกมา 2 แบบ คือ การสร้างบ้านมีใต้ถุนบ้าน และการสร้างแบบเสมอพื้นถนนโดยการถมที่ดิน สภาพบ้านที่เราจะเห็นอยู่เป็นอย่างมาก คือบ้านที่มีการสร้างเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและมีใต้ถุนบ้านเพื่อป้องกันน้ำท่วม ส่วนใหญ่ของบ้านกลุ่มนี้ คือ บ้านของชาวบ้านดั้งเดิมที่ย้ายจากชุมชนรัชดาภิเษก เพราะในตอนแรกที่สร้างบ้านนั้นชาวบ้านจะไม่ค่อยมีเงิน และเมื่อสร้างแล้วก็อาศัยอยู่มาเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังมีบ้านที่สร้างในลักษณะที่ไม่ถาวรอีกหลายหลัง ทั้งนี้เป็นการสร้างเพื่อ

ให้รู้ว่าเจ้าของอยู่ในที่ดินนี้ แต่เจ้าของก็ไม่ได้อยู่ในชุมชนนี้ บางคนปล่อยที่ของตนเองให้รกร้างว่างเปล่าเพราะไม่ได้อยู่ในชุมชน สำหรับบ้านที่มีสภาพที่ดินส่วนใหญ่เป็นบ้านของคนซื้อสิทธิ์ในที่ดินต่อจากชาวบ้านดั้งเดิมที่ย้ายจากชุมชนรัชดาภิเษก

ด้านสภาพทั่วไปในชุมชนนั้น จะสังเกตเห็นได้ว่าเป็นชุมชนที่เงียบสงบ และมีความสะอาดในชุมชนที่ดี จะมีบางส่วนมีการกองวัสดุรกร้างบนถนนในชุมชนบ้าง บ้านเกือบทุกบ้านจะมีการสร้างรั้วทำให้แลดูเป็นระเบียบ สำหรับการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคปัจจุบันครบครันด้วย ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และทางระบายน้ำ

การวิเคราะห์ด้านที่ตั้งของชุมชน

ที่ตั้งของชุมชนออเงินนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นที่ตั้งซึ่งอยู่ในทำเลที่ไม่ดีนัก ดังที่เราจะเห็นได้ว่าระยะทางจากชุมชนถึงถนนสายหลัก คือถนนรามอินทรา(บริเวณปากซอยวัชรพล รามอินทรา ก.ม. 5) ถนนพหลโยธิน และถนนสายใหม่ มีระยะทางถึง 10 ก.ม. 7.5 ก.ม. และ 5 ก.ม. ตามลำดับ ซึ่งต้องเดินทางออกจากชุมชนถึงบริเวณถนนหน้าปากทางชุมชนอีก 2 ก.ม. อีกทั้งการคมนาคมยังไม่สะดวก เพราะไม่มีรถโดยสารเข้าถึงมีเพียงรถสองแถวเล็กตามที่ได้กล่าวในข้างต้นแล้ว อย่างไรก็ตามขณะนี้ถนนบริเวณหน้าชุมชนกำลังทำการปรับปรุงและขยายถนนให้เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 4 ช่องทาง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการคมนาคมที่ต้องสะดวกขึ้นในอนาคต

สำหรับการพัฒนาที่ดินในย่านนี้ พบว่าในช่วงตั้งแต่บริเวณซอยวัชรพล และสะพานใหม่ถึงชุมชนมีการพัฒนาในรูปแบบของบ้านจัดสรรกันอย่างมาก นอกนั้นยังมีการสร้างเป็นคอนโดมิเนียมราคาถูกรออยู่บ้าง คาดว่าย่านนี้ในอนาคตจะเป็นย่านหมู่บ้านจัดสรรที่สำคัญจุดหนึ่ง นอกจากนั้นการเคหะแห่งชาติยังมีโครงการสร้างเคหะชุมชนออเงินในพื้นที่ใกล้กับชุมชน ซึ่งห่างกันเพียงประมาณ 2 ก.ม. เท่านั้น และมีที่อยู่อาศัยในย่านนี้มากขึ้น การคมนาคมก็จะสะดวกขึ้น

สาธารณูปการของชุมชนนี้ เราพบว่าสาธารณูปการที่จะมารองรับในบริเวณชุมชนยังมีน้อย และสาธารณูปการที่สำคัญสำหรับชุมชนจะอยู่ไกล ดังที่เราจะเห็นได้ว่าชุมชนจะห่างจากโรงพยาบาลภูมิพล ถึงประมาณ 10 ก.ม. ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 3 ก.ม. ห่างจากตลาดสดสะพานใหม่ ประมาณ 7.5 ก.ม. ห่างจากโรงเรียนมัธยมถึง 6.5 ก.ม. ซึ่งระยะทางเช่นนี้จะถือว่าไกลมากหากมีการคมนาคมที่สะดวก แต่ในบริเวณดังกล่าวมีการคมนาคมที่แย่มาก ทำให้ชาวชุมชนออเงินเดินทางเข้ารับบริการสาธารณะที่ลำบาก แต่ในด้านสาธารณูปการพื้นฐาน เช่น ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน และโรงเรียนระดับประถม สามารถเข้ารับบริการในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งอยู่ที่วัดใกล้ชุมชนออเงิน ชุมชนออเงินนี้อยู่ไกลจากนิคมอุตสาหกรรมมากซึ่งถือเป็นแหล่งงานที่สำคัญแห่งหนึ่ง

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด เราอาจสรุปได้ว่า สภาพที่ตั้งของชุมชนออเงินเป็นที่ตั้งที่ไกลจากศูนย์กลางและศูนย์กลางย่อยเป็นอย่างมาก ประกอบกับการคมนาคมที่ไม่สะดวกทำให้การเดินทางเพื่อติดต่อกับพื้นที่อื่น หรือการรับบริการสาธารณะต่าง ๆ มีความยากลำบากยิ่ง ชุมชนออเงินค่อนข้างที่จะเป็นชุมชนที่แยกตัวออกจากระบบสาธารณูปการของพื้นที่บริเวณนั้น จึงอาจสรุปในท้ายที่สุดว่า ชุมชนออเงินมีทำเลการตั้งถิ่นฐานชุมชนใหม่ที่ยังไม่เหมาะสมในปัจจุบันนี้ แต่หากพื้นที่นี้มีการพัฒนาไปอีกระดับหนึ่งก็คงจะอำนวยความสะดวกเป็นอย่างมาก

"-----"สถานีนามัย	: 4 กม.
"-----"โรงพยาบาล	: โรงพยาบาลภูมิพล 7.5 กม.
"-----"นิคมอุตสาหกรรม	: N.A.
"-----"ศาสนสถาน	: 1. วัดอโงเงิน 1 กม. 2. วัดหนองใหญ่ 2 กม.
"-----"ศูนย์เด็กเล็ก	: 1. ศูนย์เด็กชุมชน 0 กม. (ปัจจุบันปิดไปแล้ว) 2. วัดอโงเงิน 1 กม. 3. วัดหนองใหญ่ 2 กม.
"-----"ร.ร. ประถม	: 1. วัดอโงเงิน 1 กม. 2. วัดหนองใหญ่ 2 กม.
"-----"ร.ร. มัธยม	: ร.ร. รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน 6.5 กม.
"-----"ศูนย์การค้า	: 1. ย่านสะพานใหม่ 9 กม. 2. เซ็นทรัล สาขารามอินทรา 12 กม.
การเข้าออกชุมชน-ถนนใหญ่	: รถสองแถว
จำนวนรถโดยสารที่ผ่านถนนใหญ่	: ด้านช.วัชรพล ถนนรามอินทรา จำนวน 2 สาย ด้านสะพานใหม่ ถนนพหลโยธิน จำนวน 3 สาย ด้านถนนสายใหม่ จำนวน 1 สาย

ชุมชนออกเงิน

สภาพทั่วไปในชุมชน

สภาพทั่วไปในชุมชน

สภาพทั่วไปของชุมชน

บริเวณถนนทางเข้าชุมชน

บริเวณสี่แยกที่เชื่อมไปรามอินทราและสะพานใหม่

บริเวณสะพานใหม่ คอนเมือง

บริเวณซอยวัชรพล (ถนนรามอินทรา)

4.1.4 กรณีศึกษาชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่

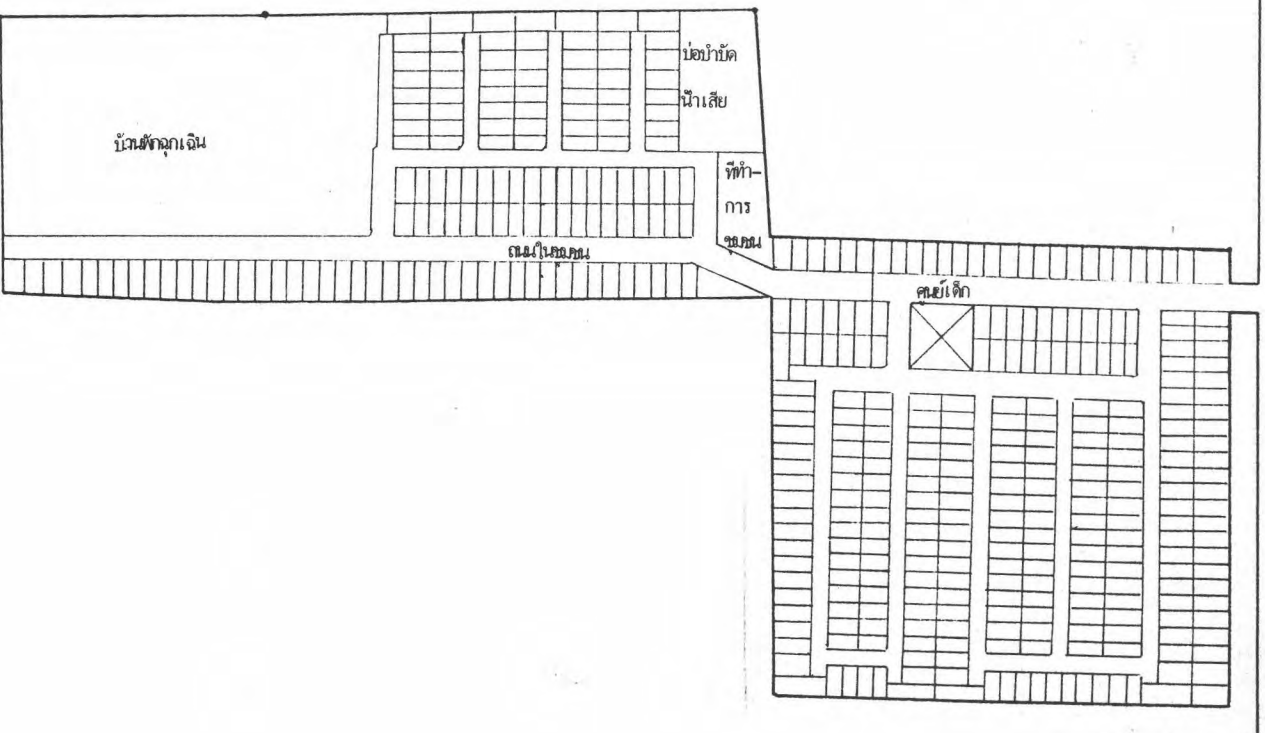
ประวัติโดยย่อของชุมชน

ในปีพ.ศ.2533 ขณะนั้นชุมชนดินแดงถูกการไล่ที่จากกรุงเทพมหานคร และในระยะเวลาใกล้เคียงกันชุมชนพร้อมใจ ตั้งอยู่บริเวณซอยอ่อนนุช(สุขุมวิท 77) ก็ถูกไล่ที่จาก น.พ.อวย เกตุสิงห์ เจ้าของที่ดินเอกชน ที่เคยให้เช่าที่ดินเป็นเวลา 17 ปี ประกอบกับช่วงนั้นมีเหตุการณ์การไล่ที่ของชาวชุมชนแออัดหลายชุมชน ทำให้การเคหะแห่งชาติได้จัดหาที่ดินบริเวณ ถ.สุขาภิบาล 2 โดยการซื้อต่อจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่เดิมเอาที่ดินนี้มาทำเป็นที่เพาะชำต้นไม้ โดยมีชุมชนที่ย้ายเข้ามาตามโครงการนี้หลายชุมชนด้วยกัน คือ

1. ชุมชนพร้อมใจ	ย้ายเข้ามาอยู่เมื่อ มีนาคม 2534
2. ชุมชนร้อยมาลัย	"-----" เมษายน 2534
3. ชุมชนคลองเจ๊ก	"-----" ปลายปี 2534
4. ชุมชนดินแดง	"-----" 2535
5. ชุมชนดวงพิทักษ์	"-----" 2535
6. ชุมชนโรงปูน	"-----" ต้นปี 2536
7. ชุมชนวัดราชา	N.A.
8. ชุมชนซอยประตู่	N.A.

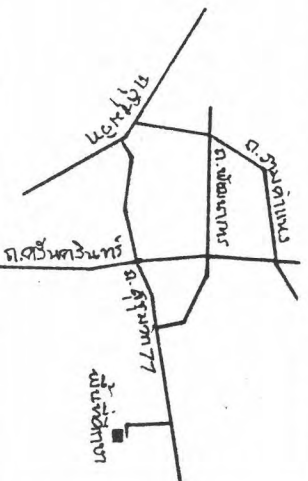
ชุมชนพร้อมใจเป็นชุมชนที่ย้ายเข้ามาอยู่เป็นชุมชนแรก ในขณะที่ย้ายเข้ามาอยู่ในการเคหะยังทำการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ยังไม่เรียบร้อย อีกทั้งระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ก็ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ชาวบ้านที่เข้ามาอยู่ในครั้งแรกมีความลำบากมาก และบางส่วนก็ยังไม่ย้ายเข้ามาอยู่ จนกระทั่งเมื่อปีพ.ศ.2536 การเคหะแห่งชาติบังคับจึงมีคนทยอยมาปลูกบ้านกันมากขึ้น ชาวชุมชนที่ได้สิทธิ์ในพื้นที่โครงการอ่อนนุช 40 ไร่ นี้ มีการขายสิทธิ์คาดว่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

ถนนสุขุมวิท 2 → ไปอ่อนนุช

การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดพื้นที่รองรับการย้ายชุมชนผู้มีรายได้น้อย ในกรุงเทพมหานคร

แสดงพื้นที่ เสาชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่

แผนที่ 4.6

ในช่วงแรกที่ระบบสาธารณสุขปึกคอกต่าง ๆ ยังไม่เรียบร้อย ทำให้การใช้ไฟฟ้าและประปาต้องใช้มาตรวัดรวมของทั้งชุมชน ทำให้เกิดปัญหาการจัดเก็บเงินนำส่งการไฟฟ้าและการประปา จนก่อให้เกิดเป็นปัญหาต่อการบริหารและการจัดการชุมชนและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ เป็นชุมชนประกอบด้วยที่มาจากหลายแห่ง ทำให้การประสานงานกันระหว่างชุมชนนั้นเป็นไปอย่างลำบากขณะนี้ปัญหาดังกล่าวการเคหะฯ ได้รับภาระหนี้สินดังกล่าวเพื่ออยู่ติปัญหา ในปัจจุบันก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างไร

สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ เป็นพื้นที่ที่เข้าออกของชุมชนเป็นที่ดินของเอกชน ไม่มีลักษณะทางสาธารณะ สภาพทางเข้าออกชุมชนจึงเป็นทางลูกรังและยังไม่มีการพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่ดี ในฤดูฝนจะทำให้การเดินทางเข้าออกลำบาก แต่สามารถเข้าออกโดยรถสองแถวได้ ถนนภายในชุมชนเป็นถนนลาดยางมะตอย มีระบบระบายน้ำตามแนวถนนรอบชุมชน อีกทั้งยังมีบ่อบำบัดน้ำเสียอีกด้วย

ชุมชนมีการจัดแบ่งแปลงเป็นสัดส่วน รวม 389 แปลงที่ดิน สภาพบ้านส่วนใหญ่จะเป็นบ้าน 2 ชั้น บ้างก็เป็นไม้ บ้างก็เป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ แต่มีบางส่วนเป็นลักษณะอาคารคอนกรีตอย่างไรก็ตามมีจำนวนมากที่ยังสร้างบ้านในลักษณะบ้านชั้นเดียว ที่ไม่ถาวรและใช้วัสดุที่ใช้แล้ว สภาพโดยทั่วไปของชุมชนดูสะอาดตาและเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ลักษณะบ้านที่ยังไม่ค่อยกลมกลืนกัน เนื่องจากความแตกต่างทางฐานะครอบครัว และที่ดินบางแปลงยังไม่มีมีการปลูกสร้างแต่อย่างไร สำหรับขณะนี้โครงการชุมชนอ่อนนุชนี้ ยังมีโครงการอื่น ๆ คือบ้านพักฉุกเฉิน และโครงการอ่อนนุช 19 ไร่ ซึ่งขณะนี้เริ่มมีคนย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนนี้แล้ว

การวิเคราะห์ด้านที่ตั้งชุมชน

ที่ตั้งชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ นี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่ห่างจากชุมชนมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าห่างจากเขตประเวศเพียง 3. กม. เท่านั้น อีกทั้งระยะทางที่ห่างจากถนนสายหลักคือ ถนนสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ก็มีระยะทางเพียง 2.5 กม. เท่านั้น และยังมีรถสองแถวบริการวิ่งถึงเขตประเวศด้วย แต่ชุมชนนี้มีข้อดีน้อยกว่าชุมชนอื่นคือ มีระบบสาธารณูปการที่ห่างไกล ดังจะเห็นได้ว่ามีระยะทางห่างจากตลาดสดที่ใกล้ที่สุดถึง 6 กม. ห่างจากสถานีอนามัยที่ใกล้ที่สุด 6 กม. ห่างจาก โรงเรียนพยาบาลที่ใกล้ที่สุด คือ โรงเรียนลาดกระบัง 10 กม. โรงเรียนประถมที่ใกล้ที่สุด 3 กม. อย่างไรก็ตามพื้นที่ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ นี้ เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่บนถนนสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ซึ่งเป็นถนนสายหลักสายหนึ่งที่จะเชื่อมเขตชั้นในเข้ากับเขตชั้นนอกด้านตะวันออกของกรุงเทพฯ และเชื่อมสู่ภาคตะวันออก นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นรอยต่อระหว่างพื้นที่พักอาศัยชั้นกลางกับพื้นที่เขตชั้นนอก ซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นย่านพักอาศัยที่ใหญ่ที่สุดย่านหนึ่ง อีกทั้งการพัฒนาในบริเวณนี้เป็นการพัฒนาของกลุ่มบ้านจัดสรรและคอนโดมิเนียมอย่างมาก

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ชุมชนที่ย้ายเข้ามาอยู่	: ช. โรงปุ๋ยดินแดง ช. พร้อมใจ ช. คลองเจ๊ก ช. ดวงพิทักษ์ ช. วัดประดู่ ช. ร้อยมาลัย ช. สราญรมย์
เข้ามาอยู่เมื่อ	: พฤษภาคม พ.ศ. 2534
สาเหตุ/โดย	: ไล้รื้อเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดิน / โดยเอกชน ยกเว้นชุมชนดวงพิทักษ์ ซึ่งถูกไล้รื้อจากการรถไฟฯ และชุมชนโรงปุ๋ย ดินแดง ซึ่งถูกไล้รื้อจากกรุงเทพมหานคร
ที่ตั้งชุมชน	: เขตประเวศ กรุงเทพฯ
อาณาเขต	: ทิศเหนือ ติดต่อ ถนนทางเข้าชุมชน และที่ดินเอกชน ทิศใต้ " ที่งนาเอกชน ทิศตะวันออก " ที่ดินเอกชน ทิศตะวันตก " ที่งนาเอกชน
พื้นที่ทั้งหมด	: 40 ไร่
ราคาที่ดินขณะซื้อ และราคา/ตรว.	: 8,000,000 บาท หรือ 500 บาท/ตรว.
ราคาที่ดินในปัจจุบัน (ราคา/ตรว.)	: N.A.
จำนวนแปลงที่ดิน	: 389 แปลง
ขนาดของแปลงที่ดิน	: ประมาณ 20-21 ตรว.
ผ่อนส่งกับ	: การเคหะแห่งชาติ
สาธารณูปโภคในชุมชน	: ไฟฟ้า ประปา ทางระบายน้ำ ทางเท้า บ่อบำบัดน้ำ
แหล่งงานที่สำคัญ	: นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 10 กม.
ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง	: 27 กม.

"-----"ถนนใหญ่	: ถนนสุขุมวิท 77 ประมาณ 2.5 กม. ถนนสุขุมวิท 12 กม. ถนนศรีนครินทร์ 6 กม.
"-----"ศูนย์กลางย่อยระดับที่ 1	: 1. ตลาดพระโขนง 13 กม. 2. ตลาดคลองเตย 17 กม. 3. บางกะปิ 12 กม.
"-----"-----" 2	: ตลาดอ่อนนุช 12 กม.
"-----"ตลาดสด	: 1. ตลาดคลองเตย 17 กม. 2. ตลาดเอี่ยมสมบัติ 6 กม. 3. ตลาดอ่อนนุช 12 กม. 4. ตลาดพระโขนง 13 กม.
"-----"สถานีอนามัย	: 10 กม.
"-----"โรงพยาบาล	: โรงพยาบาลลาดกระบัง 10 กม.
"-----"นิคมอุตสาหกรรม	: นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง 12 กม.
"-----"ศาสนสถาน	: วัดกระทู้มเลื้อปลา 4 กม. วัดตันไทรย์ 9 กม.
"-----"ศูนย์เด็กเล็ก	: ในชุมชน
"-----"ร.ร.ประถม	: โรงเรียนวัดกระทู้มเลื้อปลา 4 กม. โรงเรียนบริเวณสนง.เขตประเวศ 3 กม.
"-----"ร.ร.มัธยม	: โรงเรียนพจน์ 10 กม.
"-----"ศูนย์การค้า	: 1. ย่านพระโขนง 13 กม. 2. JUSCO 7 กม.
การเข้าออกชุมชน-ถนนใหญ่	: รถสองแถว และเดิน
จำนวนรถโดยสารที่ผ่านถนนใหญ่	: ด้านถนนสุขุมวิท 77 จำนวน 2 สาย

ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่

สภาพทั่วไปของชุมชน

สภาพทั่วไปของชุมชน

สภาพทั่วไปของชุมชน

ศูนย์เด็ก

ศูนย์ชุมชน

บ้านพักฉุกเฉิน

บ่อรับน้ำเสีย

ชุมชนอ่อนนุช 19 ไร่

ปากซอย เข้าชุมชน

สภาพถนนเข้าสู่ชุมชน

ตารางที่ 4.1 : แสดงข้อมูลชุมชนเปรียบเทียบ

ประเด็น ที่ทำการศึกษา	ชุมชน ร่มเกล้า 1	ชุมชน สุวรรณประสิทธิ์ 2,3	ชุมชน ออเงิน	ชุมชน อนนุช 40 ไร่
ปีที่ย้ายเข้ามา	พ.ศ.2527	สุวรรณ๑2 พ.ศ.2532 สุวรรณ๑3 พ.ศ.2533	พ.ศ.2532	พ.ศ.2534
สาเหตุที่ย้าย	ถูกไล่ที่	ถูกไล่ที่	ถูกไล่ที่	ถูกไล่ที่
พื้นที่ทั้งหมด	29.2 ไร่	สุวรรณ๑2 : 6.84 ไร่ สุวรรณ๑3 : 6.89 ไร่	9.75 ไร่	40 ไร่
ราคาที่ดินขณะซื้อ (หน่วย : บาท/ตรว.)	350	สุวรรณ๑ 2 : 1,500 สุวรรณ๑ 3 : 2,500	700	500
ราคาที่ดินในปัจจุบัน (หน่วย : บาท/ตรว.)	8,000	12,000	8,000	N.A.
จำนวนแปลงที่ดิน	410	สุวรรณ๑ 2 : 100 สุวรรณ๑ 3 : 117	112	389
ขนาดแปลงที่ดิน	20 ตรว.	15-20 ตรว.	25 ตรว.	20-21 ตรว.
พจนสัมพันธ์ สาธารณูปโภค	การเคหะแห่งชาติ ไฟฟ้า ประปา ทางเท้า ทางระบายน้ำ โทรฯ ป่าบับน้ำเสีย	การเคหะแห่งชาติ ไฟฟ้าประปา ทางเท้า ทางระบายน้ำ	การเคหะแห่งชาติ ไฟฟ้า ประปา ทางเท้า ทางระบายน้ำ โทรศัพท์	การเคหะแห่งชาติ ไฟฟ้า ประปา ทางเท้า ทางระบายน้ำ ป่าบับน้ำเสีย
แหล่งงานที่สำคัญ	- นิคมฯบางชัน 8 กม. - นิคมลาดกระบัง 11 กม.	-นิคมฯบางชัน 10 กม. - นิคมลาดกระบัง 15 กม.	N.A.	- นิคมลาดกระบัง 10 กม.
ระยะห่าง ศก.เมือง	32 กม.	20 กม.	24 กม.	²⁷ / ₁₈ กม.
ระยะห่างถ.ใหญ่	2.2 กม.	1.5 กม.	7.5 กม.	2.5 กม.
ระยะห่างศก.ย่อย	มีนบุรี 9 กม. ลาดกระบัง 8.5 กม.	บางกะปิ 7กม. รามฯ 8.5 กม.	สะพานใหม่ 7.5 กม.	พระโขนง 13 กม. บางกะปิ 12 กม.

ประเด็น ที่ทำการศึกษา	ชุมชน รวมแล้ว 1	ชุมชน สุวรรณประสิทธิ์ 2,3	ชุมชน ออเงิน	ชุมชน อ้อนนุช 40 ไร่
ระยะห่างตลาดสด	ในเคหะชุมชน 1กม.	ค.ปัฐวิกรณ์ 1.5 กม. ค.อินทราภิรมย์ 3.5กม. ค.กม 8 5 กม. ค.บางกะปิ 7 กม.	สะพานใหม่ 7.5 กม.	ค.เอี่ยมสมบัติ 6 กม. ค.อ้อนนุช 12 กม. ค.คลองเตย 17 กม.
ระยะห่างจากอนามัย	0.5 กม.	7 กม.	4 กม.	10 กม.
โรงพยาบาล	12 กม.	7 กม.	7.5 กม.	10 กม.
ศาสนสถาน	1-2 กม.	0.5 กม.	1 กม.	4 กม.
ศูนย์เด็กเล็ก	ในชุมชน	0.3 กม.	ในชุมชน และ 1 กม.	ในชุมชน
รร.ระดับประถม	1 กม.	0.5 กม.	1-2 กม.	4 กม.
รร.ระดับมัธยม	1 กม.	1.5 กม และ 7 กม.	6.5 กม.	10 กม.
กาเข้า-ออกชุมชน	รถประจำทาง รถสองแถว มอเตอร์ไซด์	เดิน จักรยาน	รถสองแถว	รถสองแถว
จำนวนรถผลัดที่ผ่าน	3 สาย	5 สาย	5 สาย	2 สาย

4.1.5 การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 4 ชุมชน

จากที่ได้กล่าวถึงข้อมูลของทั้ง 4 ชุมชนในเบื้องต้นมาแล้วนั้น เราอาจจะสรุปผลการวิเคราะห์ที่สำคัญ และการตั้งข้อสังเกตได้ดังนี้ คือ

4.1.5.1 ชุมชนที่มีที่ตั้งที่ใกล้ศูนย์กลางเมืองมากที่สุด คือชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ประมาณ 20 กม. เท่านั้น และชุมชนที่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯมากที่สุด คือ ชุมชนร่มเกล้า 1 ห่างประมาณ 32 กม. ส่วนชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ และชุมชนออเงิน อยู่ห่างจากศูนย์กลางเมือง 24 และ 27 กม. ตามลำดับ

4.1.5.2 ในเรื่องความใกล้เคียงกับศูนย์กลางย่อยพบว่า ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ชุมชนร่มเกล้า 1 และชุมชนออเงินมีระยะทางห่างจากศูนย์กลางใกล้เคียงกัน ประมาณ 7-8.5 กม. (โปรดดูในรายละเอียดของแต่ละชุมชน) มีเพียงชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่เท่านั้นที่ห่างจากศูนย์กลางย่อย ถึง 12 กม. อย่างไรก็ตามระยะทางของทั้ง 3 ชุมชนที่ใกล้เคียงกันนี้ มีความแตกต่างกันด้านความสะดวกในการเดินทางไปยังศูนย์กลางย่อย ดังเช่นชุมชนร่มเกล้า 1 ห่างจากศูนย์กลางย่อยถึง 8.5 กม. แต่มีรถเมล์วิ่งจากชุมชนร่มเกล้าถึงศูนย์กลางย่อย และสามารถออกมาปากทางเข้าชุมชนเรียกรับจ้างเดินทางไปที่ต่าง ๆ อย่างสะดวก ในขณะที่ชุมชนออเงิน ห่างจากศูนย์กลางย่อยเพียง 7.5 กม. น้อยกว่าชุมชนร่มเกล้า 1 กม. มีเพียงแต่รถสองแถวที่วิ่งเข้าออกระหว่างชุมชนถึงศูนย์กลางย่อย อีกทั้งในบริเวณถนนปากทางเข้าชุมชนเป็นเส้นทางที่ไม่ค่อยมีการสัญจร ส่วนมากเป็นการสัญจรของรถบรรทุก ทำให้การเดินทางเข้าออก หรือไปยังที่ต่าง ๆ ลำบากสำหรับชุมชนที่มีความสะดวกสบายที่สุด คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ซึ่งเป็นชุมชนที่สามารถเดินทางจากปากทางเข้าชุมชนถึงศูนย์กลางย่อย ด้วยรถโดยสารประจำทางและรถประจำทางปรับอากาศ รวมถึง 5 สายด้วยกัน

4.1.5.3 ในเรื่องของระบบสาธารณูปโภคนั้นทุกชุมชนมีความใกล้เคียงกันในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าทุกชุมชนมี ไฟฟ้า ประปา ถนน ทางเดิน และระบบระบายน้ำ ยกเว้นแต่ระบบบำบัดน้ำเสียซึ่งมีแต่ชุมชนขนาดใหญ่ เช่น ชุมชนร่วมเกล้า 1 และชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่เท่านั้น สำหรับโครงคันทันชุมชนที่ได้รับบริการมีเพียงชุมชนร่วมเกล้า 1 และชุมชนออเงินเท่านั้น ส่วนชุมชนอีก 2 แห่งที่เหลือกำลังรอรับบริการ

4.1.5.4 ในเรื่องของสาธารณูปการนั้น ชุมชนที่มีระบบสาธารณูปการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกที่สุด คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ซึ่งที่ตั้งของชุมชนมีการตั้งของระบบสาธารณูปการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงชุมชนอย่างมาก ทำให้ชาวชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ได้รับบริการต่าง ๆ ที่สะดวกกว่าชุมชนอื่น ส่วนชุมชนร่วมเกล้า 1 เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของระบบชุมชนรวมของเคหะชุมชนร่วมเกล้าทำให้ได้รับสาธารณูปการต่าง ๆ จากการบริหารของเคหะชุมชน ซึ่งต่างจากชุมชนอื่น สำหรับชุมชนออเงินและชุมชนอ่อนนุช เป็นชุมชนที่ต้องพึ่งพาสาธารณูปการจากพื้นที่รอบข้างซึ่งค่อนข้างอยู่ไกลจากชุมชน ยกเว้นเรื่องศูนย์เด็ก และโรงเรียนระดับประถมศึกษา

4.1.5.5 ในเรื่องการคมนาคม ชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวกที่สุดอาจกล่าวได้ว่า คือชุมชนร่วมเกล้า เพราะมีรถโดยสารประจำทางและรถสองแถววิ่งเข้าถึงในบริเวณเคหะชุมชนตลอดทั้งวัน โดยชุมชนสุวรรณประสิทธิ์จะขาดความสะดวกในช่วงที่เดินทางเข้า-ออกบริเวณปากทางเข้าชุมชนต่อจากนั้นการเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ ของชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 มีความสะดวกมากที่สุดเพราะมีรถประจำทางผ่านหน้าทางเข้าชุมชนถึง 5 สาย ส่วนชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ และชุมชนออเงินต้องอาศัยการเดินทางเข้าออกชุมชนด้วยรถสองแถว โดยเมื่อออกมาสู่ถนนใหญ่หน้าทางเข้าชุมชนแล้วจะมีรถโดยสารน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนออเงินที่ไม่มีรถโดยสารเลย ต้องนั่งสองแถวไปถึงบริเวณสะพานใหม่ ดอนเมืองจึงจะมีรถประจำทางแต่มีหลายสาย

4.1.5.6 ในเรื่องของแหล่งงาน พบว่าส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ไม่ไกลจากนิคมอุตสาหกรรม ดังจะเห็นได้ว่าชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ตั้งอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น ชุมชนร่มเกล้าตั้งอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและลาดกระบัง ชุมชนอ่อนนุช 40ไร่ ตั้งอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง แต่ชุมชนขอเงินไม่มีแหล่งงานขนาดใหญ่ที่ชัดเจน แต่หากว่าเราเห็นว่าแหล่งงานที่สำคัญของผู้มีรายได้น้อยยังหมายรวมถึงศูนย์กลางย่อยแล้ว ชุมชนทั้ง 4 แห่งอยู่ไม่ห่างจากศูนย์กลางย่อยเท่าไร

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ชุมชนที่มีลักษณะที่ตั้งที่ดีที่สุดในชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 4 ชุมชนคือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 รองลงมาได้แก่ชุมชนร่มเกล้า 1 ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ และชุมชนขอเงินตามลำดับ

4.2. การศึกษาด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาของงานวิจัยในหัวข้อ "การศึกษาด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ศึกษา" นี้ จะทำการศึกษาวិเคราะห์ให้เห็นถึงสภาพที่เป็นจริงทางด้านสังคม เศรษฐกิจโดยใช้แนวทางรูปแบบการศึกษาเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้ ผลการวิเคราะห์จะสามารถชี้ให้เห็นสภาพของชาวชุมชนแออัดที่ย้ายเข้าไปอยู่ยังชุมชนใหม่ ซึ่งได้แบ่งการศึกษาเป็นหัวข้อย่อยต่าง ๆ ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

4.2.1 การศึกษากุณิลำเนาเดิมในการตั้งถิ่นฐานและระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

จากผลการศึกษาพบว่า คนที่อยู่ในชุมชนใหม่นั้น ส่วนใหญ่เป็นคนที่มิถุณิลำเนาเดิมอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 39.58 และหากคิดรวมถึงเขตปริมณฑลซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 6.25 แล้ว จะมีสัดส่วนรวมกันสูงถึงร้อยละ 45.83 นอกจากนี้พบว่าในพื้นที่ศึกษากลุ่มที่มีภูมิภาคในสัดส่วนที่รองลงมาก็คือ ภาคกลาง โดยมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 22.92 และอันดับที่สามได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 19.44

หากทำการเปรียบเทียบกับ การศึกษาข้อมูลของการเคหะแห่งชาติที่ได้ทำการศึกษาในปี พ.ศ.2533 แล้ว จากรายงานการศึกษาสำรวจของการเคหะฯ พบว่าประชากรที่อยู่ในชุมชนแออัดจะมีถึงร้อยละ 22.3 มิถุณิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ และในเขตปริมณฑลร้อยละ 6.1 หากคิดรวมกรุงเทพฯ และปริมณฑลสูงถึงร้อยละ 28.4 ส่วนภาคกลางมีร้อยละ 24.2 แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นภาคที่มีผู้ที่มีมิถุณิลำเนาเดิมสูงที่สุด คือร้อยละ 31.6 (โปรดดูตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการสำรวจภูมิลำเนาเดิมของคนในชุมชนแออัด

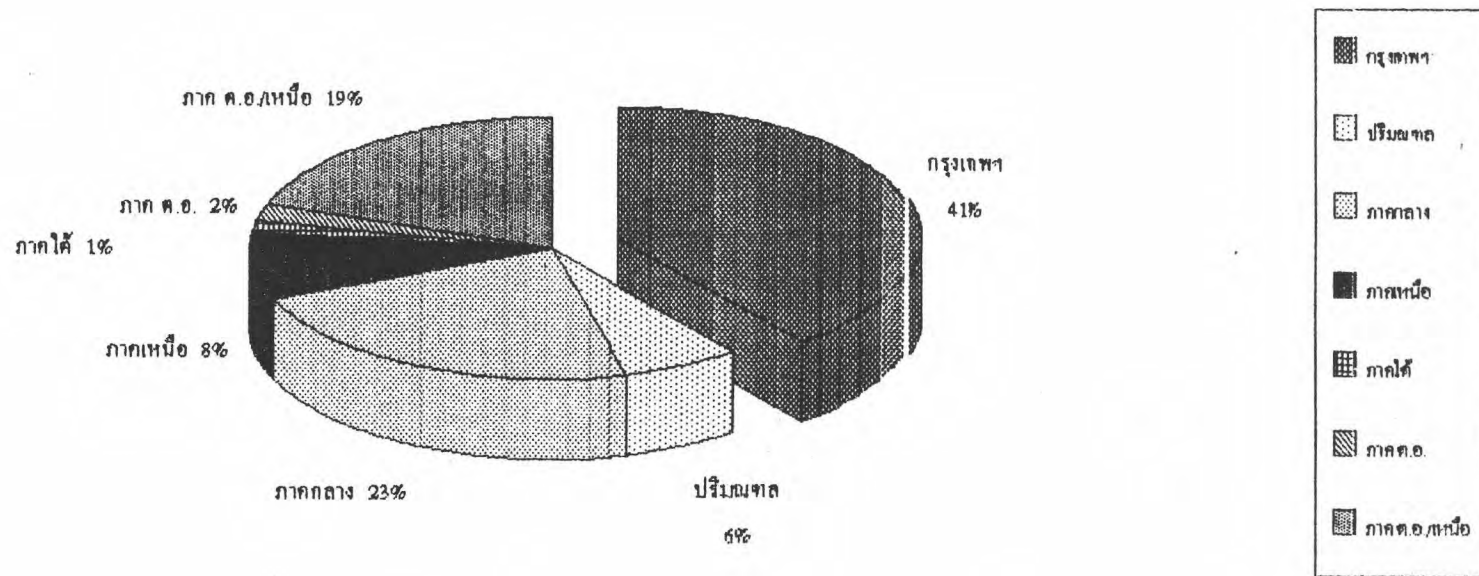
ภูมิลำเนาเดิม(ภาค)	ข้อมูลที่สามารถได้	ข้อมูล กคช. ปี2533
กรุงเทพฯ	39.58	22.3
ปริมณฑล	6.25	6.1
ภาคกลาง	22.92	24.2
ภาคเหนือ	8.33	9.3
ภาคใต้	1.39	0.9
ภาคตะวันออก	2.08	3.9
ภาคต.อ. เฉียงเหนือ	19.44	31.6
N.A./ไม่ตอบ	0.00	1.8

การศึกษาของงานวิจัยนี้ ถึงแม้ว่าจะแตกต่างกับการศึกษาของการเคหะฯอยู่บ้าง แต่ก็ได้แสดงผลในทิศทางเดียวกัน คือ คนในชุมชนแออัดจะมีภูมิลำเนาเดิมในแถบกรุงเทพฯและปริมณฑลเป็นสัดส่วนที่สูง และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นคนที่มาจากทางภาคอีสานและภาคกลางเป็นสำคัญ แต่หากมองแยกระหว่างสัดส่วนของคนกรุงเทพฯและชนบทแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าคนที่มีภูมิลำเนากรุงเทพฯจะมีเพียงสัดส่วนที่เล็กน้อย

ผลของการศึกษานี้ได้ชี้ให้เห็นนัยสำคัญบางประการที่สำคัญ คือ เรื่องระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จากผลการศึกษาของงานชิ้นนี้ ได้แสดงผลดังนี้

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงภูมิลำเนาเดิมของคนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร

ภูมิลำเนาเดิมของคนในชุมชนแออัด

เราพบว่าเวลาการอยู่อาศัยในกรุงเทพฯ นั้น ร้อยละ 46.21 อยู่ในกรุงเทพฯ นานกว่า 30 ปี ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 53.79 นั้นเป็นพวกที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ 30 ปีลงมา โดยมีการกระจายตัวของสัดส่วนดังนี้ คือ 6-10 ปี ร้อยละ 8.28, 10-15 ปี ร้อยละ 13.79, 16-20 ปี ร้อยละ 11.03, 21-25 ปี ร้อยละ 8.97 และ 26-30 ปี ร้อยละ 11.72

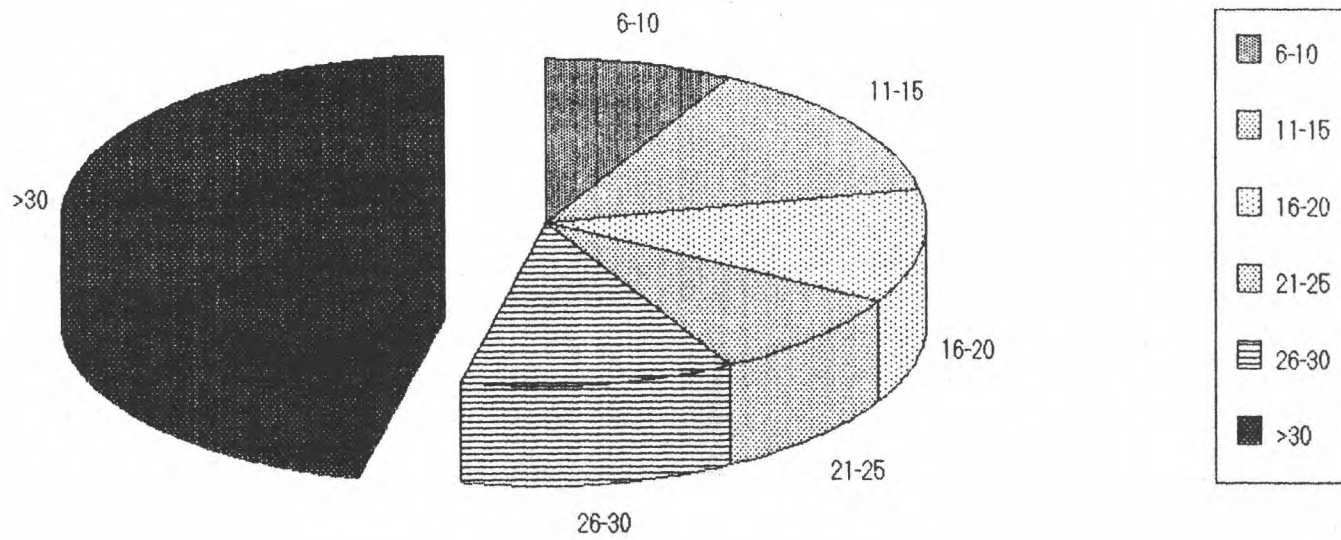
จากผลการสำรวจที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เราอาจกล่าวได้ว่า ร้อยละ 66.9 อยู่ในกรุงเทพฯ นานกว่า 20 ปี หรือร้อยละ 77.93 อยู่ในกรุงเทพฯ นานกว่า 15 ปี หรือ ร้อยละ 91.72 อยู่ในกรุงเทพฯ นานกว่า 10 ปี สภาพเช่นนี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่าคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ นานมาก (โปรดดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นระยะเวลาในการเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
6-10	12	8.28	100.00
11-15	20	13.79	91.72
16-20	16	11.03	77.93
21-25	13	8.97	66.90
26-30	17	11.72	57.93
มากกว่า 30	67	46.21	46.21
รวม	145	100.00	

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงระยะเวลาในการอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาอยู่ในกรุงเทพฯ

จากผลการศึกษาข้างต้นเราอาจจะสรุปได้ว่าคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ก็เป็นคนที่เกิดในกรุงเทพฯ หรือเป็นคนที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในกรุงเทพฯ เป็นเวลานานจนอาจเรียกว่า "คนกรุงเทพฯ" ซึ่งคือคนที่มีการใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นเวลานาน การมีวิถีชีวิตแบบคนกรุงเทพฯ

นอกจากนั้น ยังได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิมและระยะเวลาในการอยู่อาศัยในกรุงเทพฯ พบว่าตัวแปร (variable) ด้านภูมิลำเนาเดิมและระยะเวลาในการอยู่อาศัยในกรุงเทพฯ นั้นมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ได้มีการพิสูจน์ตามการทดสอบหาความสัมพันธ์ทางสถิติ

การศึกษานี้พบว่าผู้ที่อยู่ในกรุงเทพฯ เป็นเวลานานนั้น เป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิดดังที่จะเห็นได้จากตัวเลขตามตารางที่ แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 72.1 ของคนที่อยู่ในกรุงเทพฯ เป็นเวลาเกินกว่า 30 ปี เป็นคนที่เกิดในกรุงเทพฯ สำหรับคนที่มิมีภูมิลำเนาเดิมในต่างจังหวัดนั้น พบว่า ภาคกลางซึ่งรวมถึงเขตปริมณฑลของกรุงเทพฯ ในปัจจุบันมีจำนวนมากพอควร คือประมาณร้อยละ 19.7 ในภูมิภาคอื่นมีสัดส่วนน้อยมาก

สำหรับคนที่มิมีภูมิลำเนาเดิมที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น มีการอพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ในหลายช่วงเวลาด้วยกัน จากการศึกษาพบว่าร้อยละ 35.7 เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นช่วงเวลา ประมาณ 11-15 ปี รองลงมาได้แก่ช่วง 20-25 ปี ร้อยละ 17.9 และช่วง 26-มากกว่า 30 ปี ร้อยละ 25 (ตามตารางที่ 4.4) แต่หากพิจารณาในทุกช่วงเวลาแล้วพบว่า ช่วงเวลาที่ได้ตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพฯ ของคนจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอโดยประมาณร้อยละ 55 จะตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพฯ นานช่วง 0-20 ปี และอีกประมาณร้อยละ 45 ตั้งถิ่นฐานนานกว่า 20 ปี ภาคกลางมีลักษณะเช่นเดียวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการกระจายตัวสัดส่วนของระยะเวลาที่คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพฯ อย่างสม่ำเสมอ ดังจะเห็นได้ว่าประมาณร้อยละ 46.9 เข้ามาตั้งถิ่นฐานในช่วง 0-20 ปี และอีกร้อยละ 53.1 เข้ามา

ในช่วง 21- มากกว่า 30 ปี โดยภาคกลางจะเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่นานกว่า ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ เล็กน้อย ซึ่งแตกต่างกับภาคอื่น ซึ่งส่วนใหญ่มีการตั้งถิ่นฐานในช่วงไม่เกิน 15 ปี เท่านั้น

ตารางที่ 4.4 : ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิมและช่วงเวลาที่อยู่ใน กทม. จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพฯตามรายภาค

(หน่วย : %)

ภูมิลำเนาเดิม(ภาค)	0-10	11-15	16-20	21-25	25-30	>30	รวม
กรุงเทพฯ	-	-	1.9	1.9	11.5	84.6	100.0
ปริมณฑล	11.1	11.1	33.3	11.1	-	33.3	100.0
ภาคกลาง	12.5	15.6	18.8	15.6	9.4	28.1	100.0
ภาคเหนือ	25.0	25.0	16.7	8.3	16.7	8.3	100.0
ภาคใต้	-	50.0	-	-	-	50.0	100.0
ภาคตะวันออก	33.3	-	33.3	-	33.3	-	100.0
ภาค ตอ./เหนือ	10.7	35.7	10.7	17.9	14.3	10.7	100.0

ตารางที่ 4.5 : ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิมและช่วงเวลาที่อยู่ใน กทม. จำแนกตามรายภาคในแต่ละช่วงเวลา

(หน่วย : %)

ภูมิลำเนาเดิม(ภาค)	0-10	11-15	16-20	21-25	25-30	>30
กรุงเทพฯ	-	-	6.3	7.7	37.5	72.1
ปริมณฑล	8.3	5.0	18.8	7.7	-	4.9
ภาคกลาง	33.3	25.0	37.5	38.5	18.8	14.8
ภาคเหนือ	25.0	15.0	12.5	7.7	12.5	1.6
ภาคใต้	-	5.0	-	-	-	-
ภาคตะวันออก	8.3	-	6.3	-	6.3	1.6
ภาค ตอ./เหนือ	25.0	50.0	18.8	38.5	25.0	4.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

เราอาจสรุปในเรื่องนี้ได้ว่า การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นคนที่เกิดในกรุงเทพฯและเป็นคนที่อยู่ในกรุงเทพฯเป็นเวลานาน และอีกประการหนึ่งคือ คนที่อพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ คนจากทางภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยคนจากทางภาคกลางเป็นกลุ่มคนที่มีสัดส่วนมากกว่าจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นกลุ่มที่โยกย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯนานกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่มีการกระจายตัวสัดส่วนของช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน โดยภาพรวมภาคกลางจะอยู่นานกว่าเล็กน้อย สำหรับภาคอื่นนั้นมีส่วนน้อยและไม่มีความสำคัญที่จะกล่าวถึง

4.2.2 การศึกษาเรื่อง การศึกษา ครอบครัว อาชีพ รายได้และ รายจ่าย

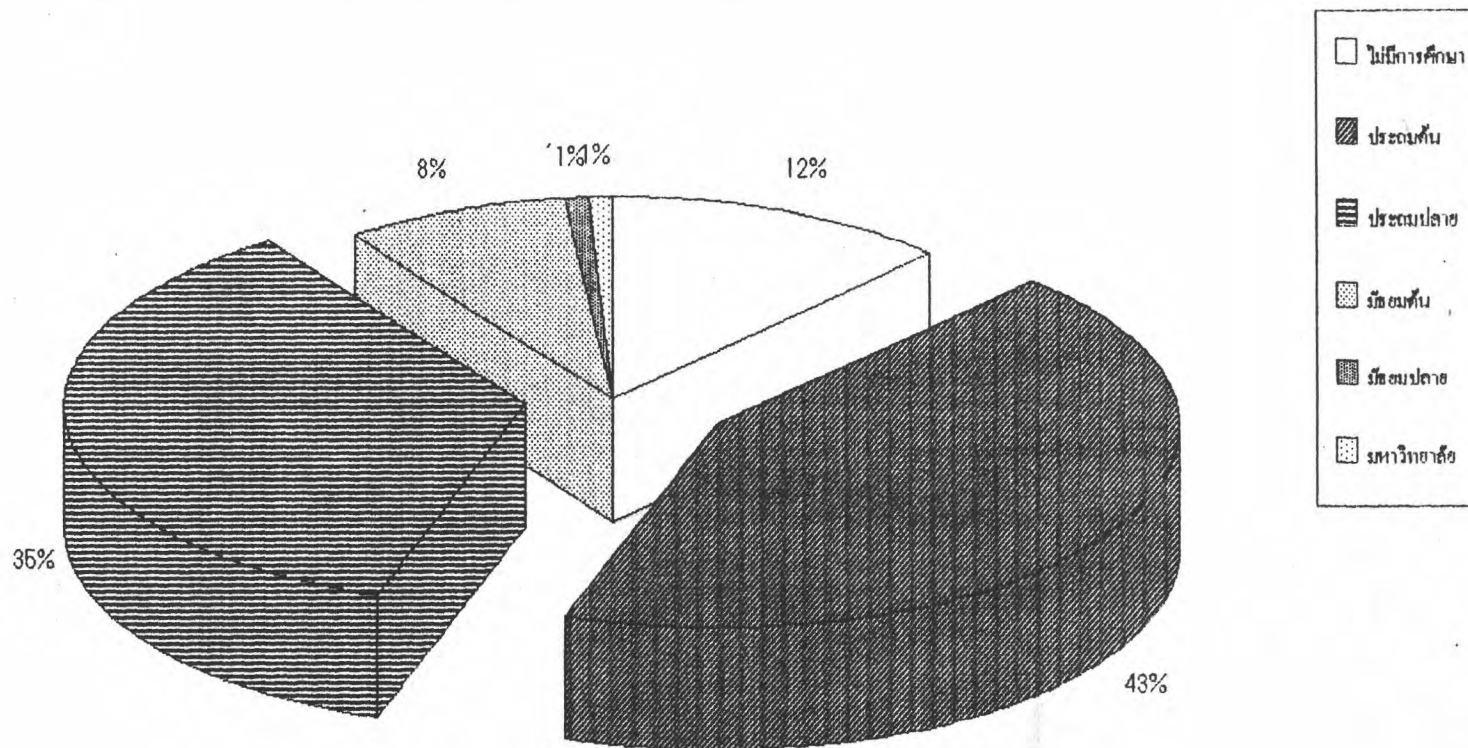
จากการสำรวจเรื่องเกี่ยวกับการศึกษานั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ซึ่งมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 90.78 มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาโดยมีการกระจายตัวดังนี้ คือ คนที่ไม่ได้รับการศึกษามีร้อยละ 12.06 จบชั้นประถมต้น ร้อยละ 43.26 จบชั้นประถมปลาย ร้อยละ 35.46 ส่วนที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมปลาย มีการกระจายตัวในสัดส่วน คือ มัธยมต้น ร้อยละ 7.80 มัธยมปลาย ร้อยละ 0.71 และมหาวิทยาลัย ร้อยละ 0.71 หรืออาจกล่าวได้ว่ามีผู้ที่ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าชั้นประถมปลายมีเพียง ร้อยละ 9.22 เท่านั้น โดยสรุปจึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ซึ่งเป็นคนที่เคยอยู่ในชุมชนแออัด และได้ย้ายมายังพื้นที่ใหม่เหล่านี้ เป็นกลุ่มที่ต้อโอกาสทางการศึกษา

ตารางที่ 4.6 : แสดงสถานะทางการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	ร้อยละสะสม
ไม่ได้รับการศึกษา	17	12.06	12.06	100.00
ประถมต้น	61	43.26	55.32	87.94
ประถมปลาย	50	35.46	90.78	44.68
มัธยมต้น	11	7.80	98.58	9.22
มัธยมปลาย	1	0.71	99.29	1.42
มหาวิทยาลัย	1	0.71	100.00	0.71
รวม	141	100.00		

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงสถานะทางการศึกษา

สถานะทางการศึกษาของชาวชุมชนแออัด

ในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้ พบว่าขนาดของครอบครัวในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่ ไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างใด ซึ่งเราพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะมีขนาดของครอบครัวจำนวน 4 - 6 คน คือ ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ มีสัดส่วน เป็นร้อยละ 56.64 และ 54.17 ตามลำดับ โดยหากพิจารณาค่าเฉลี่ยของชุมชนเดิมจะเท่ากับ 5.231 คน คือประมาณ 5 คน และชุมชนใหม่จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.738 คน หรือประมาณ 5 คนเช่นกัน

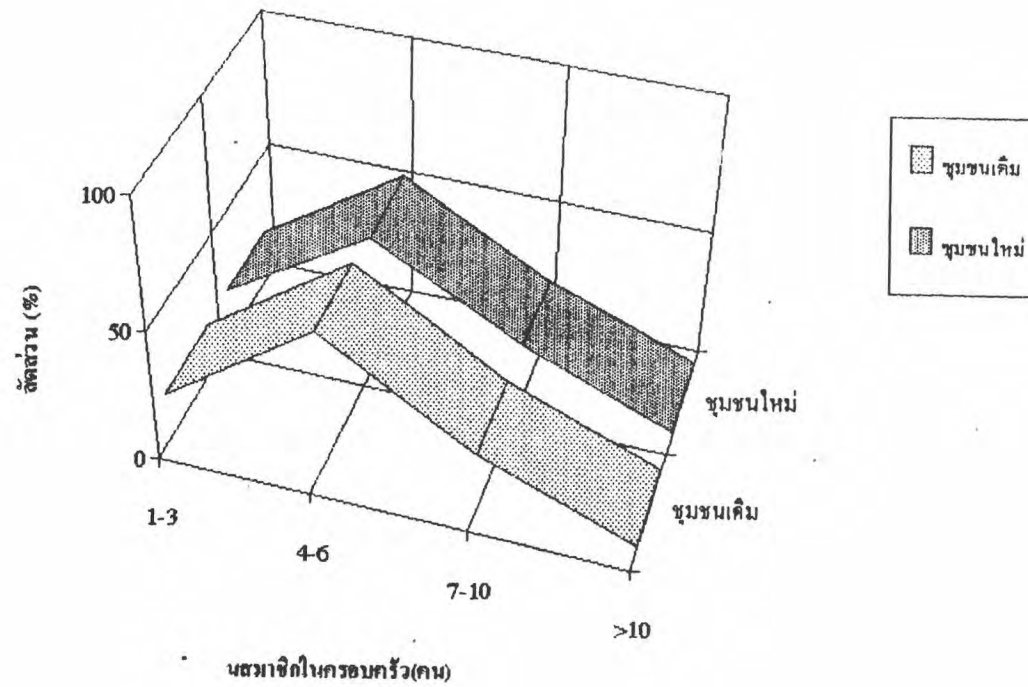
เราอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้ มีขนาดครอบครัวไม่เกิน 6 คน ซึ่งมีสัดส่วนของครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัว ตั้งแต่ 1 - 6 ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่เป็นร้อยละ 75.52 และ 74.31 ตามลำดับ หรือ เท่ากับ 1 ใน 3 โดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนสมาชิกในครอบครัวเท่ากับ 5 คน

ตารางที่ 4.7 : แสดงขนาดครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในขณะที่อยู่ชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ขนาดครอบครัว (คน)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
1 - 3	27	18.88	18.88	29	20.14	20.14
4 - 6	81	56.64	75.52	78	54.17	74.31
7 - 10	33	23.08	98.60	34	23.61	97.92
มากกว่า 10	2	1.40	100.00	3	2.08	100.00
รวม	143	100.00		144	100.00	

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงขนาดครอบครัวในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ขนาดครอบครัวในขณะที่อยู่ชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

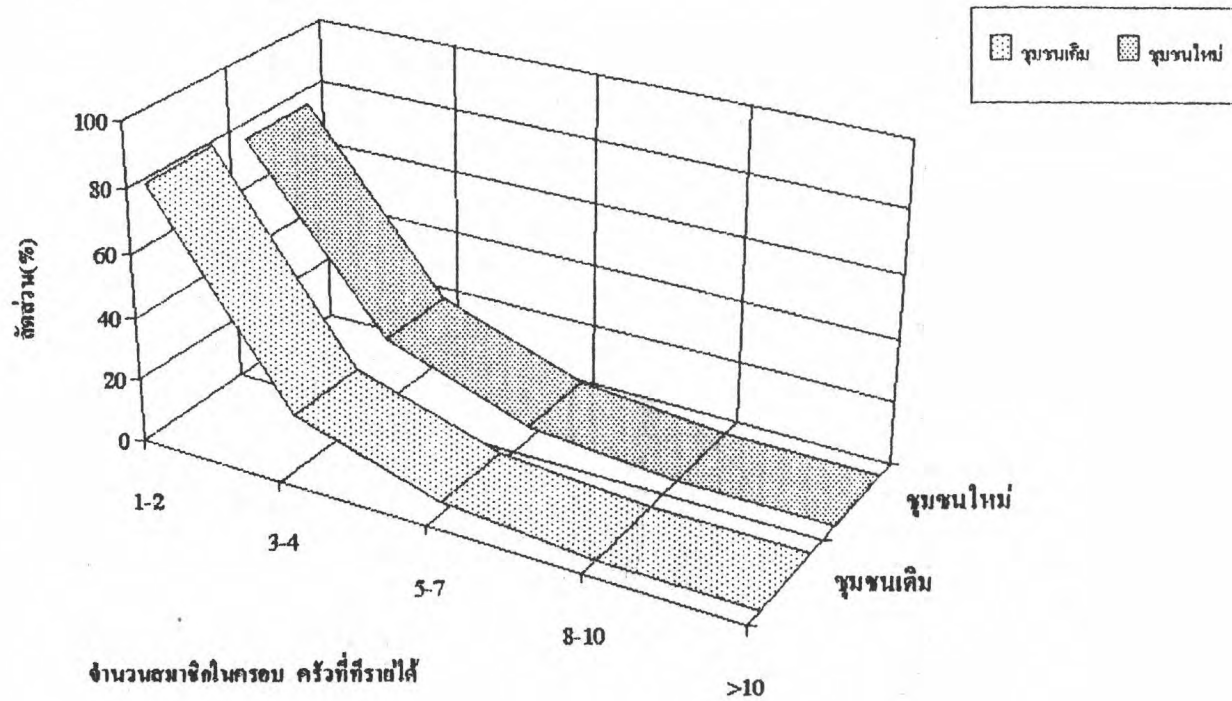
นอกจากการศึกษาในเรื่อง ของจำนวนสมาชิกในครอบครัว หรือขนาดครอบครัวแล้วยังได้ศึกษาถึงเรื่องสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบกันทั้งในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ส่วนใหญ่ คือ 1-2 คน โดยคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 78.87 และ 75.17 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามในชุมชนใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่มีสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้จำนวน 3-4 คนนั้น ได้มีการขยายตัวเพิ่มจากร้อยละ 17.61 ในชุมชนเดิม เป็นร้อยละ 20.69 ในชุมชนใหม่ ในการศึกษาถึงค่าเฉลี่ยของจำนวนสมาชิกที่มีรายได้นั้น ในชุมชนเดิม เท่ากับ 1.859 และชุมชนใหม่ เท่ากับ 2.034 ซึ่งเราอนุมานว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เท่ากับ 2 คน

ตารางที่ 4.8 : แสดงจำนวนสมาชิกครอบครัวที่มีรายได้

สมาชิกครอบครัวที่มีรายได้ (คน)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
1 - 2	112	78.87	78.87	109	75.17	75.17
3 - 4	25	17.61	96.48	30	20.69	95.86
5 - 7	5	3.52	100.00	6	4.14	100.00
8 - 10	0	0.00	100.00	0	0.00	100.00
มากกว่า 10	0	0.00	100.00	0	0.00	100.00
รวม	142	100.00		145	100.00	

แผนภูมิที่ 4.5 แสดงจำนวนสมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว

จำนวนสมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว

จากข้อมูลที่ไ้จากการศึกษาี้ เราอาจสรุปได้ว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งที่อยู่ในพื้นที่เดิมและพื้นที่ใหม่นั้น ไม่มีอะไรแตกต่างกันมากนัก คือประมาณ ครอบครัวละ 2 คน แต่ในชุมชนใหม่จะมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ กลุ่ม 3-4 คนอยู่บ้าง แต่ก็เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่น้อย

สำหรับในด้านเศรษฐกิจนั้น ได้มีการศึกษาในเรื่อง รายได้ (Income) และรายจ่าย (Expenditure) ซึ่งการศึกษาจะทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างที่เดิมและที่ใหม่ ผลการศึกษาแสดงดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

การศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า รายได้ของกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยที่เราสามารถพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของรายได้ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่เปรียบเทียบ ดังจะเห็นได้ว่ารายได้ต่อครัวเรือนต่อเดือนในชุมชนใหม่สูงกว่าชุมชนเดิม คือ ในชุมชนใหม่รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนจะเท่ากับ 7,201.809 บาท และในชุมชนเดิมเท่ากับ 6,312.518 บาท ซึ่งมีความแตกต่างกันประมาณ 889.291 บาทต่อเดือน หรือ เพิ่มขึ้นประมาณ 29.64 ต่อวัน รายได้ที่เพิ่มขึ้นมานี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพียงมูลค่าที่ไม่มากเท่าไร

นอกจากเรื่องรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนแล้ว หากเราพิจารณาดังกลุ่มผู้มีรายได้แล้ว เราพบว่ามีการขยายตัวของกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-7,500 จากร้อยละ 16.79 ในชุมชนเดิม เป็นร้อยละ 24.82 ในชุมชนใหม่ และมีการลดลงของกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 0-5,000 บาท จากร้อยละ 54.01 เป็น 41.13 ในชุมชนใหม่ แต่สำหรับกลุ่มรายได้อื่นไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นเราอาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างนี้ มีการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มที่มีรายได้น้อยมาก (0-5,000 บาท/เดือน) โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ อาจกล่าวได้ว่าเปลี่ยนแปลงสู่กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนที่มากขึ้นเพียงเล็กน้อย คือ กลุ่มที่มีเงินเดือนระหว่าง 5,001-7,500 เท่านั้น และมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปเพียงร้อยละ 12.88 เท่านั้น

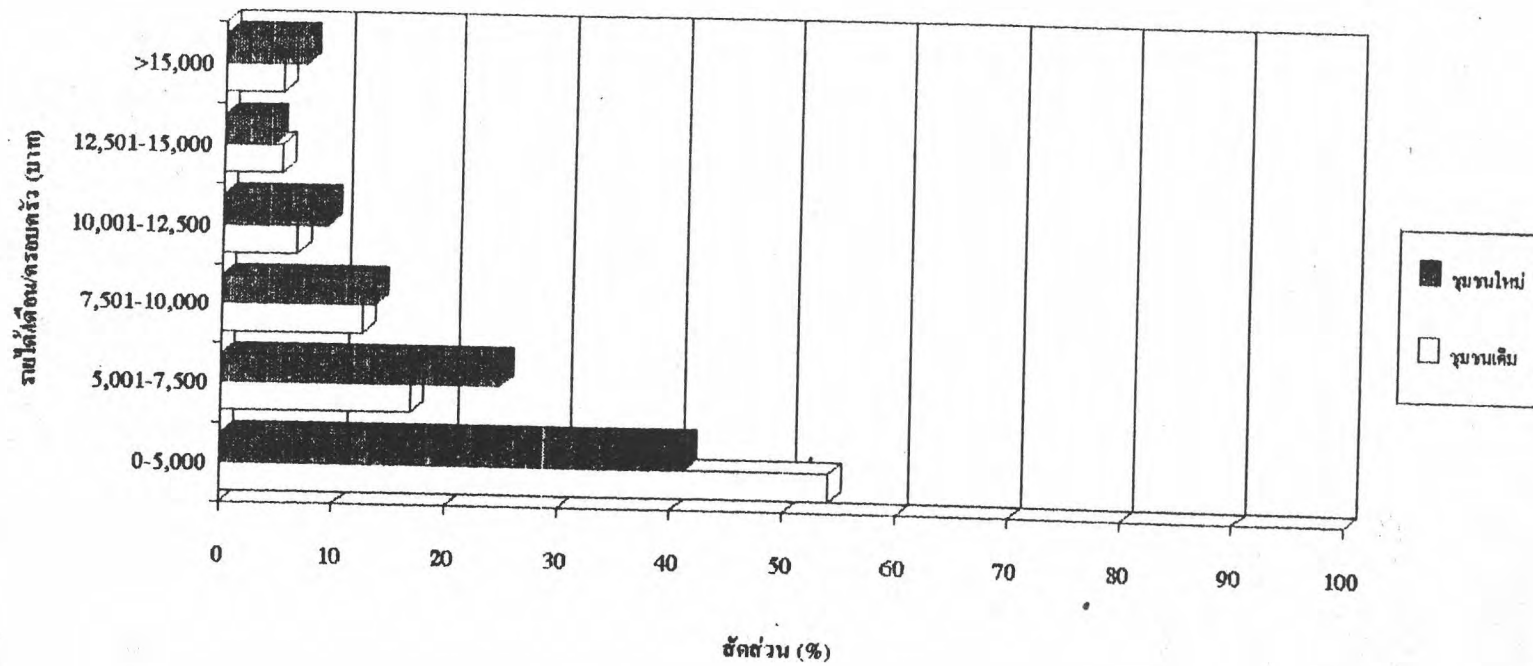
ตารางที่ 4.9 : แสดงรายได้ของครอบครัว/เดือน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

รายได้/ครอบครัวต่อเดือน (บาท)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0-5,000	74	54.01	54.01	58	41.13	41.13
5,001- 7,500	23	16.79	70.80	35	24.82	65.95
7,501-10,000	17	12.41	83.21	19	13.48	79.43
10,001-12,500	9	6.57	89.78	13	9.22	88.65
12,501-15,000	7	5.11	94.89	6	4.26	92.91
มากกว่า 15,000	7	5.11	100.00	10	7.09	100.00
รวม	137	100.00		141	100.00	
รายได้เฉลี่ย	6,312.518 บาท			7,201.809 บาท		

นอกจากการศึกษารายได้ ในแง่มุมเชิงจำนวนอย่างเปรียบเทียบแล้ว การศึกษานี้พยายามที่จะศึกษาถึงสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่ใหม่ ต่อรายได้ที่เดิม โดยที่นำมาศึกษาในเชิงสัดส่วน คือ รายได้ในชุมชนใหม่/รายได้ในชุมชนเดิม (ทุกตัวอย่าง)

แผนภูมิที่ 4.6 แสดงรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

รายได้ต่อเดือนต่อครอบครัว

ถ้าแสดงผล ≤ 1 หมายถึง รายได้ในที่ใหม่น้อยกว่าหรือเท่ากับที่เดิม
 > 1 " " "————" มากกว่า ที่เดิม

จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้ในที่ใหม่/รายได้ในที่เดิม เท่ากับ 1.340 และกลุ่มที่มีสัดส่วน ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 นั้นมีจำนวนถึงร้อยละ 43.4 และกลุ่มที่มีค่ามากกว่า 1 มีจำนวนร้อยละ 56.6 กลุ่มที่มีมากที่สุดคือ กลุ่มที่มีสัดส่วน $> 0.50-1$ คิดเป็นร้อยละ 40.4 แต่มีการกระจุกตัวในกลุ่มที่มีค่าเท่ากับ 1 อย่างมากคือ ร้อยละ 24.3 สำหรับกลุ่มที่มีสัดส่วนรายได้/รายจ่ายเท่ากับ $> 1-1.5$ คิดเป็นร้อยละ 32.4 ดังนั้นหากเราดู Range ในช่วง $> 0.5-1.5$ แล้วจะคิดเป็นร้อยละ 72.8 ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่ารายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด

ตารางที่ 4.10 : แสดงสัดส่วนรายได้ของครอบครัว/เดือนในชุมชนใหม่ ต่อ รายได้ครอบครัว/เดือนในชุมชนเดิม

สัดส่วนรายได้/ครอบครัว ชุมชนใหม่/ชุมชนเดิม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	ร้อยละสะสม
≤ 0.5	4	3.0	3.0	100.0
$> 0.5 - 1$	55	40.4	43.4	97.0
$> 1 - 1.5$	44	32.4	75.8	56.6
$> 1.5 - 2$	21	15.4	91.2	24.2
> 2	9	8.8	100.0	8.8
รวม	136	100.0		

เราอาจสรุปเรื่องราวได้ว่า มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมากและไม่ส่งผลที่เห็นได้ชัดต่อการดำรงชีวิตในชุมชนใหม่

นอกจากการพิจารณารายได้ในภาพรวมแล้ว หากเราทำการพิจารณารายได้ในแต่ละชุมชนพบว่า รายได้เฉลี่ยของชาวบ้านในชุมชนใหม่ที่สูงกว่าชุมชนเดิมมี 2 ชุมชน คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 และชุมชนออเงิน คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 มีรายได้เฉลี่ยจาก 6,522.13 บาท เป็น 8,504.25 บาท และชุมชนออเงิน มีรายได้เฉลี่ยจาก 6,316.67 บาท เป็น 9,156.25 บาท สำหรับชุมชนออเงินนั้นมีข้อจำกัดคือมีกลุ่มตัวอย่างน้อยทำให้ค่าเฉลี่ยที่ได้ อาจจะไม่เป็นค่าเฉลี่ยที่ครอบคลุมในครัวเรือนต่าง ๆ ส่วนชุมชนที่มีรายได้เฉลี่ยลดลง คือ ชุมชนร่มเกล้า และชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ คือ ชุมชนร่มเกล้าจากรายได้เฉลี่ย 5,224.39 บาท ลดลงเหลือ 5,152.36 บาท และชุมชนอ่อนนุช จากรายได้เฉลี่ยในชุมชนเดิม 6,897.86 บาท ลดลงเหลือ 6,756.43 บาท แต่เป็นการลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งอาจจะถือว่าไม่ได้ลดลงก็ได้สำหรับชุมชนอ่อนนุช ในขณะที่เข้าเก็บข้อมูลนี้ ชาวบ้านส่วนใหญ่เพิ่งจะเข้าอยู่ได้ประมาณ 1 ปีเท่านั้น ทำให้ยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่ารายได้ลดลง

หากเราพิจารณาในเรื่อง รายได้ของแต่ละชุมชนในรายละเอียด พบว่า ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 เป็นชุมชนที่มีพื้นฐานรายได้ที่ค่อนข้างดีและรายได้มีการปรับตัวสูงขึ้นอีกด้วย ดังที่เราากลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเคยมีเพียงร้อยละ 14.9 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.79 และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 7,500 - 10,000 บาท เพิ่มจากร้อยละ 17.02 เป็น ร้อยละ 21.28

ชุมชนออเงิน เป็นชุมชนที่มีการเพิ่มขึ้นของรายได้ของชาวบ้านในชุมชนเล็กน้อยในกลุ่มที่มีรายได้ 5,001-7,500 บาทเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.67 เป็นร้อยละ 25.00 และกลุ่มรายได้ 7,501-10,000 บาท เพิ่มจากร้อยละ 6.67 เป็นร้อยละ 12.5 ส่วนผู้มีรายได้เดิมมากกว่า 10,000 บาท มีสัดส่วนใกล้เคียงเดิม คือ จากร้อยละ 20.00 เป็นร้อยละ 21.25

ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ มีรายได้ที่ใกล้เคียงชุมชนเดิม หรืออาจกล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงดังที่เราจะเห็นได้จากกลุ่มที่มีรายได้ 0-5,000 จากชุมชนเดิมร้อยละ 47.62 ลดลงเหลือร้อยละ 40.48 แต่กลุ่มรายได้ 5,001-7,500 บาท เพิ่มจากร้อยละ 21.43 เป็นร้อยละ 28.57 นอกจากนี้กลุ่มรายได้ที่มากกว่า 7,500 บาทขึ้นไปมีสัดส่วนร้อยละที่ไม่เปลี่ยนแปลงดังที่เราจะเห็นว่ารายได้ในกลุ่ม 7,501-10,000 บาทมีสัดส่วนร้อยละ 11.9 เช่นเดิม โดยกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทจะมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 19.04 เท่าเดิมเช่นกัน

ชุมชนร่มเกล้า 1 เป็นชุมชนที่มีสภาพรายได้โดยส่วนใหญ่ที่คงตัวและลดลงในส่วนกลุ่มรายได้มากกว่า 7,500 ขึ้นไป ดังที่เราจะเห็นได้ว่า กลุ่มที่มีรายได้ 0-5,000 บาทมีร้อยละ 66.67 ลดลงเหลือ 55.56 แต่กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-7,500 บาท เพิ่มจากร้อยละ 9.09 เป็นร้อยละ 33.33 กลุ่มที่มีรายได้ 7,501-10,000 บาทลดลงจากร้อยละ 9.09 เป็นร้อยละ 5.56 ส่วนกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท ก็มีสัดส่วนลดลงเช่นกัน โดยลดลงจากร้อยละ 15.15 เหลือร้อยละ 5.56 เท่านั้น

จากการเปรียบเทียบเรื่องรายได้ในแต่ละชุมชน เราอาจสรุปได้ว่าชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 เป็นชุมชนที่มีชาวบ้านรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นจากเดิมมากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท ทั้งนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับที่ตั้งของชุมชนที่มีทำเลที่คิดว่า ส่วนชุมชนออเงิน และชุมชนอ่อนนุช พบว่ามีการยกระดับฐานะขึ้นบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะเช่นเดิมชุมชนร่มเกล้าเป็นชุมชนเดียวในชุมชนกรณีศึกษาที่มีลักษณะรายได้ค่อนข้างลดลงโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทที่มีสัดส่วนลดลง โดยกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-7,500 บาท จะเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นแทน

(โปรดดูตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 - ตารางแสดงรายได้คือครอบครัวต่อเดือน ของชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

ระดับรายได้ ชุมชนเดิม	ภาพรวม		ร่วมค่า		จัดอสังหาริมทรัพย์		ดูวงเวียน 2.3		ข้อเสนอแนะ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
0 - 5,000 บาท	74	54.01	22	66.67	10	66.67	22	48.61	20	47.52
5,001 - 7,500 บาท	23	16.79	3	9.09	1	6.67	10	21.28	9	21.43
7,501 - 10,000 บาท	17	12.41	3	9.09	1	6.67	8	17.02	5	11.90
10,001 - 12,500 บาท	9	6.57	3	9.09	2	13.33	1	2.13	3	7.14
12,501 - 15,000 บาท	7	5.11	1	3.03	0	0.00	4	8.51	2	4.76
มากกว่า 15,000 บาท	7	5.11	1	3.03	1	6.67	2	4.26	3	7.14
รวม	137	100.00	33	100.00	15	100.00	47	100.00	42	100.00
Mean = 6,312.518 Median = 5,000 Mode = 3,000 Max = 19,500 , Min = 1,500 S.D. = 4,175.103										
ระดับรายได้ ชุมชนใหม่	ภาพรวม		ร่วมค่า		จัดอสังหาริมทรัพย์		ดูวงเวียน 2.3		ข้อเสนอแนะ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
0 - 5,000 บาท	59	41.13	20	55.56	5	31.25	18	34.04	17	40.48
5,001 - 7,500 บาท	35	24.82	12	33.33	4	25.00	7	14.89	12	28.57
7,501 - 10,000 บาท	19	13.46	2	5.56	2	12.50	10	21.28	5	11.90
10,001 - 12,500 บาท	13	9.22	2	5.56	1	6.25	7	14.89	3	7.14
12,501 - 15,000 บาท	6	4.26	0	0.00	1	6.25	1	2.13	4	9.52
มากกว่า 15,000 บาท	10	7.09	0	0.00	3	18.75	5	12.77	1	2.38
รวม	141	100.00	36	100.00	16	100.00	47	100.00	42	100.00
Mean = 7,201.809 Median = 6,000 Mode = 3,000 Max = 25,500 , Min = 1,500 S.D. = 4,357.355										

อย่างไรก็ตามการศึกษาเรื่องรายได้เพียงอย่างเดียว อาจจะไม่สามารถอธิบาย เรื่องความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนใหม่ เปรียบเทียบกับชุมชนเดิม ได้อย่างชัดเจนสมบูรณ์ ถ้าเราไม่ได้ทำการพิจารณาเรื่องรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างด้วย

สำหรับเรื่องรายจ่ายนั้น จากข้อมูลที่เก็บได้นั้นพบว่ารายจ่ายเฉลี่ย/เดือนในชุมชนเดิมเท่ากับ 3,627.93 บาท และรายจ่ายเฉลี่ย/เดือนในชุมชนใหม่เท่ากับ 5,314.61 บาทซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 46.49 นับว่ามีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามหากเราพิจารณาเรื่องรายจ่ายจากโครงสร้างของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มที่มีรายจ่ายต่อเดือนกลุ่มต่าง ๆ ดังที่เราจะเห็นได้ว่า ในชุมชนเดิมกลุ่มคนที่มีรายจ่ายต่อครอบครัว 0-3,000 บาทนั้น มีประมาณร้อยละ 47.76 แต่ในชุมชนใหม่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 11.35 กลุ่มที่มีรายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัว 3,001-6,000 บาทนั้น ในชุมชนเดิมมีเพียงร้อยละ 38.61 เป็นร้อยละ 59.57 ในชุมชนใหม่ และกลุ่มที่มีรายจ่ายต่อครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 6,001-9,000 บาท ในชุมชนใหม่เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 21.28 จากเดิม มีเพียงร้อยละ 11.19 เท่านั้น สำหรับกลุ่มที่มีรายจ่ายต่อครอบครัวต่อเดือนมากกว่านั้นนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย

ดังนั้นเราจึงอาจสรุปได้ว่า รายจ่ายต่อครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนใหม่เพิ่มขึ้นจากที่ชุมชนเดิม โดยส่วนใหญ่จะมีรายจ่าย ในระหว่าง 3,001-6,000 บาท และรองลงมาคือกลุ่มที่มีรายจ่ายต่อครอบครัวต่อเดือนในระหว่าง 6,001-9,000 บาท โดยที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 5,314.61 บาท และอนุมานว่าค่าใช้จ่ายจะอยู่ในช่วง 5,000-7,000 บาท

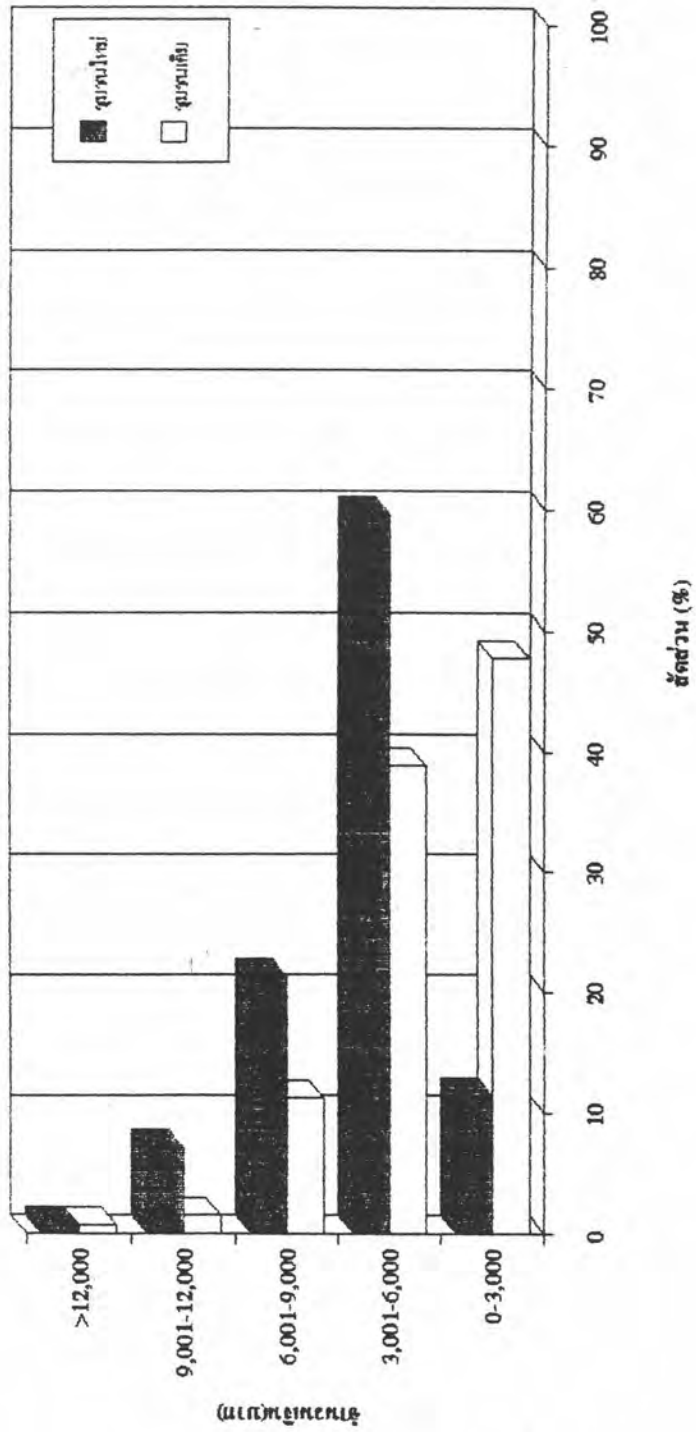
(โปรดดูตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 : แสดงรายจ่ายรวมของครอบครัว/เดือน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

รายจ่าย/ครอบครัวต่อเดือน (บาท)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0- 3,000	64	47.76	47.76	16	11.35	11.35
3,001- 6,000	52	38.81	86.57	84	59.57	70.92
6,001- 9,000	15	11.19	97.76	30	21.28	92.20
9,001- 12,000	2	1.49	99.25	10	7.09	99.29
มากกว่า 12,000	1	0.75	100.00	1	0.71	100.00
รวม	134	100.00		141	100.00	
(Mean)	3,627.925 บาท			5,314.610 บาท		
(Median)	3,200 "			5,000 "		
(Mode)	3,000 "			6,770 "		

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงรายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัว ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

รายจ่าย/เดือน/ครอบครัว

นอกจากการศึกษา เรื่องรายจ่ายในเชิงจำนวนแล้วยังได้ทำ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายในเชิงสัดส่วนอีกประการหนึ่ง เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องรายได้ทั้งนี้เราได้ศึกษาสัดส่วนของรายจ่ายในที่ใหม่ต่อรายจ่ายในที่เดิม โดยการนำ รายจ่ายในที่ใหม่ / รายจ่ายในที่เดิมหากแสดงผล คือ

สัดส่วน ถ้า ≤ 1 หมายถึง รายจ่ายในชุมชนใหม่น้อยกว่าหรือเท่ากับชุมชนเดิม
 > 1 " " "—————" มากกว่า ชุมชนเดิม

จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนรายจ่ายในชุมชนใหม่/ชุมชนเดิม มีค่าเฉลี่ยเป็น 1.694 และ กลุ่มที่มีสัดส่วนรายจ่ายในที่ใหม่/รายจ่ายในที่เดิม หรือกลุ่มที่มีรายจ่ายน้อยลงหรือเท่าเดิมนั้น (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1) มีเพียงร้อยละ 7.5 เท่านั้น นอกจากนั้นอีกร้อยละ 92.5 มีสัดส่วนเกินกว่าหนึ่ง หรือมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งหากจำแนก ในจุดนี้ เราจะเห็นได้ว่า กลุ่มที่กลุ่มที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นไม่เกิน 1.5 เท่า มีร้อยละ 34.3 กลุ่มที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเกินกว่า 1.5 เท่าแต่ไม่เกิน 2 เท่ามีร้อยละ 39.5 และกลุ่มที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่ามีร้อยละ 18.7 (โปรดดูตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 : แสดงสัดส่วนรายจ่ายของครอบครัว/เดือนในชุมชนใหม่ ต่อ รายจ่ายครอบครัว/เดือนในชุมชนเดิม

สัดส่วนรายจ่าย/ครอบครัว ชุมชนใหม่/ชุมชนเดิม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	ร้อยละสะสม
<= 0.5	2	1.5	1.5	100.0
> 0.5 - 1	8	6.0	7.5	98.5
> 1 - 1.5	46	34.3	41.8	92.5
> 1.5 - 2	53	39.5	81.3	58.2
> 2	25	18.7	100.0	18.7
รวม	134	100.0		

ดังนั้นเราอาจสรุปภาพรวมของรายจ่ายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ ทำการศึกษานั้นหลังจากที่ย้ายไปอยู่ในชุมชนใหม่แล้วมีภาระรายจ่ายมากขึ้น ซึ่งประมาณว่า 1.5 หรือมากกว่า

สำหรับการศึกษารายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัว ในแต่ละชุมชน นั้น พบว่ารายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวของชุมชนร่มเกล้า 1 เพิ่มขึ้นจากขณะที่อยู่ ชุมชนเดิมจำนวน 2,606.18 บาท เป็น 5,251.61 บาทในชุมชนใหม่ ชุมชนออเงิน เพิ่มขึ้น จาก 4,378.67 บาทเป็น 5,467.56 บาทชุมชนอ่อนนุชเพิ่มขึ้นจาก 3,560.57 บาทเป็น 5,010.45 บาท แต่ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 มีรายจ่ายลดลงจากชุมชนเดิม คือ ลดลงจาก 6,168.04 บาทเหลือ 5,582.60 บาท

รายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัวของชาวชุมชน ในพื้นที่ศึกษานี้ ชุมชนร่มเกล้า 1 ในขณะที่อยู่ที่ชุมชนเดิมพบว่า ร้อยละ 81.25 มีรายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัวในช่วงระหว่าง 0-3,000 บาท และ ร้อยละ 15.63 มีรายได้ระหว่าง 3,001-6,000 บาท ร้อยละ 3.13 มีรายจ่ายระหว่าง 6,001-9,000 บาท และไม่มีตัวอย่างที่มีรายจ่ายมากกว่า 9,000 บาท แต่เมื่อย้ายมาที่ชุมชนใหม่ร่มเกล้า 1 พบว่ากลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 0-3,000 บาท ลดเหลือร้อยละ 66.67 แต่มาเพิ่มในกลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 3,001-6,000 บาท เป็นร้อยละ 25 กลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 6,001-9,000 บาท เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.56 ส่วนกลุ่มที่มีรายจ่ายมากกว่า 9,000 บาท จากที่ไม่มีเลยเพิ่มเป็นร้อยละ 2.78 ดังนั้นในภาพรวมของรายจ่ายในชุมชนร่มเกล้า 1 จึงอาจสรุปออกได้ว่าการเพิ่มขึ้นพอสมควร

ชุมชนออเงินส่วนใหญ่เมื่ออยู่ชุมชนเดิม มีรายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัวระหว่าง 0-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.67 กลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 3,001-6,000 บาท มีเพียงร้อยละ 26.67 กลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 6,001-9,000 บาท มีร้อยละ 13.33 ส่วนที่มีรายจ่ายเกินกว่า 9,000 บาท พบว่ามีร้อยละ 13.33 สำหรับในชุมชนออเงินนั้น รายจ่ายต่อเดือนต่อครอบครัว ส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายระหว่าง 3,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.25 และระหว่าง 6,001-9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนกลุ่มที่รายจ่ายไม่เกิน 3,000 บาท ลดลงเหลือร้อยละ 6.25 เท่านั้น กลุ่มที่มีรายจ่ายมากกว่า 9,000 บาท สัดส่วนใกล้เคียงเดิม คือมีเพียงร้อยละ 12.50 ใกล้เคียงกับชุมชนเดิม ดังนั้นจึงอาจสรุปว่ารายจ่ายมีการเพิ่มอย่างเห็นได้ชัด

ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2.3 ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมส่วนใหญ่ มีรายจ่ายระหว่าง 3,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.11 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 0-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.11 และกลุ่มที่มีรายจ่าย 6,001-9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.56 ส่วนที่มีรายจ่ายมากกว่า 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.2 เท่านั้น เมื่อเข้ามาอยู่ที่ชุมชนใหม่มีรายจ่ายส่วนใหญ่ระหว่าง 3,001-6,000

เช่นเดิม คิดเป็นร้อยละ 68.09 รองลงมา คือกลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 6,001-9,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 14.49 สำหรับกลุ่มที่มีรายจ่ายค่อนข้างน้อยคือ ระหว่าง 0-3,000 บาทนั้นลดลงเหลือเพียงร้อยละ 6.38 เท่านั้น แต่กลุ่มที่มีรายจ่ายเกินกว่า 9,000 บาทมีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.64 ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่ารายจ่ายของชาวชุมชนสุวรรณ-ประสิทธิ์ 2,3 มีการเพิ่มขึ้นเป็นส่วนใหญ่

ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมมีรายจ่ายอยู่ใน 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 0-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.48 และกลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 3,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.62 ส่วนกลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 6,001-9,000 มีเพียงร้อยละ 11.90 เท่านั้น และกลุ่มที่มีรายจ่ายมากกว่า 9,000 บาทไม่มีเลย เมื่อย้ายมาอยู่ที่ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายระหว่าง 3,001-6,000 บาทเช่นเดิม แต่กลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 6,000-9000 บาท มีสัดส่วนสูงขึ้นเป็นร้อยละ 23.81 ส่วนกลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 0-3,000 บาท ลดลงเหลือร้อยละ 11.90 เท่านั้น และกลุ่มที่มีรายจ่ายเกินกว่า 9,000 บาทเพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 2.38 จากเดิมไม่มีเลย จึงอาจสรุปได้ว่าชุมชนอ่อนนุชนี้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดที่สุดชุมชนหนึ่ง (โปรดดูตารางที่ 4.14)

ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า ชุมชนที่ย้ายเข้าไปอยู่ในชุมชนใหญ่ทุกแห่งมีการระ-
 ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ชุมชนที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนมาก คือ ชุมชนออเงินและชุมชนอ่อนนุช
 40 ไร่ และชุมชนที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นไม่มากนักคือชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ซึ่งมีฐาน
 รายจ่ายที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว สำหรับชุมชนร่มเกล้านั้นแม้ว่าจากภาพที่ออกมาจะไม่เห็นการ
 เพิ่มขึ้นมากนัก แต่รายจ่ายเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึง 1 เท่าตัวหรืออีกร้อยละ 100 ก็เดียว

การศึกษาเรื่องรายได้รายจ่ายนั้น เป็นจุดที่จะชี้ให้เห็นถึง
 สถานการณ์การดำรงชีวิตของคนที่อยู่ในชุมชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้พยายามวิเคราะห์ตัวแปรทั้ง
 2 ตัวแปรนี้ โดยการนำรายได้และรายจ่ายในแต่และรายมาทำการวิเคราะห์ โดยได้ทำ
 การศึกษาวิเคราะห์โดยวิธีดังนี้ คือ

ตารางที่ 4.14 : แสดงค่าใช้จ่ายทั้งหมดโดยเดือน ของชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

ค่าใช้จ่ายทั้งหมด	ภาพรวม		รวมแล้ว		วัดจเงิน		ดูรวมๆ 2.3		จงบ่อย	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ชุมชนเดิม										
0 - 3,000	84	47.75	26	81.25	7	46.67	14	31.11	17	40.48
3,001 - 6,000	52	38.81	5	15.63	4	26.67	23	51.11	20	47.62
6,001 - 9,000	15	11.19	1	3.13	2	13.33	7	15.56	5	11.90
9,001 - 12,000	2	1.49	0	0.00	2	13.33	0	0.00	0	0.00
มากกว่า 12,000	1	0.75	0	0.00	0	0.00	1	2.22	0	0.00
รวม	134	100.00	32	100.00	15	100.00	45	100.00	42	100.00
Mean = 5,738.044		Median = 3,124		Mode = 3,000		Max = 12,800 Min = 1,170		S.D. = 14,297.059		
ค่าใช้จ่ายทั้งหมด										
ชุมชนใหม่										
0 - 3,000	16	11.35	24	86.87	1	6.25	3	6.38	5	11.90
3,001 - 6,000	84	59.57	9	25.00	9	56.25	32	68.03	26	61.90
6,001 - 9,000	30	21.29	2	5.56	4	25.00	7	14.68	10	23.81
9,001 - 12,000	10	7.09	0	0.00	2	12.50	5	10.54	1	2.38
มากกว่า 12,000	1	0.71	1	2.78	0	0.00	0	0.00	0	0.00
รวม	141	100.00	36	100.00	16	100.00	47	100.00	42	100.00
Mean = 5,314.810		Median = 5,000		Mode = 6,770		Max = 12,039 Min = 1,500		S.D. = 2,108.039		

1. การศึกษาสัดส่วนรายได้/รายจ่ายในที่ใหม่ เปรียบเทียบกับ รายได้/รายจ่ายในที่เดิม ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังนี้ คือ รายได้/รายจ่ายในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปมาก ดังที่เราจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้/รายจ่ายในชุมชนเดิมเท่ากับ 1.868 และในชุมชนใหม่ เท่ากับ 1.467 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความใกล้เคียง แต่ในชุมชนใหม่จะมีสัดส่วนต่ำกว่าเล็กน้อย

หากเรามาพิจารณาในภาพรวมพบว่า ในชุมชนเดิมกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับรายจ่ายมีเพียงร้อยละ 23.5 แต่ในชุมชนใหม่มีถึงร้อยละ 37.1 โดยที่กลุ่มที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายลดลงจากเดิมร้อยละ 76.5 เป็นร้อยละ 62.9 โดยที่กลุ่มที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายแต่ไม่เกิน 1.5 เท่าและ 2 เท่ามีสัดส่วนร้อยละคงเดิม แต่กลุ่มที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายเกินกว่า 2 เท่ามีสัดส่วนร้อยละลดลงจากเดิมร้อยละ 32.6 เหลือร้อยละ 18.6 เท่านั้น

ตารางที่ 4.15 : แสดงสัดส่วนรายได้รวม/รายจ่ายรวมของครอบครัวต่อเดือน ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

รายได้/รายจ่าย	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0 - 0.50	3	2.3	2.3	8	5.7	5.7
>0.5 - 1.00	28	21.2	23.5	44	31.4	37.1
>1.00 - 1.50	30	22.7	46.2	32	22.9	60.0
>1.50 - 2.00	28	21.2	67.4	30	20.7	81.4
มากกว่า 2.00	43	32.6	100.0	26	18.6	100.00
รวม	132	100.0		140	100.0	

2. การวิเคราะห์ผลต่างของผลต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ ดังนี้ (รายได้ในที่ใหม่-รายจ่ายในที่ใหม่) - (รายได้ในที่เก่า-รายจ่ายในที่เดิม)

ผลของการวิเคราะห์แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผลต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายในที่ใหม่ส่วนใหญ่น้อยกว่าในที่ใหม่ ดังจะเห็นได้ว่าร้อยละ 65.6 มีผลต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายในชุมชนเดิมมากกว่าในชุมชนใหม่ ร้อยละ 31.3 มีมากกว่าชุมชนเดิม ในการทดสอบนี้ชี้ให้เห็นว่าสภาพทางเศรษฐกิจของชาวชุมชนนั้น มีสภาพที่ส่วนใหญ่แล้วต่ำกว่าเดิม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเงินที่เหลือในแต่ละเดือนนั้นส่วนใหญ่น้อยลง

ตารางที่ 4.16 : แสดงผลต่างรายได้ของครอบครัว/เดือน ต่อรายจ่ายของครอบครัว/เดือนและในชุมชนใหม่และรายได้ของครอบครัว/เดือน ต่อรายจ่ายของครอบครัว/เดือนในชุมชนเดิม

ผลต่างของผลต่าง รายได้และรายจ่าย ในชุมชนใหม่และเดิม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	ร้อยละสะสม
<= -100	86	65.6	65.6	100.0
> -100 - < 100	4	3.1	68.7	34.4
> 100	44	31.3	100.0	31.3
รวม	134	100.0		

จากการวิเคราะห์ในข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับรายได้และรายจ่ายทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า รายได้และรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่การเปลี่ยนในเรื่องรายจ่ายเห็นได้ชัดว่าเพิ่มขึ้น ซึ่งคือภาวะของชาวบ้านที่เข้าไปอยู่อาศัยในชุมชนใหม่ ทั้งที่รายได้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อนำรายได้และรายจ่ายมาทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดก็พบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสภาพที่แย่ลงกว่าเดิม กล่าวคือ ชาวบ้านมีผลต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายในชุมชนใหม่น้อยลงกว่าเดิมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงอาจสรุปในเบื้องต้นว่า หากเราทำการวิเคราะห์ในเฉพาะแง่มุมเรื่องรายได้และรายจ่ายแล้ว ชาวชุมชนที่ย้ายไปอยู่ในที่ใหม่มีสภาพที่คงตัวค่อนข้างทรุดลงกว่าเดิมเล็กน้อย

ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับค่าอาหาร เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ผลจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมแล้วค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับค่าอาหารเพิ่มขึ้น ดังที่เราจะเห็นได้ว่า กลุ่มที่ต้องจ่ายค่าอาหาร ในช่วง 0-2,500 บาท/เดือนมีถึงร้อยละ 55.07 แต่ในชุมชนใหม่ลดลง เหลือร้อยละ 34.76 แต่ค่าใช้จ่ายในช่วง 2,501-4,500 บาทเพิ่มจากชุมชนเดิมที่มีอยู่ร้อยละ 40.58 เป็นร้อยละ 53.90 ในชุมชนใหม่ และค่าอาหารในช่วงที่มากกว่า 4,500 บาท เพิ่มจากร้อยละ 4.35 ในชุมชนเดิม เป็นร้อยละ 11.35 ในชุมชนใหม่

สำหรับตัวเลขค่าใช้จ่ายด้านค่าอาหารเฉลี่ยในชุมชนเดิม เท่ากับ 2,492.029 และในชุมชนใหม่เพิ่มเป็น 3,159.220 ซึ่งแตกต่างกันประมาณ 667.261 บาท หรือมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารเพิ่มขึ้น 22.24 บาท/วัน หรือเราอนุมานว่า เมื่อมาอยู่ที่ชุมชนใหม่มีค่าอาหารเพิ่มขึ้นอีกวันละ 25 บาท (โปรดดูตารางที่ 4.2.14)

เราอาจสรุปในเรื่องค่าใช้จ่ายด้านค่าอาหาร ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ และได้ย้ายเข้าไปอยู่ในชุมชนใหม่นั้นประสบปัญหาที่ค่าใช้จ่ายในด้านนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นภาระที่พวกเขาต้องแบกรับ ถึงแม้ว่าการเพิ่มขึ้นนั้นจะไม่มากก็ตาม แต่รายได้ในที่ใหม่ก็มิได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเช่นกัน

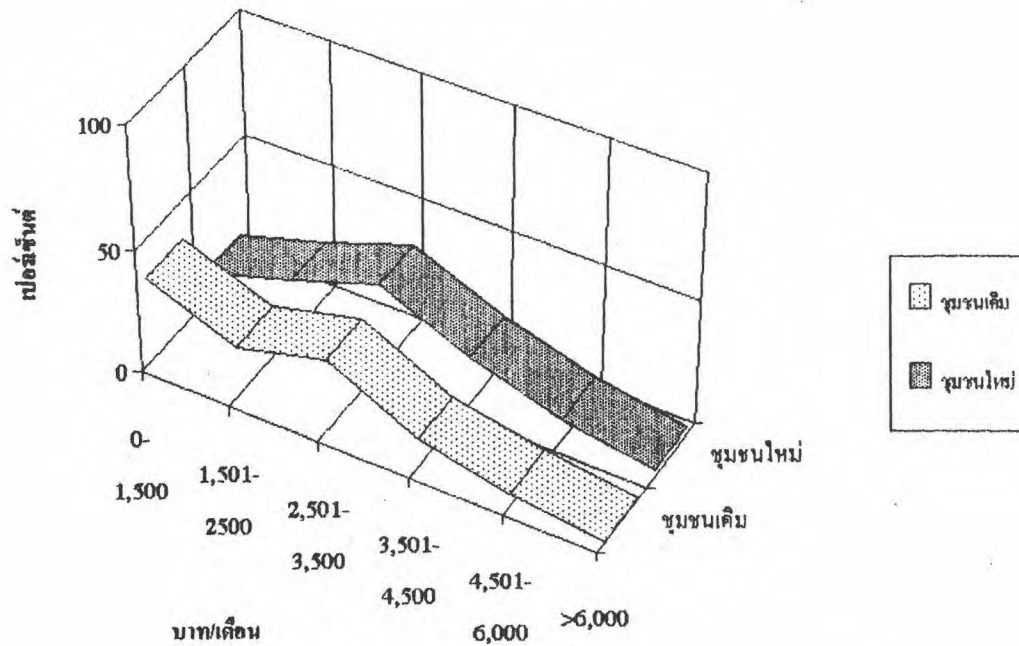
ตารางที่ 4.17 : แสดงรายจ่ายค่าอาหารของครอบครัว/เดือน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ค่าอาหาร/ครอบครัว/เดือน (บาท)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0-1,500	48	34.78	34.78	17	12.06	12.06
1,501-2,500	28	20.29	55.07	32	22.70	34.76
2,501-3,500	40	28.99	84.06	49	34.75	69.51
2,501-4,500	16	11.59	95.65	27	19.15	88.66
4,501-6,000	6	4.35	100.00	12	8.50	97.16
มากกว่า 6,000	0	0.00	100.00	4	2.84	100.00
รวม	138	100.00		141	100.00	
ค่าอาหารเฉลี่ย	5,738.040 บาท			5,314.610 บาท		

นอกจากประเด็นเรื่องค่าใช้จ่ายด้านอาหารแล้ว ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือประเด็นเรื่องค่าเดินทางไปทำงาน ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องที่เป็นผลกระทบโดยตรงและเป็นผลจากการย้ายที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่าในขณะที่อยู่ชุมชนเดิม มีผู้ที่ไม่ต้องเสียค่าเดินทางไปทำงานถึงร้อยละ 41.09 แต่เมื่อย้ายมาที่ชุมชนใหม่แล้ว ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 20.00 เท่านั้น สำหรับผู้ที่เสียค่าใช้จ่ายนั้น กลุ่มที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ไม่เกินวันละ 20 บาท หรือ 600 บาท/เดือนนั้น ในชุมชนเดิม มีร้อยละ

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงรายจ่ายค่าอาหารต่อเดือน ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

รายจ่ายค่าอาหาร/เดือน/ครอบครัว

38.76 และเพิ่มเป็นร้อยละ 40.00 กลุ่มที่มีรายจ่ายค่าเดินทางมากกว่า 20 บาทแต่ไม่เกิน 30 บาท/วัน เพิ่มจากเดิม ร้อยละ 3.88 เป็นร้อยละ 15.20 กลุ่มที่จ่ายมากกว่าวันละ 30 แต่ไม่เกิน 50 บาท/วัน หรือไม่เกินเดือนละ 1,500 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 110.86 เป็นร้อยละ 29.60 และกลุ่มที่มีการค่าเดินทางเกินกว่าวันละ 50 บาท แต่ไม่เกินวันละ 100 บาทหรือ 3,000 บาท/เดือนนั้น เพิ่มจากเดิมที่เป็นร้อยละ 4.65 เป็นร้อยละ 8.80

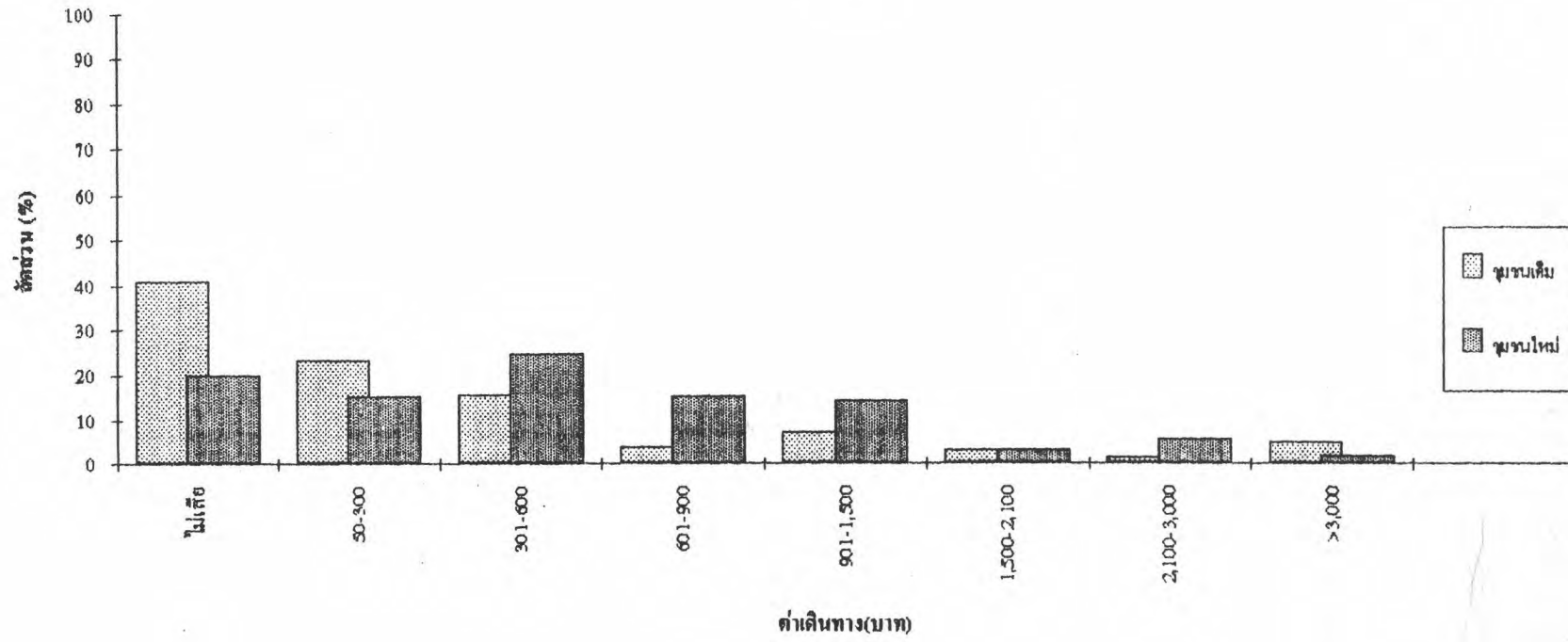
สำหรับค่าเดินทางเฉลี่ยในชุมชนเดิมนั้นเป็นจำนวน 412.565 บาท/เดือน หรือเท่ากับ 13.75 บาท/วัน เป็น 750.720 บาท/เดือน หรือประมาณ 25.024 บาท/เดือน ในชุมชนใหม่ ซึ่งเราอาจสรุปออกมาได้ว่าภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางไปทำงานนั้น ก็มีการเพิ่มขึ้นมากพอสมควร โดยอาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวจากที่เคยอยู่ในที่เดิม และผู้ที่เคยไม่ต้องเสียค่าเดินทางไปทำงานหรือ เสียในอัตราที่น้อยมากนั้นก็ลดจำนวนลง (โปรดดูตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 : แสดงรายจ่ายค่าเดินทางไปทำงานของครอบครัว/เดือน ในขณะที่
อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ค่าอาหาร/ครอบครัว/เดือน (บาท)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
ไม่เสียค่าใช้จ่าย	53	41.09	41.09	25	20.00	20.00
50- 300	30	23.26	64.35	19	15.20	35.20
301- 600	20	15.50	79.85	31	24.80	60.00
601- 900	5	3.88	83.73	19	15.20	75.20
901- 1,500	9	6.98	90.71	18	14.40	89.60
1,501- 2,100	4	3.10	93.81	4	3.20	92.80
2,101- 3,000	2	1.55	95.36	7	5.60	98.4
มากกว่า 3,000	6	4.65	100.00	2	1.60	100.00
รวม	129	100.00		125	100.00	
ค่าเดินทางเฉลี่ย	412.565 บาท			750.720 บาท		

แผนภูมิที่ 4.9 แสดงค่าเดินทาง ไปทำงานต่อเดือน ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

ค่าเดินทางไปทำงานต่อเดือน

4.3 การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการย้ายที่อยู่อาศัย

การศึกษานี้เราเริ่มต้นที่การพิจารณาปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญคือ อาชีพ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อาชีพของกลุ่มตัวอย่างในที่เดิมและที่ใหม่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างไรรันนั้นคือ อาชีพส่วนใหญ่ยังคงเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ดังจะเห็นได้ว่า อาชีพรับจ้างทั่วไปในชุมชนเดิมคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 77.86 และในชุมชนใหม่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.04 แต่ในชุมชนใหม่มีสัดส่วนที่ลดลงบ้าง โดยไปเพิ่มขึ้นในอาชีพอื่น ๆ อาชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงก็คือ การประกอบอาชีพส่วนตัวมีสัดส่วนเพิ่มจาก ร้อยละ 9.29 ในชุมชนเดิม เป็นร้อยละ 15.22 ในชุมชนใหม่ อาชีพรับจ้างเอกชนเพิ่มจาก ร้อยละ 1.43 ในชุมชนเดิม เป็นร้อยละ 5.07 แรงงานมีฝีมือ เพิ่มจากร้อยละ 2.86 เป็นร้อยละ 5.07 ส่วนอาชีพรับราชการมีสัดส่วนที่เราอาจอนุมานว่าเท่าเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง สำหรับผู้ไม่มีงานทำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.29 เป็นร้อยละ 7.25 (โปรดดูตารางที่ 4.17)

ดังนั้นเราอาจสรุปเรื่องอาชีพได้ว่า อาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย โดยมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพส่วนใหญ่แต่ก็มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย ยังมีการเปลี่ยนแปลงมาประกอบอาชีพส่วนตัวมากขึ้น และมีสัดส่วนของผู้ไม่มีงานทำเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

จากเรื่องอาชีพ เราจะต้องเข้าทำการศึกษาถึงลักษณะพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง เข้าไปทำงาน พบว่าพื้นที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้ว่าในชุมชนเดิมนั้น ลักษณะพื้นที่เดินทางเข้าไปทำงานส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเขตพักอาศัยชั้นกลาง ซึ่งมีสัดส่วนถึง ร้อยละ 30.54 และรองลงมาเป็นที่ศูนย์กลางย่อย/พาณิชย์กรรม มีสัดส่วนร้อยละ 16.80 ในชุมชนใหม่นั้นก็ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ มีลักษณะพื้นที่เขตพักอาศัยชั้นกลางถึงร้อยละ 32.29 และรองลงมาคือ เขตศูนย์กลางย่อย/พาณิชย์กรรม ร้อยละ 15.75 อย่างไรก็ตามมีจุดที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง คือ ในชุมชนใหม่มีผู้

หันมาประกอบอาชีพในบ้านเพิ่มขึ้นจากชุมชนเดิม ซึ่งมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.4 เป็นร้อยละ 14.96 ในชุมชนใหม่

ตารางที่ 4.19 : แสดงอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

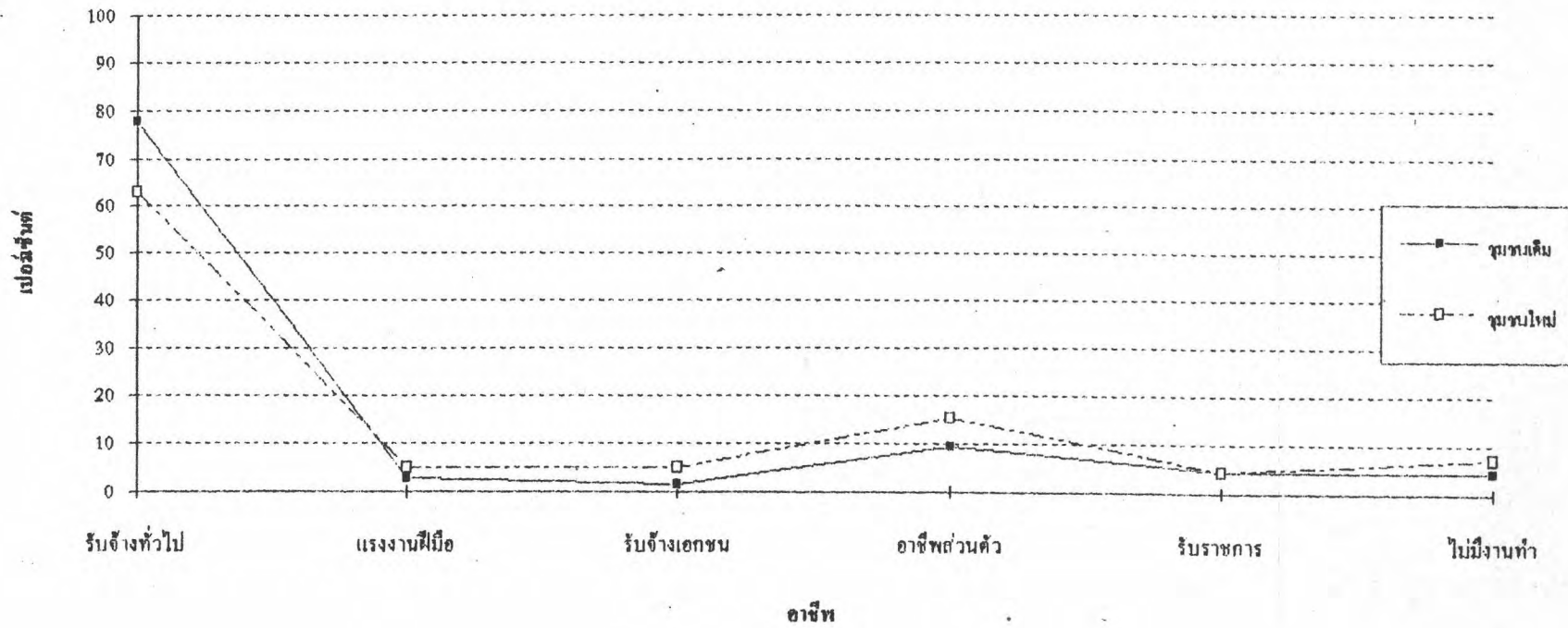
อาชีพ ผู้ให้สัมภาษณ์	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
รับจ้างทั่วไป	109	77.86	77.86	87	63.04	63.04
แรงงานฝีมือ	4	2.86	80.72	7	5.07	68.1
รับจ้างเอกชน	2	1.43	82.15	7	5.07	73.18
อาชีพส่วนตัว	13	9.29	91.44	21	15.22	88.40
รับราชการ	6	4.28	95.72	6	4.35	92.75
ไม่มีงานทำ	6	4.28	100.00	10	7.25	100.00
รวม	140	100.00		138	100.00	

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ทำงานไม่แน่นอนนั้น มีสัดส่วนลดลงจากเดิมเล็กน้อย คือ ในชุมชนเดิมมีสัดส่วนร้อยละ 37.40 แต่ในชุมชนใหม่มีสัดส่วนร้อยละ 29.13 ในชุมชนใหม่

แผนภูมิที่ 4.10

แสดงอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะอยู่ชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

อาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.20 : แสดงลักษณะพื้นที่ที่ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

ลักษณะพื้นที่ ของที่ทำงาน	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
บ้าน	11	8.40	8.40	19	14.96	14.96
ศูนย์กลางธุรกิจ	6	4.58	12.98	4	3.15	18.11
ศก.ย่อย/พาณิชย์	22	16.80	29.78	20	15.75	33.86
พื้นที่อุตสาหกรรม	1	0.76	30.54	2	1.57	35.43
พักอาศัยชั้นใน	1	0.76	31.30	1	0.79	36.22
พักอาศัยชั้นกลาง	40	30.54	61.84	41	32.29	68.51
พักอาศัยชั้นนอก	1	0.76	62.60	3	2.36	70.87
ไม่แน่นอน	49	37.40	100.00	37	29.13	100.00
รวม	131	100.00		127	100.00	

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นในเรื่องอาชีพ และลักษณะพื้นที่ทำงาน เราอาจจะอนุมานว่าอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาแทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะมีการย้ายที่อยู่อาศัยไปก็ตาม สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อกลุ่มที่ต้องย้ายที่อยู่อาศัยอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระยะทางในการเดินทางที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่เพิ่มขึ้น เวลาในการเดินทางที่เพิ่มขึ้น ฯลฯ

สำหรับการศึกษาในเรื่องระยะทางนั้นพบว่า ค่าเฉลี่ยของระยะทางในการเดินทางไปทำงานเมื่ออยู่ชุมชนเดิมเท่ากับ 4.027 ก.ม. แต่เมื่อย้ายมาอยู่ชุมชนใหม่ ระยะทางในการเดินทางเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 15.814 ก.ม.

ในขณะที่อยู่ชุมชนเดิมนั้น กลุ่มที่เดินทางในรัศมี 0-1 ก.ม. จากชุมชนนั้นมีสูงถึงร้อยละ 36.2 กลุ่มที่ต้องเดินทางมากกว่า 1-5 ก.ม. มีร้อยละ 13.1 กลุ่มที่ต้องเดินทางมากกว่า 5-10 ก.ม. มีร้อยละ 10.0 ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่เดินทางไม่เกิน 5 ก.ม. สูงถึงร้อยละ 49.2 และเดินทางไม่เกิน 10 ก.ม. จากชุมชนมีสูงถึงร้อยละ 59.2 กลุ่มที่ต้องเดินทาง 10-15 ก.ม. มีร้อยละ 4.6 และกลุ่มที่ต้องเดินทางระหว่าง 20-30 ก.ม. จากชุมชนมีร้อยละ 0.8 และกลุ่มที่ตอบว่าสถานที่ไม่แน่นอน มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 35.4 หรืออาจกล่าวได้ว่ากลุ่มที่ต้องเดินทางเกินกว่า 10 ก.ม. มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.8 เท่านั้น

แต่เมื่ออยู่ในชุมชนใหม่กลุ่มที่เดินทางในรัศมีเดินเท้า 0-1 ก.ม. ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 18.5 กลุ่มที่เดินทางในระยะทางมากกว่า 1-5 ก.ม. และมากกว่า 5-10 ก.ม. มีสัดส่วนร้อยละ 3.2 และ 6.5 ตามลำดับ ดังนั้นกลุ่มที่ต้องเดินทางในรัศมี 0-10 ก.ม. นั้น จึงลดลงเหลือเพียงร้อยละ 28.2 แต่กลุ่มที่ต้องเดินทางในรัศมี มากกว่า 10-15 ก.ม. มากกว่า 15-20 ก.ม. และ มากกว่า 20-30 ก.ม. มีสัดส่วนร้อยละ 11.3 13.7 และ 17.7 ตามลำดับ หรืออาจกล่าวได้ว่ากลุ่มที่ต้องเดินทางไปทำงานไกลกว่า 10 ก.ม. มีสูงถึงร้อยละ 42.7 และกลุ่มที่มีระยะทางไม่แน่นอนหรือมีสถานที่ทำงานไม่แน่นอน มีร้อยละ 29.0

ดังนั้นในภาพของระยะทางในการเดินทางไปทำงาน จะเป็นภาระอันหนึ่งที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ย้ายไปอยู่ในชุมชนใหม่ต้องรับภาระมากกว่าเดิมทั้งในเรื่องเวลา และค่าเดินทาง เพราะระยะทางที่ไกลกว่าเดิม และอาจจะเป็นปัญหาอย่างสำคัญเนื่องจากการที่ชาวบ้านไม่มีการเปลี่ยนพื้นที่ทำงานสักเท่าไร

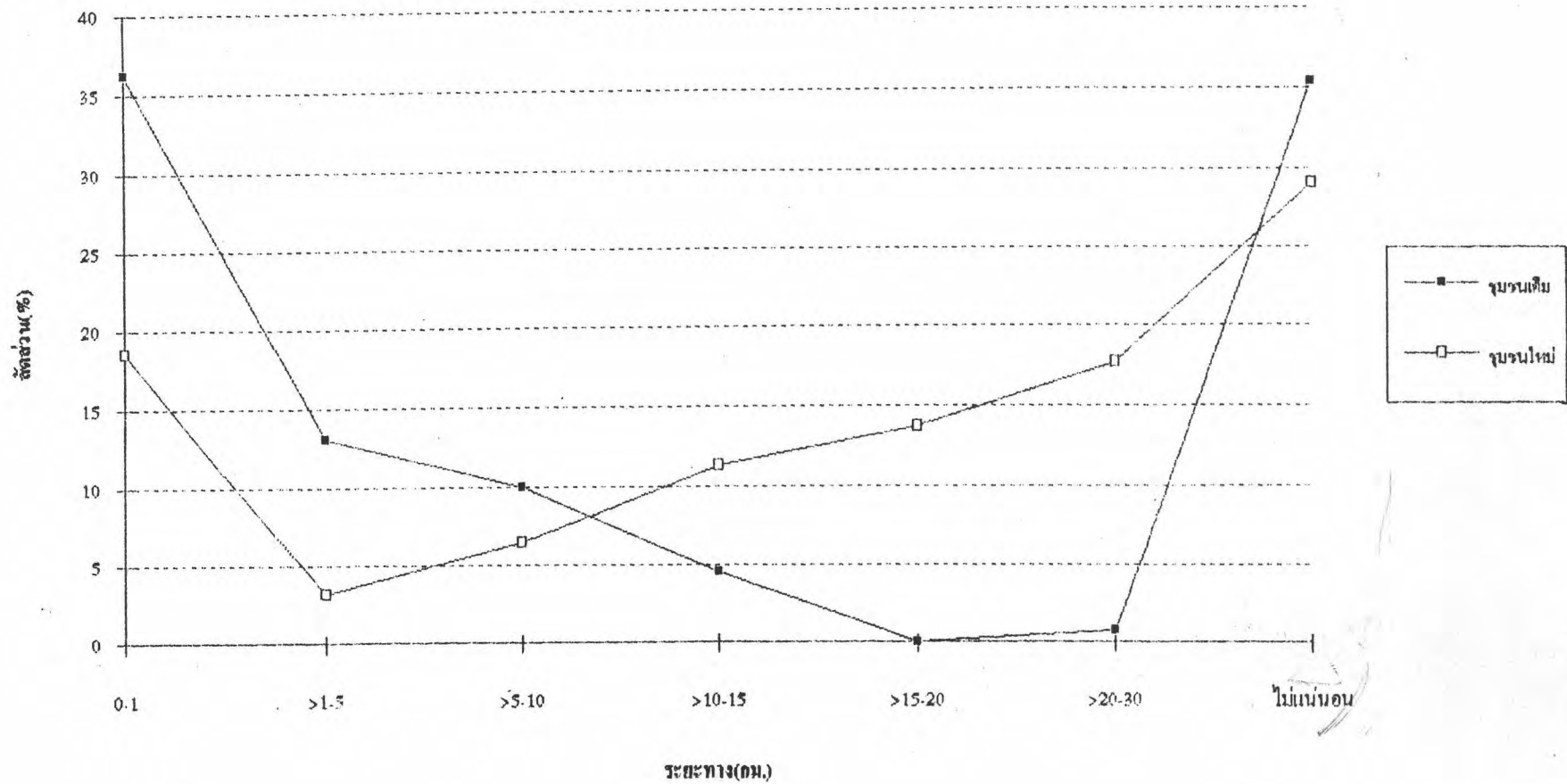
ตารางที่ 4.21 : แสดงระยะทางในการเดินทางไปทำงาน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

ระยะทาง ในการเดินทาง ไปทำงาน(กม.)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0 - 1	47	36.2	36.2	23	18.5	18.5
>1 - 5	17	13.1	49.2	4	3.2	21.8
>5 - 10	13	10.0	59.2	8	6.5	28.2
10 - 15	6	4.6	63.8	14	11.3	39.5
>15 - 20	0	0.0	63.8	17	13.7	53.2
>20 - 30	1	0.8	64.6	22	17.7	71.0
ไม่แน่นอน	46	35.4	100.0	36	29.0	100.0
รวม	130	100.00		124	100.0	
เวลาเฉลี่ย	4.027 กม.			15.814 กม.		

ผลกระทบในเรื่องของเวลาในการเดินทางนั้น เราพบว่า ภาพรวมโดยทั่วไป กลุ่มตัวอย่างมีการใช้เวลาในการเดินทางเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ดังที่เราจะเห็นได้ว่า เวลาเฉลี่ยในการเดินทางไปทำงานในชุมชนใหม่เพิ่มขึ้น จากชุมชนเดิม 38.219 นาที เป็น 98.538

แผนภูมิที่ 4.11 แสดงระยะทางในการเดินทางไปทำงาน

ระยะทางในการเดินทางไปทำงาน

สำหรับผลการศึกษาในรายละเอียด พบว่าในชุมชนเดิมกลุ่มที่สามารถเดินทางไปทำงานภายในเวลา ไม่เกิน 15 นาที (เราอาจเรียกได้ว่าเป็นรัศมีเดินเท้า หรือสามารถเดินทางไปทำงานได้)พบว่ามีสูงถึง ร้อยละ 39.73 แต่ในชุมชนใหม่ลดลงอย่างมาก เหลือเพียงร้อยละ 4.62 เท่านั้น และกลุ่มที่ใช้เวลาเดินทางตั้งแต่ 16-30 นาทีนั้น ในชุมชนเดิมมีอยู่ร้อยละ 34.25 ลดลงเหลือร้อยละ 15.38 ในชุมชนใหม่

กลุ่มที่ต้องใช้เวลาเดินทางตั้งแต่ 31-60 นาทีมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย คือ จากร้อยละ 16.44 เป็นร้อยละ 18.46 ในชุมชนใหม่ สำหรับผู้ที่ใช้เวลาเดินทางตั้งแต่ 61-90 นาที และ 91-120 นาที มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก คือ 61-90 นาที มีสัดส่วนเพิ่มจาก ร้อยละ 2.74 เป็น ร้อยละ 21.54 ในชุมชนใหม่ และ 91-120 นาที มีสัดส่วนเพิ่มจาก ร้อยละ 1.37 เป็นร้อยละ 20.00 ในชุมชนใหม่ สำหรับคนที่ใช้เวลาเดินทางเกินกว่า 120 นาที มีการเปลี่ยนแปลง จากร้อยละ 5.48 เป็นร้อยละ 20.00 ในชุมชนใหม่

จากที่ได้กล่าวมานี้เราอาจกล่าวโดยสรุปให้เห็นภาพชัดเจนได้ว่า ในขณะที่อยู่ชุมชนเดิม กลุ่มตัวอย่างที่เราเข้าไปทำการศึกษาสามารถเดินทางถึงที่ทำงานในเวลา ไม่เกิน 30 นาทีมีสูงถึงร้อยละ 73.98 แต่เมื่อย้ายมาอยู่ชุมชนใหม่ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 20.00เท่านั้น แต่กลุ่มที่ต้องใช้เวลาเดินทางมากกว่า 1 ชั่วโมง กลับเพิ่มขึ้นอย่างมาก คือ ในขณะที่อยู่ชุมชนเดิมมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 9.59 เป็นร้อยละ 61.54 และนี่คือผลกระทบที่เห็นได้อย่างชัดเจนเรื่องหนึ่ง

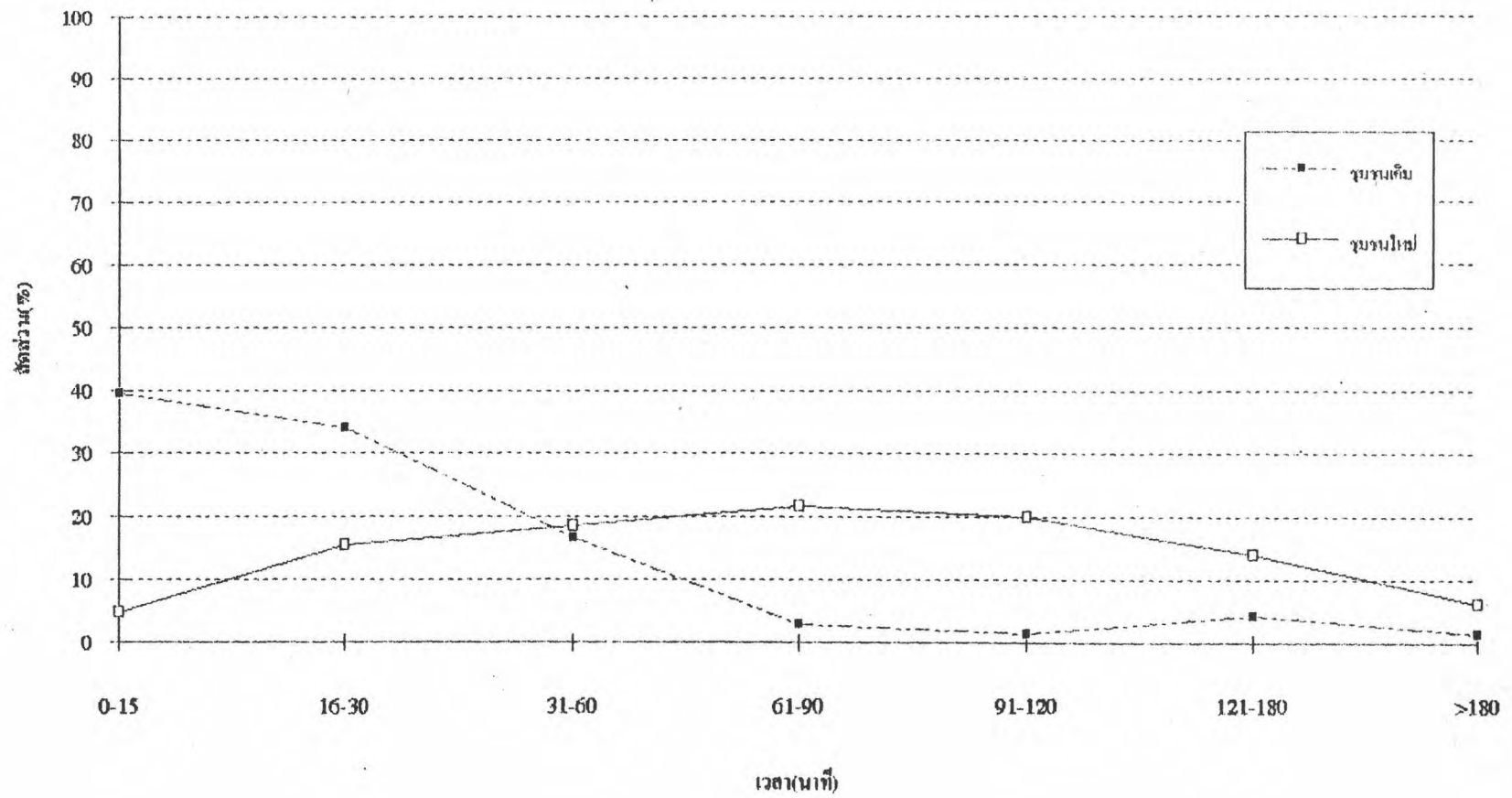
ตารางที่ 4.22 : แสดงเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปทำงาน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

เวลาที่ใช้ ในการเดินทาง ไปทำงาน(นาที)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
0 - 15	29	39.73	39.73	3	4.62	14.96
16 - 30	25	34.25	12.98	10	15.38	18.11
31 - 60	12	16.44	29.78	12	18.44	33.86
61 - 90	2	2.74	30.54	14	21.54	35.43
91 - 120	1	1.37	31.30	13	20.00	36.22
121 - 180	3	4.11	61.84	9	13.85	68.51
มากกว่า 180	1	1.37	100.00	4	6.15	100.00
รวม	131	100.00		127	100.00	
เวลาเฉลี่ย	38.219 นาที			98.538 นาที		

สำหรับพาหนะในการเดินทางนั้น จากการศึกษาพบว่า พาหนะส่วนใหญ่ที่ใช้ คือ รถประจำทาง ดังจะเห็นได้ว่า ในชุมชนเดิมมีผู้ใช้รถประจำทางถึงร้อยละ 61.29 และ ร้อยละ 75.42 ในชุมชนใหม่ พาหนะที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นคือ รถจักรยานยนต์ ในชุมชนเดิมมีการใช้รถจักรยานยนต์ร้อยละ 6.45 แต่ในชุมชนใหม่ใช้เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 11.86 ส่วนรถจักรยานมีเพียงเล็กน้อย คือ จากชุมชนเดิมที่มีร้อยละ 2.42 เพิ่มเป็นร้อยละ 5.93 ในชุมชนใหม่

แผนภูมิที่ 4.12 แสดงเวลาในการเดินทางไปทำงาน ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

เวลาในการเดินทางไปทำงาน

นอกจากนั้น สัดส่วนของผู้ที่ไม่ต้องอาศัยพาหนะในการเดินทางไปทำงาน ซึ่งหมายถึงผู้ที่สามารถเดินไปทำงานได้นั้น มีสัดส่วนลดลงเมื่อย้ายมาอยู่ชุมชนใหม่ ดังจะเห็นได้ว่า เมื่ออยู่ชุมชนเดิมมีสัดส่วนถึงร้อยละ 28.23 แต่ลดลงเหลือร้อยละ 5.08 ในชุมชนใหม่ จากสภาพเช่นนี้เราอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มคนที่สามารถเดินไปทำงานได้เมื่อตอนอยู่ที่ชุมชนเดิมนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตบางส่วนจากการย้ายที่อยู่อย่างเห็นได้ชัด

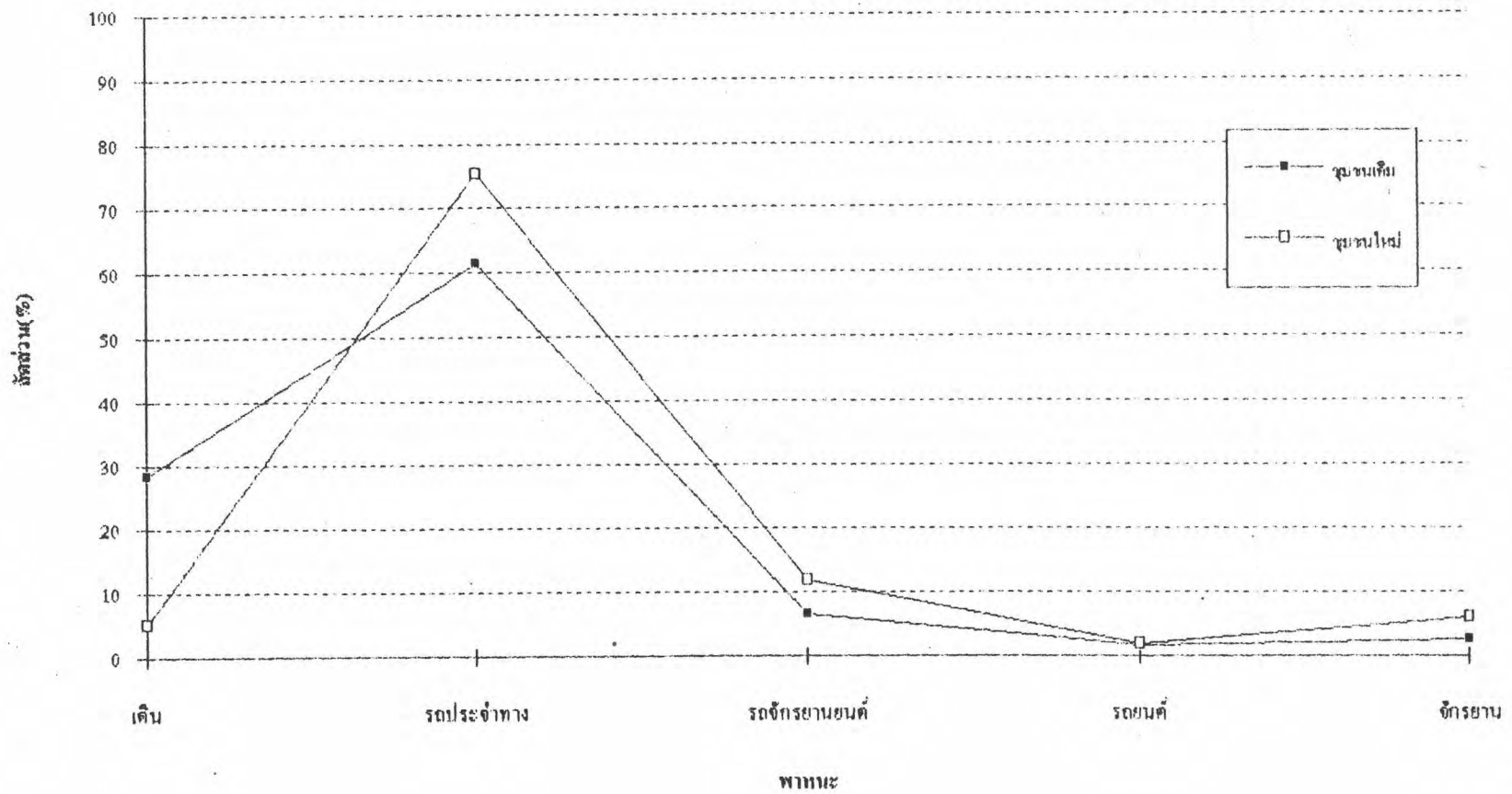
ตารางที่ 4.23 : แสดงพาหนะที่ใช้ในการเดินทางไปทำงาน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิม และชุมชนใหม่

พาหนะ ในการเดินทาง ไปทำงาน	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
ไม่ใช้ (เดิน)	35	28.23	28.23	6	5.08	5.08
รถประจำทาง	76	61.29	89.52	89	75.42	80.50
รถจักรยานยนต์	8	6.45	95.97	14	11.86	92.36
รถยนต์	2	1.61	97.58	2	1.69	94.05
จักรยาน	3	2.42	100.00	7	5.93	100.00
รวม	124	100.00		118	100.00	

แผนภูมิที่ 4.13

แสดงพาหนะที่ใช้ในการเดินทางไปทำงาน ในขณะที่อยู่ชุมชนใหม่และชุมชนเดิม

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางไปทำงาน

จากการศึกษาเรื่องช่วงเวลาที่ออกเดินทางไปทำงานนั้น พบว่า กลุ่มที่ออกเดินทางในช่วง ก่อน 05.00 น. นั้นมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาก คือ จากชุมชนเดิมมีร้อยละ 7.44 เพิ่มเป็นร้อยละ 14.81 ในชุมชนใหม่ และกลุ่มที่เดินทางในช่วงระหว่างเวลา 05.00-06.00 น. นั้นก็มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นคือ จากร้อยละ 25.62 ในชุมชนเดิมเป็นร้อยละ 50.00 ในชุมชนใหม่ เมื่อมาถึงจุดนี้เราอาจสรุปออกมาได้ในเบื้องต้นว่าในชุมชนเดิมคนที่ต้องออกเดินทางในเวลาไม่เกิน 06.00 น. มีเพียงร้อยละ 33.06 เท่านั้น แต่ในชุมชนใหม่มีสัดส่วนเพิ่มเป็นร้อยละ 64.81 หรือเป็น 2 เท่าของชุมชนเดิม

จากสภาพข้างต้นแล้ว หากเราดูในช่วงเวลา 06.01-07.00 น. และ 07.01-09.00 น. เราพบว่าในชุมชนใหม่มีสัดส่วนลดลงกว่าชุมชนเดิม ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลา 06.01-07.00 น. จะลดลงจากชุมชนเดิมที่มีอยู่ร้อยละ 34.71 เหลือร้อยละ 14.81 ในชุมชนใหม่ และช่วงเวลา 07.01-09.00 น. ลดลงจากชุมชนเดิมที่มีร้อยละ 24.79 เหลือร้อยละ 6.48 ในชุมชนใหม่เท่านั้น สำหรับช่วงเวลาอื่นนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษานี้เราอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนใหม่นี้ได้รับผลกระทบในเรื่องของการออกเดินทางไปทำงานแต่เช้า เพราะที่ทำงานอยู่ไกลขึ้นโดยกลุ่มที่เคยเดินทางออกไปทำงานในช่วงหลัง 06.00 น. แต่ไม่เกิน 9.00 น. ต้องออกเดินทางเข้าขึ้นกว่าเดิม และสิ่งนี้เองเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตประจำวันอย่างเห็นได้ชัด

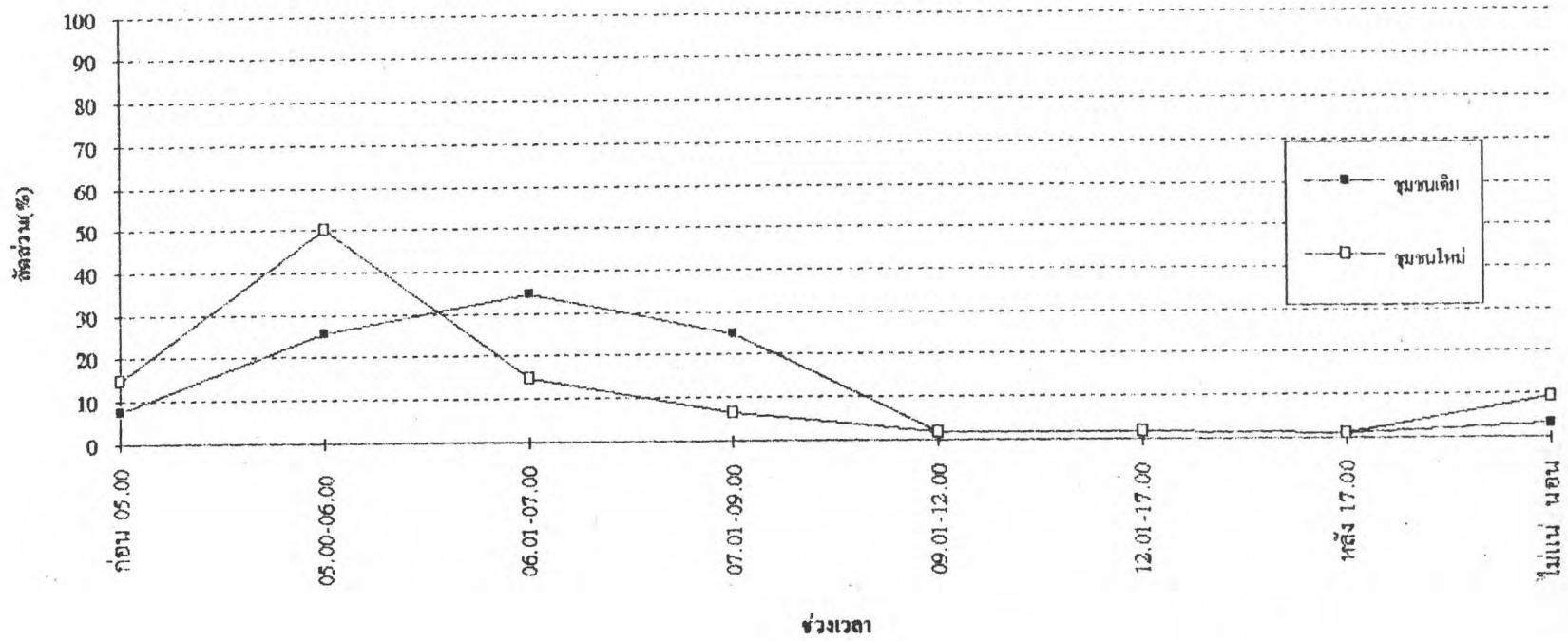
ตารางที่ 4.24 : แสดงช่วงเวลาที่ออกเดินทางไปทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ช่วงเวลาที่ เดินทาง ไปทำงาน	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
ก่อน 05.00 น.	9	7.44	7.44	16	14.81	14.81
05.00-06.00 น.	31	25.62	33.06	54	50.00	64.81
06.01-07.00 น.	42	34.71	67.77	16	14.81	79.62
07.01-09.00 น.	30	24.79	92.56	7	6.48	86.10
09.01-12.00 น.	2	1.65	94.21	2	1.85	87.85
12.01-17.00 น.	2	1.65	95.86	2	1.85	89.80
หลัง 17.00 น.	1	0.83	96.69	1	0.94	90.74
ไม่แน่นอน	4	3.31	100.00	10	9.26	100.00
รวม	121	100.00		108	100.00	

นอกจากการศึกษาเรื่อง เวลาที่ออกเดินทางไปทำงานแล้ว เรายังได้ศึกษาถึงเวลากลับถึงบ้านของกลุ่มตัวอย่างอีกประการหนึ่ง จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนในช่วงเวลาต่าง ๆ มีไม่มากนัก โดยที่กลุ่มที่กลับถึงบ้านในช่วง 19.01-21.00 น. มีเพิ่มขึ้นจากชุมชนเดิมที่มีสัดส่วนร้อยละ 17.39 เป็นร้อยละ 22.12 ในชุมชนใหม่ และกลุ่มที่กลับหลัง 3 กลุ่มมีเพิ่มขึ้นจากชุมชนเดิมที่มีสัดส่วนร้อยละ 3.48 เป็นร้อยละ 11.54 ในชุมชนใหม่ สำหรับช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างยังคงกลับอยู่ในวัดส่วนที่สูง

แผนภูมิที่ 4.14 แสดงช่วงเวลาที่ย่อการเดินทางไปทำงานใน ขณะที่อยู่คนใหม่และคนเดิม

เวลาออกเดินทางไปทำงาน

เหมือนกันทั้ง 2 ชมชน คือ ช่วงเวลา 17.01-19.00 น. ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 27.83 ใน ชมชนเดิม และร้อยละ 29.81 ในชมชนใหม่ สำหรับกลุ่มที่กลับถึงบ้านไม่เกิน 17.00 น. มีสัดส่วนในชมชนเดิมเป็นร้อยละ 13.91 ลดลงเหลือ ร้อยละ 9.62 ในชมชนใหม่

ดังนั้นอาจกล่าวในภาพรวมได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ย้ายมาอยู่ในชมชนใหม่นั้นได้ รับกระทบในเรื่องเวลาที่กลับถึงบ้านบ้างเล็กน้อย สำหรับการกลับนั้นความจริงแล้วไม่ใช่ตัวชี้ ที่สำคัญเท่ากับเวลาที่เดินทางออกไปทำงานที่ส่งผลกระทบโดยตรง หากแต่จะเป็นกระทบ โดยอ้อมที่ทำให้เวลาที่อยู่กับครอบครัวและสังคมชมชนน้อยลง

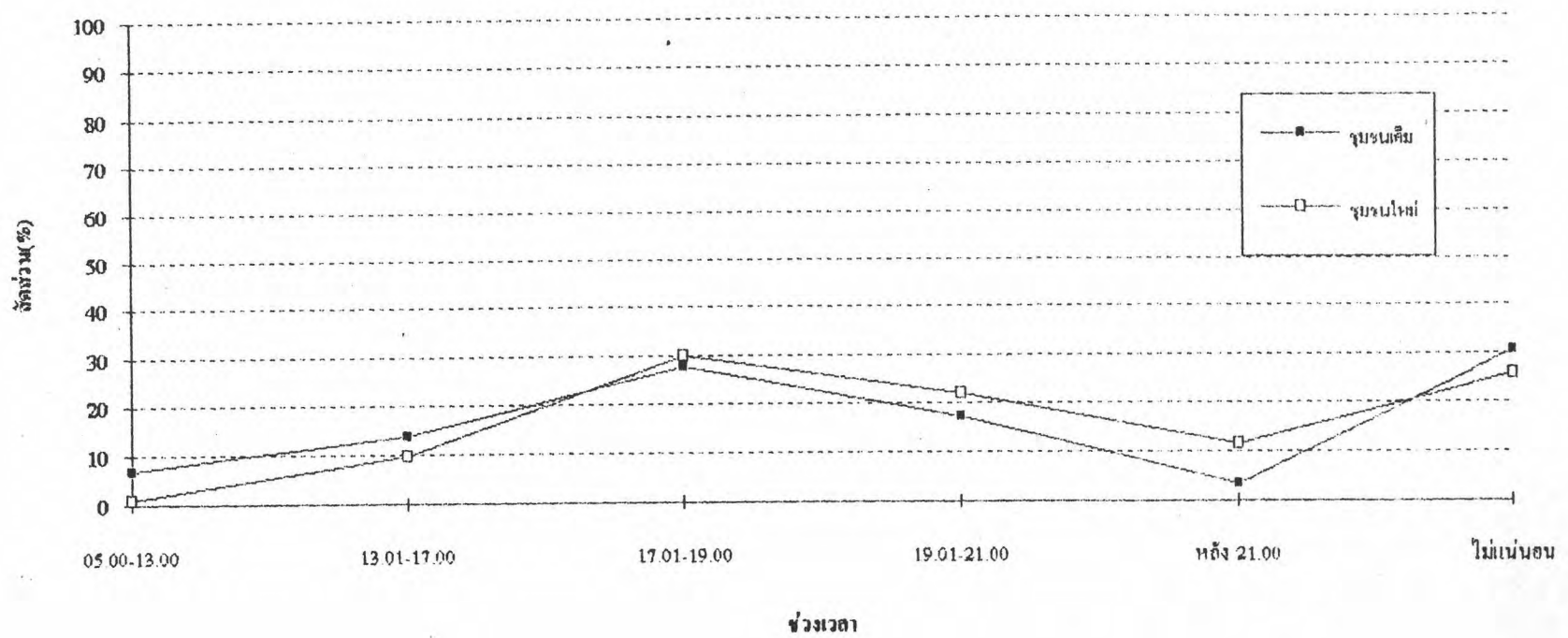
ตารางที่ 4.25: แสดงช่วงเวลาที่กลับถึงบ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่อยู่ในชมชน เดิม และชมชนใหม่

ช่วงเวลาที่ กลับถึงบ้าน	ชมชนเดิม			ชมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
05.00-13.00 น.	8	6.96	6.96	1	0.96	0.96
13.01-17.00 น.	16	13.91	20.87	10	9.62	10.58
17.01-19.00 น.	32	27.83	48.70	31	29.81	40.39
19.01-21.00 น.	20	17.39	66.09	23	22.12	62.51
หลัง 21.00 น.	4	3.48	69.57	12	11.54	74.05
ไม่แน่นอน	35	30.43	100.00	27	25.95	100.00
รวม	115	100.00		104	100.00	

แผนภูมิที่ 4.15

แสดงช่วงเวลาที่เดินทางกลับถึงบ้านในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

เวลากลับถึงบ้าน

4.4 การศึกษาเรื่องที่อยู่อาศัย

ในการศึกษาสาเหตุของการย้ายที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนี้ พบว่าร้อยละ 98.62 เป็นสาเหตุจากการไล่ที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่คนที่ย้ายเข้ามาในชุมชนใหม่ในทุกชุมชนเลยทีเดียว

นอกจากนั้น เรายังได้สอบถามเกี่ยวกับค่ารื้อถอนที่ได้รับจากการไล่ที่นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาได้รับค่ารื้อถอนเฉลี่ย 18,775.9 บาท หากศึกษาในรายละเอียดพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 53.70 ได้รับค่ารื้อถอนระหว่าง 10,001-20,000 บาท รองลงมา คือกลุ่มที่ได้รับเงินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ซึ่งมีร้อยละ 22.22 กลุ่มที่ได้รับค่ารื้อถอน 20,001-30,000 บาท นั้นมีร้อยละ 17.59 สำหรับกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท มีอยู่เพียงร้อยละ 6.49 เท่านั้น

ตารางที่ 4.26 : แสดงค่ารื้อถอนที่ได้รับจากการไล่ที่

จำนวนเงิน(บาท)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
<=10,000	24	22.22	22.22
10,001-20,000	58	53.70	75.92
20,000-30,000	19	17.59	93.51
30,000-40,000	6	5.56	99.07
มากกว่า 40,000	1	0.93	100.00
รวม	145	100.00	

จากการศึกษาเราพบว่า กลุ่มที่ได้รับค่ารื้อถอนน้อยคือกลุ่มที่ได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทนั้นเป็นกลุ่มที่อยู่ในชุมชนร่วมเกล้าที่ได้เกิดการไล่ที่มาประมาณ 8 ปีมาแล้ว สำหรับกลุ่มที่ได้รับการไล่ที่ในช่วง 3-5 ปี จะได้รับค่ารื้อถอนประมาณ 10,000 บาท - 30,000 บาท แตกต่างกันแต่ละชุมชนและแต่ละบ้าน

ในการย้ายมาอยู่ในชุมชนใหม่นั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ใช้เงินในการก่อสร้างบ้านในจำนวนที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างกลุ่ม โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 42.40 ใช้เงินสร้างบ้านไม่เกิน 30,000 บาท รองลงมา คือ 30,001-60,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 22.40 และ 60,000-100,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 12.00 อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่สร้างบ้านเกินกว่า 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 200,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 12.00 และกลุ่มที่สร้างบ้านเกินกว่า 200,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 11.20

ตารางที่ 4.27 : แสดงจำนวนเงินที่ใช้ในการสร้างบ้าน

จำนวนเงิน(บาท)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
10,000-30,000	53	42.40	42.40
30,001-60,000	28	22.40	64.80
60,000-100,000	15	12.00	78.80
100,000-150,000	11	8.80	85.60
150,000-200,000	4	3.20	88.80
มากกว่า 200,000	14	11.20	100.00
รวม	145	100.00	

จากการสอบถามถึงความสมบูรณ์ของบ้านที่ได้สร้างในชุมชนใหม่นั้น พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 77.78 ตอบว่าไม่สมบูรณ์ และร้อยละ 22.22 ตอบว่าเสร็จสมบูรณ์แล้ว อย่างไรก็ตามการสร้างบ้านของกลุ่มตัวอย่างจากการสังเกตนั้น พบว่าส่วนใหญ่ได้สร้างสมบูรณ์ในส่วนของโครงสร้างหลักและส่วนประกอบหลัก แต่สิ่งที่ตอบว่าไม่สมบูรณ์คงหมายถึงความสมบูรณ์แบบตามที่ตั้งใจไว้ ดังนั้นเราจึงอาจสรุปในเรื่องนี้ได้ว่า การก่อสร้างบ้านอาจจะยังไม่สมบูรณ์แบบตามที่ตั้งใจไว้ แต่สามารถเข้าพักอาศัยได้อย่างสมบูรณ์

เราได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสภาพบ้านของกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ในประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ ลักษณะของบ้าน ขนาดที่ดิน และขนาดของพื้นที่ใช้สอยในบ้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เราทำการศึกษาเรื่องลักษณะของบ้านพบว่า สภาพการอยู่อาศัยในชุมชนเดิมนั้น ชาวบ้านเกือบทั้งหมดได้อาศัยอยู่ในบ้านไม้ชั้นเดียว ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 90.30 สำหรับในชุมชนใหม่ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังคงสร้างบ้านในลักษณะบ้านไม้ชั้นเดียวอยู่ แต่มีสัดส่วนที่ลดลงเหลือ เพียงร้อยละ 45.32 เท่านั้น โดยชาวบ้านได้หันมาปลูกบ้านในลักษณะบ้านไม้ 2 ชั้น และบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น ซึ่งมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 22.30 เท่ากันทั้ง 2 แบบบ้าน สำหรับบ้านแบบไม้ 2 ชั้นได้ถูกโง้งคูดูเหมือนว่ามีคนนิยมน้อย ซึ่งมีเพียงร้อยละ 6.47 ในชุมชนใหม่ และไม่มีการปลูกสร้างแบบนี้ในชุมชนใหม่ ส่วนบ้านคอนกรีตมีน้อยมาก (โปรดดูตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 : แสดงลักษณะของบ้าน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ลักษณะของบ้าน	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
คอนกรีต 1 ชั้น	1	0.75	0.75	3	2.16	2.16
คอนกรีต 2 ชั้น	1	0.75	1.50	2	1.44	3.60
ไม้ 1 ชั้น	121	90.30	91.80	63	45.33	48.93
ไม้ 2 ชั้น	8	5.97	97.77	31	22.30	71.23
ครึ่งตึกครึ่งไม้	3	2.23	100.00	31	22.30	93.53
ไม้ 2 ชั้นใต้ถุนโล่ง	0	0.00	100.00	9	6.47	100.00
รวม	134	100.00		139	100.00	

ในเรื่องขนาดที่ดินของกลุ่มตัวอย่างนั้น เราพบว่า ขนาดที่ดินเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างใหญ่ขึ้น กล่าวคือ ในชุมชนเดิมมีที่ดินเฉลี่ยประมาณ 16.902 ตรว. แต่ในชุมชนใหม่มีขนาดที่ดิน 21.270 ตรว. ทั้งนี้หากพิจารณาในรายละเอียดแล้ว เราพบว่า ในชุมชนใหม่นั้นส่วนใหญ่ชาวบ้านจะได้ที่ดินครอบครองในช่วง 16-20 ตรว. ซึ่งมีร้อยละ 70.07 และกลุ่มที่มีที่ดินระหว่าง 21-25 ตรว. มีสัดส่วนร้อยละ 21.17 โดยที่ไม่มีผู้ใดมีที่ดินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ตรว. มีเพียงร้อยละ 2.92 เท่านั้น ที่มีที่ดิน 11-15 ตรว. ส่วนกลุ่มที่มีขนาดที่ดินใหญ่กว่า 25 ตรว. มีรวมกันเพียงร้อยละ 5.84 เท่านั้น

ส่วนในชุมชนเดิมมีการกระจายตัวของขนาดที่ดินในหลายกลุ่ม โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีที่ดินขนาดไม่เกิน 15 ไร่. โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 58.54 โดยผู้ที่มีการถือครองที่ดินในชุมชนเดิมไม่เกิน 10 ไร่. มีถึงร้อยละ 26.83 นอกจากนั้นในกลุ่มที่มีที่ดินในชุมชนเดิม 16-20 ไร่. และ 21-25 ไร่. มีสัดส่วนร้อยละ 18.29 และ 15.85 ตามลำดับ ส่วนที่มีการถือครองที่ดินในชุมชนเดิมที่สูงกว่า 25 ไร่. มีสัดส่วนรวมกันเพียงร้อยละ 7.32

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นในเรื่องขนาดที่ดินนี้ เราอาจกล่าวสรุปได้ว่าการเข้ามาอยู่ที่ชุมชนใหม่ชาวบ้านจะได้รับที่ดินในขนาด 16-20 ไร่. แต่ไม่เกิน 25 ไร่. เป็นส่วนใหญ่ โดยจะไม่มีที่ดินที่เล็กจนเกินไปและใหญ่จนเกินไป ยกเว้นที่ชาวบ้านจะมีที่ดิน 2 แปลงติดกัน ซึ่งต่างกับในชุมชนเดิมที่ชาวบ้านบางคนมี ที่ดินในการปลูกสร้างบ้านไม่ถึง 10 ไร่.

ตารางที่ 4.29 : แสดงขนาดของที่ดิน ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ขนาดที่ดิน (ตรว.)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
<=10	22	26.83	26.83	0	0.00	0.00
11 - 15	26	31.71	58.54	4	2.92	2.92
16 - 20	15	18.29	76.83	96	70.07	72.99
21 - 25	13	15.85	92.68	29	21.17	94.16
26 - 30	4	4.88	97.56	5	3.65	97.81
มากกว่า 30	2	2.44	100.00	9	2.19	100.00
รวม	82	100.00		137	100.00	
ขนาดที่ดินเฉลี่ย	16.902			21.270		

สำหรับขนาดพื้นที่ใช้สอยในบ้านนั้น เราพบว่าการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย หากดูจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า ในชุมชนเดิมมีค่าเฉลี่ย เป็น 43.506 ตรม. และในชุมชนใหม่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.290 ตรม. ซึ่งมีค่าใกล้เคียง และพื้นที่แทบจะไม่แตกต่างกัน

จากการสำรวจเรายังพบว่า มาตรฐานในการอยู่อาศัยในเรื่องพื้นที่ใช้สอยสูงขึ้น เพราะพื้นที่ใช้สอยในบ้านในชุมชนใหม่นั้นสูงขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าพื้นที่ใช้สอยที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ตรม. ในชุมชนเดิม มีร้อยละ 16.87 แต่ลดลงเหลือร้อยละ 1.45

เท่านั้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจะมีพื้นที่ใช้สอยในชุมชนใหม่ในขนาดต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นกลุ่มที่มีพื้นที่ใช้สอยมากกว่า 90 ตรม. ซึ่งใกล้เคียงกับในชุมชนเดิม

ดังนั้นเราอาจสรุปในเรื่องนี้ได้ว่า โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีมาตรฐานการครองชีพสูงกว่าเดิมเล็กน้อย โดยที่กลุ่มที่เคยมีพื้นที่ใช้สอยในบ้านน้อยมากก็หมดไปโดยทุกกลุ่มจะมีการขยายพื้นที่ใช้สอยของตนสูงขึ้น แต่พื้นที่ใช้สอยที่เพิ่มขึ้นนั้นยังเห็นได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควรจะมีเพียงกลุ่มที่มีพื้นที่ใช้สอยน้อยจะเห็นได้ชัดเจน

ตารางที่ 4.30 : แสดงขนาดของพื้นที่ใช้สอย ในขณะที่อยู่ในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่

ขนาดพื้นที่ ใช้สอย (ตรม.)	ชุมชนเดิม			ชุมชนใหม่		
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
<=15	14	16.87	16.87	2	1.45	1.45
16 - 30	25	30.12	47.41	37	26.81	28.26
31 - 45	15	15.66	63.07	29	21.01	49.27
46 - 60	17	20.48	83.55	36	26.09	75.36
60 - 90	9	10.84	94.39	29	21.01	96.37
มากกว่า 90	5	6.01	100.00	5	3.63	100.00
รวม	83	100.00		138	100.00	
ขนาดที่ดินเฉลี่ย	43.506			50.290		

นอกจากเรื่องที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว เราได้สอบถามถึงสภาพการณ์ของการชำระค่าผ่อนส่งที่ดินของชาวชุมชน ต่อการเคหะแห่งชาติ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าชาวชุมชนใหม่มีการชำระค่าที่ดินอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการติดค้างร้อยละ 48.41 และมีการติดค้าง ร้อยละ 51.59 อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้หากเราพิจารณาในรายชุมชนแล้วเราพบว่า ชุมชนที่ติดค้างเป็นสัดส่วนมากนั้น เป็นชุมชนที่อยู่มานาน คือ ชุมชนร่มเกล้า 1 สำหรับชุมชนใหม่อื่น ๆ ที่มีระยะเวลาในการย้ายเข้าไปอยู่น้อยกว่าก็จะมีสัดส่วนที่ค้างชำระน้อยกว่า ดังที่เราจะเห็นได้ว่า ชุมชนร่มเกล้ามีสัดส่วนค้างชำระร้อยละ 89.19 ส่วนชุมชนอื่นมีสัดส่วนน้อยกว่า คือ ชุมชนวัดอ้อเงิน ร้อยละ 31.25 ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 และ 3 มีสัดส่วนร้อยละ 23.91 และชุมชนอ่อนนุช มีสัดส่วนร้อยละ 59.26

จากภาวะการค้างชำระค่าผ่อนส่งที่ดินนี้เอง เราได้สอบถามถึงยอดเงินที่ค้างชำระ พบว่า ยอดเงินที่ค้างชำระในชุมชนใหม่ทั้ง 4 แห่ง มีการกระจุกตัวกันอยู่ใน 3 ระดับยอดเงินค้างชำระคือ 1-2,000 บาท ร้อยละ 36.00 รองลงมาคือ มากกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 32.00 และ 2,001-5,000 บาท ร้อยละ 22.00 ตามลำดับ

การที่มีสภาพของข้อมูลที่มีความแตกต่างกันอย่างมากรุนั้น เป็นผลมาจากชุมชนที่แตกต่างกันในเรื่องของเวลาที่เข้าไปอยู่อาศัยสภาพของพื้นที่ที่เข้าอยู่ และสภาพทำเลที่ตั้งในบริเวณชุมชนใหม่ในขณะที่เข้าไปอยู่ในช่วงแรก ซึ่งเป็นจุดสำคัญอย่างยิ่งต่อการตั้งตัวของชาวชุมชน หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นปัจจัยที่จะทำให้ชาวบ้านปรับตัวในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การหาแหล่งงานใหม่ ฯลฯ ได้เพียงใด

4.5 การศึกษาทัศนคติต่อการพักอาศัยเปรียบเทียบ ระหว่างชุมชนใหม่และชุมชนเดิม

การศึกษาเรื่องทัศนคติต่อการพักอาศัยอย่างเปรียบเทียบ ระหว่างชุมชนใหม่และชุมชนเดิมในประเด็นต่าง ๆ ทั้งสิ้น 27 ประเด็นดังที่ได้มีผลจากการศึกษาดังนี้

4.5.1 การศึกษาเปรียบเทียบขนาดที่ดิน พบว่าชาวบ้านร้อยละ 89.51 เห็นว่าขนาดที่ดินในชุมชนใหม่ดีกว่าชุมชนเดิม ร้อยละ 2.80 เห็นว่าเท่ากัน และร้อยละ 7.69 เห็นว่าชุมชนเดิมดีกว่าชุมชนใหม่ ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่าในเรื่องขนาดที่ดินกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อขนาดที่ดินในชุมชนใหม่มากกว่าในชุมชนเดิม

4.5.2 การศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่ใช้สอย พบว่าชาวบ้านที่พอใจขนาดพื้นที่ใช้สอยในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิมมีร้อยละ 90.97 ที่เห็นว่าพอใจเท่ากันร้อยละ 6.25 และที่พอใจชุมชนเดิมมากกว่าชุมชนใหม่ ร้อยละ 2.78 ดังนั้นเราสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในขนาดพื้นที่ใช้สอยในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม

4.5.3 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความปลอดภัยในด้านอาชญากรรมและอุบัติเหตุ พบว่าร้อยละ 89.58 เห็นว่าชุมชนใหม่มีความปลอดภัยกว่าชุมชนเดิม ร้อยละ 6.25 เห็นว่าเท่ากัน และร้อยละ 4.17 เห็นว่าชุมชนเดิมมีความปลอดภัยมากกว่า ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจต่อการความปลอดภัยในชุมชนใหม่มากกว่า

4.5.4 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความแข็งแรงของบ้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อความแข็งแรงของบ้านในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิมร้อยละ 84.62 พึงพอใจเท่ากันร้อยละ 12.59 และพอใจต่อความแข็งแรงของบ้านในชุมชนเดิมมากกว่าชุมชนใหม่ร้อยละ 2.80 ดังนั้นเราสรุปในเรื่องนี้ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสภาพความแข็งแรงของบ้านในชุมชนใหม่มากกว่าในชุมชนเดิม

4.5.5 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะอาดในชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในเรื่องความสะอาดในชุมชนใหม่มากที่สุดถึงร้อยละ 86.11 ความพอใจเท่ากันร้อยละ 6.25 และพึงพอใจต่อความสะอาดในชุมชนเดิมมากกว่าชุมชนใหม่ร้อยละ 7.64 ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการความสะอาดในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม

4.5.6 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องเสียงรบกวน (มลภาวะทางเสียง) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าชุมชนใหม่ดีกว่าชุมชนเดิมเพียงร้อยละ 54.35 เห็นว่าพอ ๆ กันร้อยละ 30.43 และเห็นว่าชุมชนเดิมดีกว่าร้อยละ 15.22 ดังนั้นเราจึงอาจสรุปในเรื่องเสียงรบกวนเพียงว่า ชาวบ้านรู้สึกพึงพอใจชุมชนใหม่ในเรื่องเสียงรบกวนมากกว่าชุมชนเดิมเพียงเล็กน้อย และมีส่วนหนึ่งไม่เห็นว่าเสียงรบกวนเป็นเรื่องที่มีปัญหาจึงให้ความคิดเห็นว่าพอ ๆ กัน

4.5.7 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องน้ำท่วม พบว่ากลุ่มตัวอย่างพอใจต่อชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม ร้อยละ 50.71 มีความพึงพอใจเท่ากันร้อยละ 32.14 และพึงพอใจชุมชนเดิมในเรื่องน้ำท่วมมากกว่าชุมชนใหม่ร้อยละ 17.14 ดังนั้นเราสรุปได้เพียงว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อชุมชนเดิมในเรื่องปัญหาน้ำท่วม ซึ่งมีเพียงประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้น และอีกประมาณ 1 ใน 3 เห็นว่าสภาพปัญหาพอ ๆ กัน จึงไม่สามารถกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม แต่อาจกล่าวได้เพียงว่ามีความพึงพอใจมากกว่าเล็กน้อย

4.5.8 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องขโมย พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง รู้สึกพึงพอใจต่อความปลอดภัยในเรื่องขโมยในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม ซึ่งมีร้อยละ 64.70 และรู้สึกปลอดภัยเท่ากันร้อยละ 31.92 และรู้สึกว่าชุมชนเดิมปลอดภัยกว่าเพียงร้อยละ 6.38 เท่านั้น ดังนั้นเราอาจกล่าวได้ว่าในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกว่าชุมชนใหม่ปลอดภัยมากขึ้น แต่บางส่วนยังคงรู้สึกเท่าเดิม

4.5.9 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องอากาศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดประมาณร้อยละ 93.75 พึงพอใจต่ออากาศในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม มีเพียงร้อยละ 3.47 เห็นว่าพอ ๆ กัน และเพียงร้อยละ 2.78 เห็นว่าชุมชนใหม่ดีกว่า ดังนั้นอาจสรุปโดยเอกฉันท์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อคุณภาพอากาศที่ชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม

4.5.10 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องทางเดินในชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดพึงพอใจต่อ สภาพทางเดินในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม ซึ่งมีร้อยละ 90.14 ส่วนที่เห็นว่าทางเดินในชุมชนเดิมดีกว่าชุมชนใหม่มีเพียงร้อยละ 8.45 และที่เห็นว่าพอ ๆ กันมีร้อยละ 1.41 เท่านั้น ดังนั้นเราจึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อทางเดินในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม

4.5.11 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องประปา พบว่าร้อยละ 67.39 พอใจกับระบบประปาในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม ร้อยละ 28.26 พอใจในระบบประปาของชุมชนเดิมมากกว่า และร้อยละ 4.35 เห็นว่าพอ ๆ กัน สำหรับส่วนที่เห็นว่าชุมชนเดิมดีกว่านั้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่อยู่ในชุมชนอ่อนนุช ซึ่งเป็นสาเหตุมาจากการที่ชุมชนที่ย้ายไปอยู่ที่ใหม่ยังไม่สามารถจัดระบบประปาที่แยกเข้าแต่ละบ้านได้ จึงทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างชาวบ้านทำให้คำตอบของชาวบ้านอ่อนนุชออกมาในแนวทางที่เห็นว่าชุมชนเดิมดีกว่า ดังนั้นอาจสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจกับระบบประปาในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม

4.5.12 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องไฟฟ้า พบว่าร้อยละ 66.67 พอใจกับระบบไฟฟ้าในชุมชนใหม่มากกว่าชุมชนเดิม ร้อยละ 17.39 พอใจกับระบบไฟฟ้าในชุมชนเดิมมากกว่า และร้อยละ 15.94 รู้สึกพอ ๆ กัน สำหรับเรื่องไฟฟ้านี้ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ มีปัญหาเช่นเดียวกับเรื่องประปา ทำให้ผลการสำรวจในภาพรวมของทุกชุมชนเกิดส่วนที่รู้สึกว่าคุณภาพชุมชนเดิมดีกว่า ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจต่อระบบไฟฟ้าในชุมชนใหม่มากกว่า

4.5.13 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เมื่อมาอยู่ในชุมชนใหม่ ชาวบ้านในชุมชนใหม่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนมากกว่าตอนที่อยู่ในชุมชนเดิมมีสัดส่วนร้อยละ 65.44 เห็นว่ามีการเข้าร่วมกิจกรรม พอ ๆ กันร้อยละ 27.94 และเห็นว่าตอนอยู่ชุมชนเดิมเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนมากกว่า ร้อยละ 6.62 เท่านั้น จากผลที่ได้ออกมาเช่นนี้ เราอาจกล่าวได้ว่า การที่ส่วนใหญ่เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในช่วงที่ย้ายมาอยู่ชุมชนใหม่ดีกว่าตอนอยู่ชุมชนเดิมนั้น เป็นมาจากการขวนการต่อสู้การไล่ที่ของชุมชน ตลอดจนขวนการสหกรณ์หรือรูปแบบการรวมกลุ่มแบบอื่นในการจัดหาที่ดินและการจัดการเรื่องที่ดิน ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในชุมชนใหม่ดีขึ้นกว่าเมื่ออยู่ชุมชนเดิม

4.5.14 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องการให้เวลาแก่ครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่ามีเวลาให้แก่ครอบครัวพอ ๆ กันทั้งในชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ มีสัดส่วนถึงร้อยละ 50.74 ที่เห็นว่าเวลาในเมื่ออยู่ชุมชนใหม่มีเวลาให้กับครอบครัวมากกว่ามีร้อยละ 36.76 ส่วนที่คิดว่าเมื่ออยู่ชุมชนเดิมมีเวลาให้ครอบครัวมากกว่ามีร้อยละ 11.76 ดังนั้น เราอาจกล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่มีเวลาให้กับครอบครัวในระดับที่พอกับที่ชุมชนเดิมและอาจจะดีขึ้นเล็กน้อย

4.5.15 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องเวลาในการพักผ่อน พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.59 เห็นว่าเวลาพักผ่อนพอ ๆ กัน มีผู้เห็นว่าอยู่ชุมชนใหม่มีเวลานักผ่อนดีกว่า ร้อยละ 30.37 และเห็นว่าชุมชนเดิมมีเวลานักผ่อนดีกว่าร้อยละ 17.04 ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่รู้สึกแตกต่างกันเท่าใด

4.5.16 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะดวกในการเข้าออกชุมชน พบว่าร้อยละ 55.00 เห็นว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเข้าออกชุมชนดีกว่า และร้อยละ 40.71 เห็นว่าชุมชนใหม่มีความสะดวกกว่า อย่างไรก็ตามการพิจารณาในประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ยากและเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับที่ตั้งเดิมและที่ตั้งใหม่ นอกจากนั้น

ยังเป็นเรื่องของความเคยชินต่อสภาพที่เกิดขึ้น ดังนั้นเราไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่าที่ใดมีความสะดวกในการเข้าออกชุมชนมากกว่ากัน เพียงสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกเคยชินกับชุมชนเดิมมากกว่า

4.5.17 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะดวกในการเข้าเมือง พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 80.58 เห็นว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเดินทางเข้าเมืองมากกว่าชุมชนใหม่ ร้อยละ 11.51 เห็นว่าสะดวกพอ ๆ กัน และมีเพียงร้อยละ 7.91 เท่านั้นเห็นว่าชุมชนใหม่มีความสะดวกกว่า จึงสรุปในเรื่องได้อย่างสมบูรณ์ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ในชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเดินทางเข้าเมืองเพื่อติดต่อและดำเนินกิจกรรมของเมืองมากกว่า

4.5.18 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะดวกในการรับการรักษาพยาบาล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 80.29 เห็นว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลมากกว่า ร้อยละ 12.41 เห็นว่าพอ ๆ กัน และร้อยละ 7.30 เห็นว่าชุมชนใหม่สะดวกกว่าทั้งนี้ที่เห็นว่าการรักษาพยาบาลในที่เดิมสะดวกกว่า เพราะมีสถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนให้เลือกใช้บริการมากกว่า

4.5.19 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะดวกในการรับการศึกษาของบุตร พบว่ามีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่เห็นว่าชุมชนใหม่มีความสะดวกกว่ามีสัดส่วนร้อยละ 34.85 ส่วนที่เห็นว่าพอ ๆ กันคิดเป็นร้อยละ 26.52 และกลุ่มที่เห็นว่า ชุมชนเดิมมีความสะดวกกว่าคิดเป็นร้อยละ 38.64 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่เห็นว่าชุมชนใหม่มีความสะดวกกว่าเล็กน้อย สำหรับเรื่องที่ไม่แตกต่างกันมากเนื่องจากที่ตั้งของชุมชนใหม่แต่ละแห่งไม่ไกลจากที่ตั้งของโรงเรียน เราจึงอาจสรุปได้เพียงว่าระหว่างชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ ไม่มีความแตกต่างแต่อย่างใดในเรื่องความความสะดวกในการเข้ารับการศึกษาของบุตร

4.5.20 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องการซื้ออาหาร พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.83 คิดว่าชุมชนเดิมสะดวกในการหาซื้ออาหารมากกว่า ร้อยละ 23.91 เห็นว่าสะดวกพอ ๆ กันและร้อยละ 28.26 คิดว่าชุมชนใหม่สะดวกกว่า ที่มีกลุ่มที่เห็นว่าสะดวกพอ ๆ กันนั้นเพราะในชุมชนใหม่มีร้านค้าอาหารสดเข้าไปขายถึงในชุมชน และหากพิจารณาเปรียบเทียบระยะทางของชุมชนกับตลาดสดแล้ว ชุมชนเดิมจะอยู่ใกล้ตลาดมากกว่า ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างคิดว่า ชุมชนเดิมมีความสะดวกในการหาซื้ออาหารมากกว่า

4.5.21 การศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง ความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 72.06 คิดว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเดินทางไปทำงานมากกว่า กลุ่มที่เห็นว่าพอ ๆ กันคิดเป็นร้อยละ 14.71 และกลุ่มที่เห็นว่าชุมชนใหม่สะดวกกว่าคิดเป็นร้อยละ 13.24 ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าในชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเดินทางไปทำงานมากกว่าชุมชนใหม่

4.5.22 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความใกล้ไกลแหล่งงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 74.81 ตอบว่าชุมชนเดิมอยู่ใกล้แหล่งงานมากกว่า ร้อยละ 19.08 ตอบว่าพอ ๆ กับที่เดิม และร้อยละ 6.11 เท่านั้นเห็นว่าชุมชนใหม่ใกล้แหล่งงานมากกว่า ดังนั้นเราสรุปได้ว่าชุมชนเดิมอยู่ใกล้แหล่งงานมากกว่าชุมชนใหม่

4.5.23 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะดวกการเดินทางไปยังศาลากลาง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 42.75 ตอบว่าชุมชนใหม่สะดวกกว่า ร้อยละ 25.36 ตอบว่าเท่า ๆ กัน และร้อยละ 31.88 ตอบว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกมากกว่า ชุมชนใหม่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้วัด หรืออยู่ติดกับวัด ยกเว้นชุมชนอ่อนนุชที่ห่างออกจากวัด ดังนั้นคำตอบส่วนใหญ่จึงออกมาว่าสะดวกมากกว่า และสะดวกพอ ๆ กัน เราอาจสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่รู้สึกสะดวกขึ้น

4.5.24 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความสะดวกในการเดินทางไปเยี่ยมญาติ พบว่าร้อยละ 57.89 คิดว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกกว่า ร้อยละ 33.08 คิดว่าสะดวกพอ ๆ กัน และมีเพียงร้อยละ 9.02 เท่านั้นที่เห็นว่าชุมชนใหม่สะดวกกว่า ดังนั้นเราจึงสรุปได้ว่าชุมชนเดิมมีความสะดวกในการเดินทางไปเยี่ยมญาติมากกว่าชุมชนใหม่

4.5.25 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องความคิดเห็นต่อความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างทั่วไป พบว่าร้อยละ 57.35 ของกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าเป็นอยู่ชุมชนเดิม แล้วดีกว่าอยู่ที่ชุมชนใหม่ ร้อยละ 27.94 รู้สึกว่าพอ ๆ กัน และร้อยละ 14.71 รู้สึกว่าอยู่ที่ชุมชนใหม่ดีกว่าอยู่ที่ชุมชนเดิม ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเป็นอยู่ที่ดีกว่าในชุมชนเดิมดีกว่าอยู่ที่ชุมชนใหม่

4.5.26 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องเงินออม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 70.00 ตอบว่าในขณะที่อยู่ที่ชุมชนเดิมมีเงินออมมากกว่าตอนที่อยู่ที่ชุมชนใหม่ ร้อยละ 25.83 ตอบว่ามีเงินออมพอ ๆ กัน และมีเพียงร้อยละ 4.17 เท่านั้นที่ตอบว่าอยู่ที่ชุมชนใหม่มีเงินออมมากขึ้น ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า ในขณะที่อยู่ชุมชนเดิมชาวบ้านสามารถมีเงินออมได้มากกว่าขณะที่อยู่ที่ชุมชนใหม่

4.5.27 การศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องหนี้สิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 76.19 มีหนี้สินในชุมชนใหม่มากขึ้นกว่าตอนที่อยู่ที่ชุมชนเดิม ร้อยละ 17.46 ตอบว่ามีหนี้สินพอ ๆ กัน และมีเพียงร้อยละ 6.35 เท่านั้นที่ตอบว่า ในขณะที่อยู่ชุมชนเดิมมีหนี้สินมากกว่า ดังนั้นเราอาจสรุปในเรื่องนี้ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเห็นว่าอยู่ในชุมชนใหม่ทำให้มีสภาพหนี้สินมากกว่าอยู่ชุมชนเดิม นั่นคือฐานะที่ตกต่ำลงกว่าเดิม

ตารางที่ 4.31 : แสดงสัดส่วนร้อยละของความคิดเห็นต่อประเด็นสอบถามทัศนคติ

ประเด็นสอบถาม	ชุมชนใหม่ดีกว่า	เท่ากัน	ชุมชนเดิมดีกว่า
1. ขนาดที่ดิน	89.51	2.80	7.69
2. ขนาดพื้นที่ใช้สอย	90.97	6.25	2.78
3. ความปลอดภัย	89.58	6.25	4.17
4. ความแข็งแรงของบ้าน	84.62	12.59	2.80
5. ความสะอาด	86.11	6.25	7.64
6. เสียงรบกวน	54.35	30.43	15.22
7. น้ำท่วม	50.71	32.14	17.14
8. ขโมย	61.70	31.92	6.38
9. อากาศ	93.75	3.47	2.78
10. ทางเดินในชุมชน	90.14	1.41	8.45
11. ประปา	67.39	4.35	28.26
12. ไฟฟ้า	66.67	15.94	17.39
13. การเข้าร่วมกิจกรรม ชุมชน	65.44	27.94	6.62
14. การใช้เวลาแก่ครอบครัว	36.76	50.74	11.76
15. เวลาพักผ่อน	30.37	52.59	17.04
16. ความสะดวก: เข้าออก ชุมชน	40.71	4.29	55.00
17. ความสะดวก: เข้าเมือง	7.91	11.51	80.58
18. การรักษายาบาล	7.30	12.41	80.29

ประเด็นสอบถาม	ชุมชนใหม่ดีกว่า	เท่ากัน	ชุมชนเดิมดีกว่า
19. การเรียนของบุตร	34.85	26.52	38.64
20. การซื้ออาหาร	28.26	23.91	47.83
21. การเดินทางไปทำงาน	13.24	14.71	72.06
22. ความใกล้แหล่งงาน	6.11	19.08	74.81
23. ความสะดวก: ไปศาลน สถาน	42.75	25.36	31.88
24. ความสะดวก: เยี่ยมญาติ	9.02	33.08	57.89
25. ความเป็นอยู่โดยทั่วไป	14.71	27.94	57.35
26. เงินออม	4.17	25.83	70.00
27. หนี้สิน	6.35	17.46	76.19

จากการศึกษาทัศนคติและข้อเท็จจริงที่ได้กล่าวมาแล้วทั้ง 27 ประเด็น เราอาจสรุปสาระออกมาให้เห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างจะแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อชุมชนใหม่ในแง่บวกในประเด็นที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการจะแสดงความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน แต่หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงานและเศรษฐกิจแล้วกลุ่มตัวอย่างจะแสดงความคิดเห็นในแง่ลบมากกว่า

สภาพเช่นนี้เราจึงต้องนำคำตอบของทั้ง 27 ประเด็นข้างต้นมาทำการวัดทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อการอยู่อาศัยในชุมชนใหม่ โดยการนำจำนวนร้อยละของคำตอบมา \times กับค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละประเด็น

ทั้งนี้การหาค่าถ่วงน้ำหนักเกิดจาก การนำค่าถ่วงน้ำหนักของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญหาที่อยู่อาศัยในชุมชนผู้มีรายได้น้อยหลาย ๆ ท่านมาหาค่าเฉลี่ยเป็นค่าถ่วงน้ำหนักที่เป็นกลาง และมีความถูกต้องมากที่สุด ซึ่งในที่นี้เราได้นำค่าถ่วงน้ำหนักจาก 5 ท่านมาเป็นฐานในการวิเคราะห์ (โปรดดูตารางที่ 4.32)

ผลของการวิเคราะห์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติโดยรวมต่อการอยู่ในชุมชนใหม่ในด้านบวกมากกว่าในด้านลบ โดยค่าคะแนนที่แสดงความพึงพอใจต่อชุมชนใหม่เท่ากับ 902.92 และค่าคะแนนชุมชนเดิม เท่ากับ 689.19 (โปรดดูตารางที่ 4.33)

ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนใหม่ ซึ่งหมายถึงกลุ่มที่ไม่ได้ย้ายออกไป และมีการปรับตัวต่อการอยู่อาศัยในชุมชนใหม่ มีความพึงพอใจต่อชุมชนใหม่พอสมควร

ตารางที่ 4.32 : แสดงค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละคน

ประเด็นทัศนคติ ที่ทำการสอบถาม	นักวิชาการ ที่อยู่อาศัย	นักวิชาการ ผังเมือง	นักพัฒนา เอกชน	ชาวบ้าน ในชุมชน	นักวิชาการ NGOs
1. ขนาดที่ดิน	1.00	0.60	0.80	1.00	0.60
2. ขนาดพื้นที่ใช้สอย	1.00	0.60	0.80	0.80	0.40
3. ความปลอดภัย	0.90	0.50	0.70	1.00	0.40
4. ความแข็งแรงของบ้าน	0.85	0.40	0.70	1.00	0.30
5. ความสะอาด	0.85	0.20	0.70	1.00	0.20
6. เสียงรบกวน	0.80	0.30	0.60	0.80	0.30
7. น้ำท่วม	0.80	0.20	0.70	0.80	0.60
8. โคมัย	0.90	0.40	0.70	0.80	0.60
9. อากาศ	0.80	0.40	0.70	0.80	0.40
10. ทางเดินในชุมชน	0.85	0.60	0.80	0.70	0.60
11. ประปา	0.85	0.80	0.90	1.00	0.80
12. ไฟฟ้า	0.85	0.80	0.90	1.00	0.80
13. การร่วมกิจกรรมฯ	0.90	0.60	0.80	1.00	0.30
14. การใช้เวลาครอบครัว	0.85	0.30	0.70	1.00	0.30
15. เวลาพักผ่อน	0.85	0.40	0.70	1.00	0.50
16. ความสะดวก เข้า-ออกชุมชน	0.85	0.50	0.80	1.00	0.50
17. "....." เข้าเมือง	1.00	0.40	1.00	0.90	0.30
18. รักษาพยาบาล	0.85	0.40	1.00	1.00	0.40

ประเด็นทัศนคติ ที่ทำการสอบถาม	นักวิชาการ ที่อยู่อาศัย	นักวิชาการ ผังเมือง	นักพัฒนา เอกชน	ชาวบ้าน ในชุมชน	นักวิชาการ NGOs
19. การเรียนของบุตร	0.80	0.60	1.00	1.00	0.50
20. การซื้ออาหาร	0.80	0.80	0.80	0.90	0.40
21. เดินทางไปทำงาน	1.00	0.60	1.00	1.00	0.60
22. ใกล้แหล่งงาน	0.90	0.70	1.00	1.00	0.70
23. ความสะดวกไปวัด	0.75	0.30	1.00	1.00	0.30
24. "....." ไปเยี่ยมญาติ	0.75	0.50	1.00	1.00	0.30
25. ความเป็นอยู่ทั่วไป	0.80	0.60	0.70	0.90	0.60
26. เงินออม	1.00	0.75	0.80	1.00	0.80
27. หนี้สิน	0.80	0.75	0.90	1.00	0.80

ตารางที่ 4.33 : แสดงการวิเคราะห์ทัศนคติในด้านต่าง ๆ ต่อการอยู่อาศัยในชุมชนใหม่

ประเด็นทัศนคติ ที่ทำการสอบถาม	สัดส่วนแสดงความพึงพอใจ (%)				
	Weight	ชุมชนใหม่ดีกว่า	คะแนน	ชุมชนเดิมดีกว่า	คะแนน
1. ขนาดที่ดิน	0.80	89.51	71.61	7.69	6.15
2. ขนาดพื้นที่ใช้สอย	0.72	90.97	65.50	2.78	2.00
3. ความปลอดภัย	0.70	89.58	62.71	4.17	2.92
4. ความแข็งแรงของบ้าน	0.65	84.62	55.00	2.80	1.82
5. ความสะอาด	0.59	86.11	50.80	7.64	4.51
6. เสียงรบกวน	0.56	54.35	30.44	15.22	8.52
7. น้ำท่วม	0.62	50.71	31.44	17.14	10.63
8. ไร้มลพิษ	0.68	61.70	41.96	6.38	4.34
9. อากาศ	0.62	93.75	58.13	2.78	1.72
10. ทางเดินในชุมชน	0.75	90.14	67.61	8.45	6.34
11. ประปา	0.87	67.39	58.63	28.26	24.59
12. ไฟฟ้า	0.87	66.67	58.00	17.39	15.13
13. การร่วมกิจกรรมฯ	0.72	65.44	47.12	6.62	4.77
14. การให้เวลาครอบครัว	0.63	36.76	23.16	11.76	7.41
15. เวลาพักผ่อน	0.69	30.37	20.96	17.04	11.76
16. ความสะดวก เข้า-ออกชุมชน	0.73	40.71	29.72	55.00	40.15
17. "....." เข้าเมือง	0.72	7.91	5.70	80.58	58.02
18. รักษาพยาบาล	0.73	7.30	5.33	80.29	58.61

ประเด็นทัศนคติ ที่ทำการสอบถาม	สัดส่วนแสดงความพึงพอใจ (%)				
	Weight	ชุมชนใหม่ดีกว่า	คะแนน	ชุมชนเดิมดีกว่า	คะแนน
19. การเรียนของบุตร	0.78	34.85	27.18	38.64	30.14
20. การซื้ออาหาร	0.74	28.26	20.91	47.83	35.39
21. เดินทางไปทำงาน	0.84	13.24	11.12	72.06	60.53
22. ใกล้เคียงงาน	0.86	6.11	5.25	74.81	64.34
23. ความสะดวกไปวัด	0.67	42.75	28.64	31.88	21.36
24. "....." ไปเยี่ยมญาติ	0.71	9.02	6.40	57.89	41.10
25. ความเป็นอยู่ทั่วไป	0.72	14.71	10.59	57.35	41.29
26. เงินออม	0.87	4.17	3.63	70.00	60.90
27. หนี้สิน	0.85	6.35	5.40	76.19	64.76
รวม			902.92		689.19

4.6 การศึกษาทัศนคติของผู้ย้ายออกจากชุมชนใหม่โดยการสัมภาษณ์

ในการศึกษาของงานวิจัยนี้ นอกจากมีการศึกษาในกลุ่มของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนใหม่แล้ว ทางผู้วิจัยยังได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษากลุ่มที่ได้ย้ายออกจากชุมชนใหม่ แต่การศึกษากลุ่มนี้มีปัญหาที่ไม่สามารถติดตามตัวได้ ทางผู้วิจัยได้ร่วมกับมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยพยายามติดตามกลุ่มนี้ แต่ไม่สามารถติดตามกลุ่มที่ขายสิทธิในที่ดินแล้วย้ายออกไปเพียงแต่สามารถติดตามได้เฉพาะกลุ่มที่ยังไม่ได้ขายสิทธิ แต่ย้ายออกมาอยู่ในเขตในเมือง ซึ่งมีจำนวนเพียง 5 รายเท่านั้น โดยสามารถติดตามคนที่ย้ายออกจากพื้นที่ศึกษาของงานวิจัยนี้เพียง 1 รายเท่านั้น นอกจากนั้นอีก 4 รายเป็นกลุ่มที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่อื่นที่ไม่ใช่พื้นที่ศึกษาของงานวิจัยนี้ แต่เราอาจจะอนุมานว่าเป็นเหตุผลของคนจน และพื้นที่ที่ย้ายออกก็เป็นพื้นที่ที่ตั้งที่เดียวกับพื้นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ คือ โครงการฟื้นฟูนคร เเคะชุมชนร่วมเกล้า

สำหรับกลุ่มที่ตัวเองย้ายออกมาตั้งถิ่นฐานข้างนอก แต่ไม่ได้ขายสิทธิในที่ดินนั้น อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ไม่น้อยในชุมชนใหม่ทุกแห่ง ทางผู้วิจัยจึงหยิบยกบทสัมภาษณ์ขึ้นมาเสนอ ซึ่งอาจจะทำให้เราสามารถเห็นภาพและวิถีคิดของคนจนได้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กรณีที่ 1 : นางแปด (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ 57 ปี

ชุมชนเดิม : ชุมชนรัชดาภิเษก อาชีพ : ทอดหนังหมูขาย ในบริเวณชุมชน
 ชุมชนใหม่ : ชุมชนออเงิน อาชีพ : เก็บของเก่า ย่านถนนรามอินทรา
 ชุมชนปัจจุบัน : ชุมชนเสือใหญ่อุทิศ อาชีพ : เก็บของเก่าขาย ย่าน
 ลาดพร้าว/เสนานิคม

สาเหตุที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ :

เดินทางเข้าออกลำบาก หาเงินไม่พอใช้จ่ายและส่งค่าที่ดิน ทำให้ต้อง
คืนรนออกมา อยู่ข้างนอกเพื่อทำมาหากินให้มีเงินเพียงพอ

ชุมชนใหม่มีปัญหาอะไร :

ชุมชนใหม่การเดินทางลำบาก และเงินรายได้ที่หาได้ไม่เพียงพอ

ชุมชนที่อยู่ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร :

ทำมาหากินได้เงินมากกว่าอยู่ที่ชุมชนใหม่ สามารถมีเงินเหลือเก็บ ผ่อน
บ้าน และสามารถซื้อชาแล้งติดเครื่องได้ 1 คัน

บ้านและที่ดินในชุมชนใหม่จัดการอย่างไร :

สร้างไปบางส่วนแล้วปิดไว้ก่อน หากถูกไล่ที่อีกจะเอาไว้เข้าไปอยู่

ที่อยู่ปัจจุบันดีกว่าชุมชนใหม่หรือไม่ :

ดีกว่า เพราะสามารถหาเงินได้มากกว่า

คิดว่าอยากมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่ :

ตอนนี้ก็มีที่ชุมชนขอเงินอยู่แล้ว เพราะยังผ่อนส่งอยู่ จะอยู่ที่นั่นไปเรื่อย ๆ
เพื่อสะสม เงินเอาไว้สร้างบ้านให้สวย ๆ และจะได้มีเงินลงทุนทำ
การค้าได้ในอนาคตเมื่อไป อยู่ที่ชุมชนใหม่

ความคิดเห็นอื่น ๆ :

การประกอบอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะถ้ารายได้ก็น้อยก็ไม่สามารถ
มาผ่อนส่งค่าที่ดิน อาจจะทำให้ถูกยึดก็ได้ ถ้าเราย้ายมาอยู่ข้างนอกก็จะหา
เงินได้มากและ สามารถผ่อนส่งค่าที่ดินได้โดยสม่ำเสมอ

กรณีที่ 2 : นางประไพ อ่วมพินิจ อายุ 59 ปี

ชุมชนเดิม : ชุมชนตรอกไผ่สิงห์โต อาชีพ : รับจ้างทั่วไป ย่านคลองเตย

ถูกไล่ออกจากชุมชนเดิมและเข้าอยู่ชุมชนใหม่: พ.ศ.2526

ชุมชนใหม่ : ชุมชนร่วมเกล้า อาชีพ : ค้าขาย บริเวณชุมชน

ย้ายออกจากชุมชนใหม่ : พ.ศ.2527

ชุมชนปัจจุบัน : ชุมชนปากคลองช่องนนทรี อาชีพ : รับจ้างทั่วไป ห้างเช่า

ย่านคลองเตย

สาเหตุที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ :

เมื่อเข้าไปอยู่ในชุมชนใหม่แรก ๆ พยายามที่จะค้าขาย พกอาหารสด โดยปลุกเฟิง แต่ลงทุนไปได้เพียง 3 - 4 เดือนก็ล้มเหลว เพราะไม่ค่อยมีคนซื้อ อีกทั้งคนที่ซื้อก็ไม่มีเงินซื้อ ในที่สุดก็เลิกกิจการไป และย้ายออกมาอยู่ที่นี้

ชุมชนใหม่มีเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร :

ชุมชนใหม่มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการครบ แต่มีคนน้อย สภาพตอนที่ไปอยู่ยังไม่เป็น ชุมชน ไกล รอรถนาน การเดินทางลำบาก และฝนตกน้ำท่วม

ชุมชนที่อยู่ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร :

สภาพปัจจุบันนี้เราต้องทำมาหากินเลี้ยงลูกหลาน ฉะนั้นที่อยู่อาศัยในปัจจุบันเป็นแหล่งที่ มีงาน ซึ่งทำให้มีเงิน

บ้านและที่ดินในชุมชนใหม่จัดการอย่างไร :

ตั้งแต่ได้สิทธิ์ก็ผ่อนส่งค่าที่ดินมาโดยตลอด แต่เข้าไปอยู่ในช่วงแรกเท่านั้น ภายหลัง ออกมาเช่าหน้าดินเพื่อปลูกบ้านอยู่ที่ชุมชนปากคลองช่องนนทรี แต่ยังผ่อนส่งอยู่ต่อเนื่อง กันเป็นเวลา 2 ปี ตอนหลังผ่อนส่งไม่ไหวจึงขาดส่งไป 1 ปี คิดว่าหมดสิทธิ์แล้ว ต่อ มามีเจ้าหน้าที่ของการเคหะแห่งชาติมาติดต่อ จึงขอต่อรองเพื่อผ่อนส่งต่อ แต่เจ้าหน้าที่ไม่ยอม แต่ขอเจรจาให้โอนสิทธิ์ให้คนอื่น ได้กำไรมา 5,000 บาท

ที่อยู่ปัจจุบันดีกว่าชุมชนใหม่หรือไม่ :

ดีกว่า เพราะสามารถทำมาหากินได้ดีกว่า และมีแหล่งงานมากกว่า

คิดว่าอยากมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่ :

ขณะนี้ (กุมภาพันธ์ 2536) กำลังถูกไล่ที่จากทางเขต ถ้าเป็นไปได้ก็อยากอยู่ที่เดิม ถ้าไม่ได้ก็อยากย้ายลงไปอยู่ในเรือ (ชุมชนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา) จะดีไม่ต้องออก จากแถวนี้ แต่ถ้าจำเป็นต้องย้ายก็อยากได้พื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลกับที่ทำงานของลูก ซึ่งอยู่ บริเวณสำนักงานเขตยานนาวา และหากจะต้องผ่อนส่งแล้ว จะมีความสามารถผ่อน ส่งได้ประมาณเดือนละ 1,000 บาท

ความคิดเห็นอื่น ๆ :

งานเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าไม่มีงานก็ไม่สามารถผ่อนส่งค่าที่ดินและบ้านได้ ปัญหากการเดินทางยังไม่ใช่ปัญหาสำคัญเท่ากับการมีแหล่งงาน การมีงานทำสำคัญที่สุด

กรณีที่ 3 : นางเกตุ มีทะลา อายุ 37 ปี

ชุมชนเดิม : ชุมชนดวงนิทกซ์ อาชีพ : ขายไข่ปิ้ง ย่านคลองเตย

ถูกไล่ที่จากชุมชนเดิมและเข้าอยู่ชุมชนใหม่ : เดือนสิงหาคม พ.ศ.2534

ชุมชนใหม่ : ชุมชนร่วมเกล้า 2 อาชีพ : ขายไข่ปิ้งย่านเคหะชุมชนร่วมเกล้า

ย้ายออกจากชุมชนใหม่ : เดือนธันวาคม พ.ศ.2534

ชุมชนปัจจุบัน : ชุมชนริมทางรถไฟสายท่าเรือ อาชีพ : ย่านคลองเตย

สาเหตุที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ :

เรื่องสำคัญคือ ทำมาหากินลำบาก รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว อีกทั้งต้องมีภาระโดยการนำที่นำไปจำนองกับธนาคารเพื่อปลูกบ้านในชุมชนใหม่ จึงภายนี้ ลินที่ต้องส่งให้กับธนาคารอีกประการหนึ่ง และย้งต้องผ่อนส่งค่าที่ดินจึงต้องย้ายออกมาเพื่อทำงานให้ได้เงินมากขึ้น โดยให้ลูกอยู่ที่ชุมชนใหม่ แต่ตนเองย้ายมาอยู่ ย่านคลองเตย เช่นเดิม

ชุมชนใหม่มีเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร :

สภาพอากาศดีกว่า แต่มีคนน้อยทำให้ขายของไม่ค่อยได้ และมีรายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่ายในครอบครัว การเดินทางไปไหนมาไหนลำบาก

ชุมชนที่อยู่ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร :

ในด้านสภาพแวดล้อม และอากาศไม่ดีเท่าที่ชุมชนใหม่ แต่ในด้าน การคมนาคมสะดวกกว่าชุมชนใหม่ การทำมาหากินคล่องกว่ามาก มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย นอกจากนั้นยังอยู่ใกล้ตลาด(คลองเตย ซึ่ง เป็นตลาดสดค้าส่ง)ทำให้ของราคาถูกลงกว่า

บ้านและที่ดินในชุมชนใหม่จัดการอย่างไร :

ขณะนี้ยังผ่อนส่งค่าที่ดินอยู่ โดยให้ลูกสาวอยู่ เพราะลูกสาวเรียนที่มินบุรี
จึงเป็น สถานที่ที่ไม่ต้องเดินทางไกล สำหรับตนเองก็มาอยู่ที่คลองเตย
เช่นเดิม

ที่อยู่ปัจจุบันดีกว่าชุมชนใหม่หรือไม่ :

ดีกว่าในเรื่องของที่ทำมาหากินและการคมนาคมเท่านั้น

คิดว่าอยากมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่ :

มีความต้องการที่จะมีบ้านและที่ดินเป็นของตัวเอง เรื่องสถานที่ตั้งนั้น
สามารถอยู่ที่ไหน ก็ได้ แต่ต้องเป็นที่ที่ทำมาหากินคล่อง คาดว่าตนเองจะ
มีความสามารถในการผ่อนส่งได้ประมาณเดือนละ 1,000 บาท

ความคิดเห็นอื่น ๆ :

ที่อยู่ไหนก็ไม่สำคัญ เรื่องสำคัญที่สุดคือต้องเป็นที่ที่สามารถทำมาหากิน
ได้ดี มีเงิน เพียงพอต่อรายจ่าย

กรณีที่ 4 : นางปิ่น บุราภรณ์ อายุ 53 ปี

ชุมชนเดิม : ชุมชนดวงพิทักษ์ อาชีพ : ขายขนมถ้วย ย่านคลองเตย

ถูกไล่ออกจากชุมชนเดิมและเข้าอยู่ชุมชนใหม่ : เดือนสิงหาคม พ.ศ.2534

ชุมชนใหม่ : ชุมชนร่วมเกล้า 2 อาชีพ : ขายขนมถ้วย เคหะชุมชนร่วมเกล้า

ย้ายออกจากชุมชนใหม่ : เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2534

ชุมชนปัจจุบัน : ชุมชนบ่อนไก่ อาชีพ : ย่านคลองเตย

สาเหตุที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ :

มีปัญหาเรื่องอาชีพ และรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย และยังคงต้องเดินทางมา ขายในบริเวณคลองเตยเช่นเดิม

ชุมชนใหม่เป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร :

อากาศดี ไม่แออัด แต่มีปัญหาในการประกอบอาชีพ

ชุมชนที่อยู่ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร :

ดีกว่าในด้านการทำมาหากิน แต่สภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมแยกว่าที่ชุมชนใหม่

บ้านและที่ดินในชุมชนใหม่จัดการอย่างไร :

ยังคงมีสิทธิในที่ดินอยู่ แต่ให้ครอบครัวของลูกชายอยู่ โดยตนเองย้ายเข้ามาอยู่ที่ ชุมชนบ่อนไก่ คลองเตยใกล้ชุมชนเดิม

ที่อยู่ปัจจุบันดีกว่าชุมชนใหม่หรือไม่ :

ดีกว่า เฉพาะเรื่องการทำมาหากินเท่านั้น

คิดว่าอยากมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่ :

ต้องการ แต่ต้องใกล้แหล่งทำมาหากินเป็นหลัก โดยคาดว่าตนเองมีความสามารถในการผ่อนส่งไม่เกินเดือนละ 500 บาท

ความคิดเห็นอื่น ๆ :

ไม่อยากให้มีการย้ายชุมชนไปอยู่ไกล เพราะเดือดร้อนมาก ทำมาหากินไม่คล่อง พวกที่สามารถอยู่ที่ชุมชนใหม่ได้นั้นเป็นพวกที่มีฐานะ และสามารถทำมาหากินแถวนั้น นอกนั้นแข่งสิทธิ์กันส่วนใหญ่หรือไม่ก็คิดค่าเช่ากันทีละหลายๆ เดือน สำหรับตนเอง นึกอยากจะขายอยู่เหมือนกัน แต่กลัวลูกชายไม่มีที่อยู่ โดยส่วนตัวลูกก็ลำบาก เพราะ ทำงานไกลจากที่อยู่ และเป็นการทำงานเวลากลางคืน ต้องกลับตีกเสียงต่อความปลอดภัย

กรณีที่ 5 : นางสาว บั้วงาม อายุ 42 ปี

ชุมชนเดิม : ชุมชนดวงนิทัศน์ อาชีพ : เสริมสวย บริเวณชุมชน
 ถูกไล่ที่จากชุมชนเดิมและเข้าอยู่ชุมชนใหม่: เดือนสิงหาคม พ.ศ.2534
 ชุมชนใหม่ : ชุมชนร่มเกล้า อาชีพ : ไม่มี
 ย้ายออกจากชุมชนใหม่ : เดือนสิงหาคม พ.ศ.2534
 ชุมชนปัจจุบัน : ชุมชนริมทางรถไฟสายท่าเรือ อาชีพ : ย่านคลองเตย

สาเหตุที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ :
 ไม่ค่อยมีคน ประกอบอาชีพได้รายได้น้อย (คิดว่าเป็นการคาดการณ์)

ชุมชนใหม่เป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร :
 ฝนตกและ อยู่ไกลการเดินทางลำบาก มีการแข่งขันที่ดินมากถึงเกือบครึ่ง
 บางรายเป็น หินลั่นจนโดนยึดบ้าน

ชุมชนที่อยู่ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร :
 รายได้ดีกว่า ของถูกกว่าและหาซื้อสะดวกกว่า การเดินทางไปไหนมา
 ไหน่งานกว่า มีรถประจำทางหลายสาย

บ้านและที่ดินในชุมชนใหม่จัดการอย่างไร :
 ยังคงมีสิทธิในที่ดินอยู่ แต่ให้ลูกสาวอยู่ ลูกสาวทำงานอยู่ย่านคลองเตย
 แต่มี พาหนะส่วนตัว จึงไม่มีปัญหาการเดินทาง โดยตนเองย้ายเข้ามา
 อยู่ที่ ชุมชนริมทางรถไฟฯนี้

ที่อยู่ปัจจุบันดีกว่าชุมชนใหม่หรือไม่ :
 ดีกว่า ในหลาย ๆ ด้าน

คิดว่าอยากมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่ :

ต้องการ และพึงพอใจพื้นที่ใกล้เมือง มีความสามารถในการผ่อนส่งไม่เกิน เดือนละ 1,000 บาท บาท เพราะขณะนี้ยังมีภาระในการส่งดอกเบี้ยเดือนละ 2,000 บาท ซึ่งเป็นการกู้ยืมมาปลูกบ้าน โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อเดือน

ความคิดเห็นอื่น ๆ :

ไม่อยากให้มีการไล่ที่ เพราะมีชีวิตที่อยู่กันด้วยดีอยู่แล้ว การไล่ที่ยังทำให้เกิด สภาพครอบครัวแตกแยก และยังมีปัญหาตงงานอีก

จากการสัมภาษณ์ในกรณีศึกษา 5 รายนี้ เราอาจสรุปในเรื่องนี้ออกมาเป็นหัวข้อที่สำคัญได้ดังนี้ คือ

1. ปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของชาวบ้าน ต่อการละทิ้งการตั้งถิ่นฐานในชุมชนใหม่ เรื่องที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องรายได้ และอาชีพ ซึ่งเราจะสังเกตเห็นได้ว่าชาวบ้านในชุมชนแออัดที่ย้ายเข้าไปอยู่ที่ชุมชนใหม่นั้น ยังคงมีการคิดในการประกอบอาชีพแบบเดิมอีก ทั้งนี้อาจเป็นเหตุผลมาจากความถนัด และเครื่องมือเครื่องมือในการทำอาชีพนั่น ๆ มีอยู่ครบไม่ต้องหาซื้ออีก แต่การประกอบอาชีพเดิมในสถานที่ที่เปลี่ยนแปลงไปย่อมแสดงผลในเรื่องของรายได้ที่แตกต่างกัน

ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของ นางปั่นบุราภรณ์ ซึ่งมีอาชีพทำขนมถ้วยขาย ในย่านตลาดคลองเตย และอาจจะหาบต่อไปถึงย่านสำนักงานในช่วงถนนสุขุมวิทได้ ทำให้มีโอกาสขายสินค้าของตนเองได้หมดทุกวัน เพราะมีคนหลากหลายมาก และมีกำลังซื้อ เมื่อย้ายมาอยู่ที่ชุมชนร่มเกล้า 2 นางปั่นคงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการทำขนมถ้วยขายได้ เพราะไม่ต้องหาอุปกรณ์อย่างอื่นเพิ่มเติม อีกทั้งยังมีความถนัดในการทำขนมถ้วยเป็น

พื้นฐาน แต่สถานที่ที่นางปั่นหาบไปขายเปลี่ยนไป คนที่มีความหลากหลายน้อยลง กำลังซื้อของคนที่เคยชุมชนมีน้อยกว่าคนในที่เดิม ซึ่งส่งผลให้ของที่เตรียมไว้ขายได้ไม่หมด และทำให้กำไรน้อยหรืออาจขาดทุน สภาพเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาของนางปั่น โดยนางปั่นได้ตัดสินใจย้ายกลับมาอยู่ที่บริเวณคลองเตยเช่นเดิม เพื่อทำมาหากินเพื่อให้สามารถมีรายได้เท่าเดิม

2. ชาวบ้านที่เป็นกรณีศึกษานั้น ทั้งหมดล้วนอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก และเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในย่านธุรกิจและพาณิชย์กรรม ทำให้ชาวบ้านมีความคุ้นเคยกับความสะดวกสบายจากบริการของรัฐและเอกชน ซึ่งมีผลทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเปรียบเทียบกับพื้นที่ชุมชนใหม่กับชุมชนเดิมที่เคยอยู่ และรู้สึกว่าชุมชนใหม่ลำบากและไม่น่าอยู่เลย

3. จากกรณีศึกษาทั้ง 5 กรณี เราจะเห็นได้ว่า ไม่มีกรณีใดอยู่ในชุมชนใหม่เกินกว่า 1 ปีก่อนที่จะย้ายออกมา ทำให้เราอาจจะมองในจุดนี้ได้ว่า ชาวบ้านมีความตั้งใจเพียงใดที่จะอยู่ในชุมชน หมายความว่าชาวบ้านอาจจะไม่มีความรู้สึกที่อยากเข้าไปอยู่ในชุมชนใหม่ตั้งแต่แรก แต่เมื่อได้สิทธิในการจับจองที่ดิน ซึ่งนับว่าเป็นที่ดินราคาถูกทำให้ชาวบ้านสนใจต่อการเป็นเจ้าของที่ดินนี้ และบางส่วนอาจจะมองที่ดินนี้ในรูปของผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากที่ได้สิทธินี้แล้ว

อนึ่ง หากว่าชาวบ้านมีความตั้งใจที่จะอยู่ในชุมชนใหม่แล้ว ชาวบ้านน่าจะมีความพยายามในการปรับตัวในการอยู่ในชุมชนใหม่ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ หรือเรื่องการเดินทาง ฯลฯ อย่างน้อย 1 ปี เพื่อจะสามารถเรียนรู้ถึงปัญหาที่ตนเองประสบ และพยายามแก้ปัญหาที่นั้น อย่างไรก็ตามหากเรามองในอีกแง่หนึ่ง คือ ชาวบ้านจะมีลักษณะที่หาเช่ากินค้ำมีอาชีพที่อยู่นอกระบบ และไม่มีเงินสำรองเพียงพอที่จะใช้ในช่วงปรับตัว ซึ่งมีผลทำให้ชาวบ้านต้องรีบตัดสินใจในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านี้ ซึ่งมีรูปแบบออกมาในเรื่องของการย้ายที่อยู่นั้นเอง

4. เราพบว่าชาวบ้านที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ จริง ๆ แล้วเป็นการย้ายเพื่อรักษาที่ดินที่ซื้อไว้ในชุมชนใหม่ เพราะพวกเขาประเมินว่า หากอยู่ในชุมชนใหม่ต่อไปก็อาจจะไม่มีเงินผ่อนส่งค่าที่ดินและอาจจะโดยยึดไปทั้งหมด ทั้งนี้เป็นความรู้สึกภาคภูมิใจของพวกเขาก็จะสามารถมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

5. ชาวบ้านรู้สึกพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมที่คึกคักของชุมชนใหม่ แต่ไม่ให้นำหนักต่อเรื่องนี้เลย จะให้นำหนักเรื่องรายได้ รายจ่าย และการคมนาคมเป็นจุดหลัก

สรุป

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพชุมชนในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ของชุมชนผู้มีรายได้น้อย ทั้ง 4 แห่งที่ได้กล่าวมาในข้างต้นทั้งหมด อาจสรุปภาพรวมของการศึกษาทั้งหมดได้ดังนี้

1. ชุมชนใหม่ของผู้มีรายได้น้อย ทั้ง 4 แห่ง ตั้งอยู่ในบริเวณที่ห่างจากศูนย์กลางเมืองประมาณ 20 ก.ม. และมากกว่า โดยที่ชุมชนที่อยู่ใกล้ที่สุด คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 และชุมชนที่อยู่ไกลที่สุด คือ ชุมชนร่มเกล้า 1

2. ชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้นห่างจากศูนย์กลางย่อย ประมาณ 7-13 ก.ม. โดยชุมชนที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางย่อยมากที่สุด คือ ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 ประมาณ 7 ก.ม. จากที่ตั้งชุมชน การเดินทางสะดวกมาก โดยระหว่างนั้นก็มีย่านชุมชนอยู่เป็นระยะ รองลงมาคือ ชุมชนออเงิน ห่างประมาณ 7.5 ก.ม. แต่การเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางย่อยไม่สะดวก ชุมชนร่มเกล้า 1 อยู่ห่าง 8.5-9 ก.ม. การเดินทางสะดวก และมีตลาดสดในชุมชน ส่วนชุมชนที่ห่างจากศูนย์กลางย่อยมากที่สุด คือชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่ ประมาณ 12-13 ก.ม. การเดินทางค่อนข้างสะดวก ดังนั้นเราอาจสรุปได้ว่า ที่ตั้งชุมชนห่างจากศูนย์กลางย่อยในระยะทาง 7-10 ก.ม. ในการคมนาคมที่สะดวก น่าจะเป็นระยะทางที่ยอมรับได้

3. ลักษณะพื้นฐานของชาวบ้านในชุมชนนั้น อาจสรุปได้ว่า เป็นคนที่มีวิถีชีวิตแบบคนเมือง ระดับการศึกษาต่ำ ลักษณะงานจึงเป็นคนที่ม้อาชีพที่ไม่เป็นทางการ และรับจ้างทั่วไป โดยพื้นที่ทำงานยังเป็นลักษณะพื้นที่เช่นเดิม ทำให้ต้องเดินทางเป็นระยะทางที่เพิ่มขึ้น ใช้เวลาในการเดินทางเพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายในการเดินทางก็เพิ่มขึ้น

4. รายได้ที่อยู่ในชุมชนใหม่ในภาพรวมของทุกชุมชนเพิ่มขึ้น แต่หากพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละชุมชนแล้ว ชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยลดลง คือ ชุมชนร่มเกล้า 1 และชุมชนอนุช 40 ไร่ แต่มีการลดลงเพียงประมาณ 100 บาท/เดือนเท่านั้น

5. รายจ่ายของชาวบ้านในชุมชนใหม่ในภาพรวมเพิ่มขึ้นอย่างมาก และอาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ หากพิจารณาในแต่ละชุมชนพบว่า มีเพียงชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2,3 เท่านั้นที่มีรายจ่ายที่ลดลง โดยลดลงจาก 6,168.04 บาท/เดือน เหลือ 5,582.60 บาท/เดือน นอกนั้นมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นทั้งหมด

6. สภาพทางด้านที่อยู่อาศัยของชาวบ้านในชุมชนใหม่มีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยชาวบ้านมีขนาดที่ดิน และขนาดพื้นที่ใช้สอยเพิ่มขึ้น

7. ชาวบ้านมีปัญหาในเรื่องการส่งค่าที่ดิน ที่ติดค้าง และสังเกตเห็นได้ว่าชุมชนที่มีอายุชุมชนนาน จะมีการติดค้างมากกว่าชุมชนที่มีอายุชุมชนน้อย ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าปัญหาการติดค้างค่าที่ดินจะสะสมเพิ่มขึ้นจากเงินที่ไม่พอใช้จ่าย ทำให้เมื่ออายุชุมชนมากขึ้น ก็มีสภาพปัญหามากขึ้น

8. ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนใหม่มีทัศนคติที่ตีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน แต่มีทัศนคติด้านลบต่อการเดินทางไปทำงาน และสภาพด้านเศรษฐกิจ

9. ชาวบ้านที่ย้ายออกจากชุมชนใหม่ และเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เมืองมากขึ้น นั้น เป็นผลมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้สละสิทธิ์ในที่ดินผืนนั้น เพียงแต่ย้ายออกมาเพื่อทำงานหาเงินส่งค่าที่ดินและเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ